

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΚΑΙ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

**Μελέτη Μεθόδων Αξιολόγησης Επιπτώσεων Πολιτικών σε Διεθνές,
Εθνικό και Τοπικό Επίπεδο**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Παναγιώτης Καλληδώνης

Επιβλέπων : Ασκούνης Δημήτριος

Αναπ. Καθηγητής Ε.Μ.Π.

Αθήνα, Οκτώβριος 2014

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΚΑΙ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

**Μελέτη Μεθόδων Αξιολόγησης Επιπτώσεων Πολιτικών σε
Διεθνές, Εθνικό και Τοπικό Επίπεδο**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Παναγιώτης Καλληδώνης

Επιβλέπων : Ασκούνης Δημήτριος

Αναπ. Καθηγητής Ε.Μ.Π

Εγκρίθηκε από την τριμελή εξεταστική επιτροπή την 29^η Οκτωβρίου 2014.

.....
Δημήτριος Ασκούνης
Αναπ. Καθηγητής Ε.Μ.Π

.....
Ιωάννης Ψαρράς
Καθηγητής Ε.Μ.Π

.....
Βασίλειος Ασημακόπουλος
Καθηγητής Ε.Μ.Π

Αθήνα, Οκτώβριος 2014

.....
Παναγιώτης Καλληδώνης

Διπλωματούχος Ηλεκτρολόγος Μηχανικός και Μηχανικός Υπολογιστών Ε.Μ.Π.

Copyright © ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΛΛΗΔΩΝΗΣ, 2014
Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τον συγγραφέα και δεν πρέπει να ερμηνευθεί ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου.

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η ενδεδειγμένη αναζήτηση, μελέτη και καταγραφή των υπάρχουσών προσεγγίσεων, μεθόδων και εργαλείων αξιολόγησης επιπτώσεων πολιτικών, ανεξάρτητα του γεωγραφικού εύρους στο οποίο αυτές απευθύνονται. Γίνεται μια γενική αναφορά στον τομέα της αξιολόγησης και παρουσιάζονται οι ανάλογες διακρίσεις, ενώ τονίζεται η μέθοδος της αξιολόγησης επιπτώσεων. Ακολουθεί η ανάλυση της αξιολόγησης επιπτώσεων στη θεματολογία των πολιτικών δράσεων. Εν συνεχεία, καταγράφονται τα εργαλεία που πλαισιώνουν τις υπάρχουσες μεθοδολογίες ενώ ιδιαίτερο βάρος δίνεται σε πρωτοβουλίες που χρησιμοποιούν σύγχρονες τεχνολογίες ή στηρίζονται σε ανοικτά δεδομένα. Με πολύ συγκεκριμένο και δομημένο τρόπο, αναλύονται κάποια ερευνητικά έργα ευρείας κλίμακας, που βρίσκονται σε εξέλιξη ή έχουν ολοκληρωθεί. Στα πλαίσια αυτής της εργασίας παρουσιάζεται επίσης ένα πλήρες μεθοδολογικό πλαίσιο για την αξιολόγηση πολιτικών δράσεων. Με την δημιουργία του μεθοδολογικού χάρτη αξιολόγησης καταδεικνύεται η σύνδεση όλων των αναλύσεων που προηγήθηκαν, ενώ μπορεί να χρησιμοποιηθεί για περαιτέρω έρευνα και ανάδειξη μεθοδολογικών κενών. Ως εκ τούτου, καταδεικνύεται ένα τέτοιο κενό στις υπάρχουσες μεθόδους και προτείνεται μια ανάλογη προσέγγιση. Επίσης, παρουσιάζεται η κατάσταση επί του θέματος στην Ελλάδα.

Λέξεις Κλειδιά: Αξιολόγηση επιπτώσεων πολιτικών, Αξιολόγηση αντίκτυπου πολιτικών, Μέθοδοι αξιολόγησης, Εργαλεία αξιολόγησης, Προσεγγίσεις αξιολόγησης, Συμμετοχή των πολιτών στη διαδικασία χάραξης πολιτικής, Αξιολόγηση επιπτώσεων στο διαδίκτυο, Ανοικτά δεδομένα.

Abstract

The purpose of this diploma thesis is the thorough search, study and recording of the existing approaches, methods and tools for policy impact evaluation, regardless of the geographic range in which they are addressed. A general reference in the field of evaluation is made and the appropriate categorization is presented, highlighting the method of impact assessment. The analysis of the impact assessment on the theme of political actions follows. The tools that surround existing methodologies are then recorded while particular emphasis is given to initiatives that use new-age technologies or based on open data. With very specific and structured way, a wide range of research projects that are in progress or have been completed is analyzed. In this work, we also present a complete methodological framework for evaluating policy actions. The creation of the evaluation map demonstrates the connection of the above analysis and can be used for further research and highlight methodological gaps. Hence, such a gap in the existing methods is shown and a suitable approach is proposed. The on the subject situation in Greece is presented as well.

Keywords: Policy impact evaluation, Policy impact assessment, Evaluation methods, Evaluation tools, Evaluation approaches, Citizen participation in the policy process, Online impact evaluation, Open data.

Ευχαριστίες

Θερμές ευχαριστίες στον υπεύθυνο καθηγητή αυτής της εργασίας κ. Ασκούνη Δημήτριο καθώς επίσης και στον κ. Κοκκινάκο Παναγιώτη, στον κ. Κουσουρή Σωτήρη και στην κ. Μαρκάκη Ουρανία για την εξαιρετική συνεργασία μας, την σωστή καθοδήγησή τους, την προθυμία, τις συμβουλές και την βοήθειά τους.

Ακόμα θέλω να ευχαριστήσω τους γονείς μου Τσαμπάζη Ελισσάβετ και Καλληδώνη Πέτρο και να τους αφιερώσω την εργασία αυτή γιατί καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής και των σπουδών μου βρίσκονταν πάντοτε στο πλευρό μου, με στήριζαν, με συμβούλευαν και μου έχουν δώσει τα πάντα.

Περιεχόμενα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Εισαγωγή.....	12
1.1. Αντικείμενο – Σκοπός	13
1.2. Φάσεις υλοποίησης	13
1.3. Οργάνωση τόμου.....	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Εισαγωγή στην αξιολόγηση.....	17
2.1 Εισαγωγή στη παρακολούθηση και αξιολόγηση (monitoring and evaluation)	18
2.2 Επίπεδα αξιολόγησης.....	19
2.3 Μερικά εργαλεία, μέθοδοι και προσεγγίσεις για παρακολούθηση και αξιολόγηση (M&E).....	20
2.3.1 Δείκτες απόδοσης.....	21
2.3.2 Η προσέγγιση λογικού πλαισίου	22
2.3.3 Αξιολόγηση βάση θεωρίας (theory-based)	23
2.3.4 Επίσημες έρευνες	25
2.3.5 Μέθοδοι ταχείας εκτίμησης	26
2.3.6 Συμμετοχικές μέθοδοι	27
2.3.7 Έρευνες παρακολούθησης δημόσιας δαπάνης.....	28
2.3.8 Ανάλυση κόστους-οφέλους και κόστους-αποτελέσματος	29
2.3.9 Αξιολόγηση επιπτώσεων (Impact evaluation)	30
2.3.9.1 Παραδείγματα μοντέλων αξιολόγησης επιπτώσεων.....	32
2.3.9.2 Διαφοροποίηση αξιολόγησης αντίκτυπου (Impact Evaluation) με παρακολούθηση και αξιολόγηση (Monitoring & Evaluation).....	32
2.4 Βελτιωμένες μέθοδοι αξιολόγησης επιπτώσεων	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Αξιολόγηση επιπτώσεων δράσεων πολιτικής	35
3.1 Βασικές διακρίσεις.....	36
3.2 Σχεδιαστικές προσεγγίσεις, συγκεκριμένες παραλλαγές και βάση για αιτιώδες συμπέρασμα	37
3.3 Προσεγγίσεις μεικτών μεθόδων στην αξιολόγηση επιπτώσεων στη πολιτική	40
3.3.1 Χαρτογράφηση δικτύου (Network mapping).....	41
3.3.2 Χαρτογράφηση αποτελεσμάτων (Outcome mapping).....	43
3.3.3 Τυχαιοποιημένες ελεγχόμενες δοκιμές (Randomized controlled trials (RCTs)).....	44

3.3.4 Ψευδο-πειραματικές προσεγγίσεις (Quasi-experimental approaches).....	46
3.3.5 Αφηγηματική ανάλυση και η μέθοδος της πιο «Σπουδαίας Αλλαγής» (‘Most Significant Change’ and ‘Narrative Analysis’).....	48
3.3.6 Συμμετοχική αξιολόγηση (Participatory evaluation).....	49
3.3.7 Αξιολόγηση αποτελεσματικότητας κόστους και «Value for money» (Assessing cost effectiveness and value for money).....	51
3.3.8 Προσεγγίσεις «Αντανάκλασης-δράσης» και «Έρευνας δράσης» (‘Action- Reflection’ and ‘Action Research’ approaches)	52
3.4 Εφαρμογή μεικτών μεθόδων σε πολιτικώς ενημερωμένα προγράμματα	53
3.5 Τεχνικές ανάλυσης δεδομένων που προκύπτουν από μεικτές μεθόδους.....	55
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Αξιολόγηση επιπτώσεων των πολιτικών με τη βοήθεια των ΤΠΕ και των Ανοιχτών Δεδομένων	57
4.1 Ορισμός Ανοιχτών δεδομένων (Open data).....	58
4.2 Σύγχρονες τεχνολογίες και αξιολόγηση πολιτικών	58
4.2.1 Online ερωτηματολόγια	58
4.2.2 Ηλεκτρονική ψηφοφορία (Online voting/polls)	59
4.2.3 Μελέτη δεικτών διακυβέρνησης.....	60
4.2.4 STATA.....	61
4.2.5 Τεχνικές οπτικοποίησης (visualization tools).....	61
4.2.6 Αδόμητος λόγος.....	64
4.2.6.1 Εξόρυξη γνώμων (opinion mining) και ανάλυση συναισθήματος (sentiment analysis)	64
4.2.6.2 Τεχνικές δομημένης επιχειρηματολογίας (argumentation techniques)	64
4.3 Οργανισμοί αξιολόγησης και κοινότητες	65
4.4 Ερευνητικά έργα (Project)	66
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Μεθοδολογικό πλαίσιο	94
5.1 Ανάλυση μεθόδων και κατασκευή πλαισίου	95
5.2 Μεθοδολογικός χάρτης αξιολόγησης (evaluation map)	97
5.2.1 Ανάλυση μεθοδολογικού χάρτη.....	99
5.3 Αναγνώριση μεθοδολογικού κενού	109
5.4 Προτεινόμενη προσέγγιση: Μέθοδος της συμμετοχικής αξιολόγησης οικονομικού πλαισίου	109
5.4.1 Περιγραφή.....	109
5.4.2 Κατάλληλα εργαλεία.....	110

5.4.3 Ανάλυση και συνεισφορά	111
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: Η αξιολόγηση επιπτώσεων στη πολιτική στην Ελλάδα	112
6.1 Ιστορική αναδρομή	113
6.2 Σύγχρονες τεχνολογίες και πολιτικές που στηρίζονται σε ανοικτά δεδομένα (open data) στην Ελλάδα.....	114
6.2.1 Ανοικτή Διακυβέρνηση (OpenGov)	114
6.2.2 Διεθνή Πρωτοβουλία Συνεργασίας για Ανοικτή Διακυβέρνηση (Open Government Partnership – OGP)	116
6.2.3 Το Πρόγραμμα Δι@ύγεια	118
6.2.4 Δημόσια, ανοικτά δεδομένα (geodata.gov.gr)	118
6.2.5 Φόρουμ “Ψηφιακή Ελλάδα 2020”	119
6.2.6 Ελληνικό μητρώο ανοικτών δεδομένων (Greek open data portal)	121
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: Συμπεράσματα και Προοπτικές.....	122
7.1 Συμπεράσματα	123
7.2 Προοπτικές.....	126
Βιβλιογραφία:	127

Λίστα Πινάκων

Πίνακας 1: Βασικότερα στοιχεία μεθόδων αξιολόγησης.....	33
Πίνακας 2: Πίνακας πλήρους φάσματος αξιολόγησης επιπτώσεων πολιτικής.....	38
Πίνακας 3: Διάκριση δικτύων και συνασπισμών.....	43
Πίνακας 4: Τεχνικές ανάλυσης δεδομένων που προκύπτουν από μεικτές μεθόδους.....	55
Πίνακας 5: Ερευνητικό έργο «D-CENT»	67
Πίνακας 6: Ερευνητικό έργο «ePolicy»	70
Πίνακας 7: Ερευνητικό έργο «FUPOL»	73
Πίνακας 8: Ερευνητικό έργο «IMPACT».....	77
Πίνακας 9: Ερευνητικό έργο «OCOPOMO»	82
Πίνακας 10: Ερευνητικό έργο «OurSpace»	85
Πίνακας 11: Ερευνητικό έργο «Puzzled by Policy»	88
Πίνακας 12: Ερευνητικό έργο «SENSE4US».....	91
Πίνακας 13: Μεθοδολογικός πίνακας	95

Λίστα Εικόνων

Εικόνα 1: Φάσεις υλοποίησης διπλωματικής εργασίας	14
Εικόνα 2: Διάκριση αξιολόγησης σε μεθοδολογικές προσεγγίσεις	37
Εικόνα 3: Παράδειγμα σύνθεσης πληροφοριών μεικτών μεθόδων για διαφορετικά ακροατήρια.....	53
Εικόνα 4: Μεθοδολογικός χάρτης αξιολόγησης	98
Εικόνα 5: 1ο επίπεδο μεθοδολογικού χάρτη.....	99
Εικόνα 6: 2ο επίπεδο μεθοδολογικού χάρτη.....	100
Εικόνα 7: Μείγμα μεθόδων πειραματικής προσέγγισης (3ο επίπεδο).....	100
Εικόνα 8: Μείγμα μεθόδων στατιστικής προσέγγισης (3ο επίπεδο)	101
Εικόνα 9: Μείγμα μεθόδων προσέγγισης σύνθεσης (3ο επίπεδο).....	101
Εικόνα 10: Μείγμα μεθόδων συμμετοχικής προσέγγισης (3ο επίπεδο)	102
Εικόνα 11: Στήριξη μεθόδων με ερωτηματολόγια / online voting- polls (4ο επίπεδο).	103
Εικόνα 12: Στήριξη μεθόδων με STATA (4ο επίπεδο)	104
Εικόνα 13: Στήριξη μεθόδων με τεχνικές οπτικοποίησης (4ο επίπεδο)	105
Εικόνα 14: Στήριξη μεθόδων μέσω οργανισμών αξιολόγησης (4ο επίπεδο)	106
Εικόνα 15: Στήριξη μεθόδων μέσω μελέτης δεικτών διακυβέρνησης (4ο επίπεδο)	107
Εικόνα 16: Στήριξη μεθόδων μέσω project (4ο επίπεδο)	108

• *Κεφάλαιο 1. Εισαγωγή*

1.1 Αντικείμενο - Σκοπός

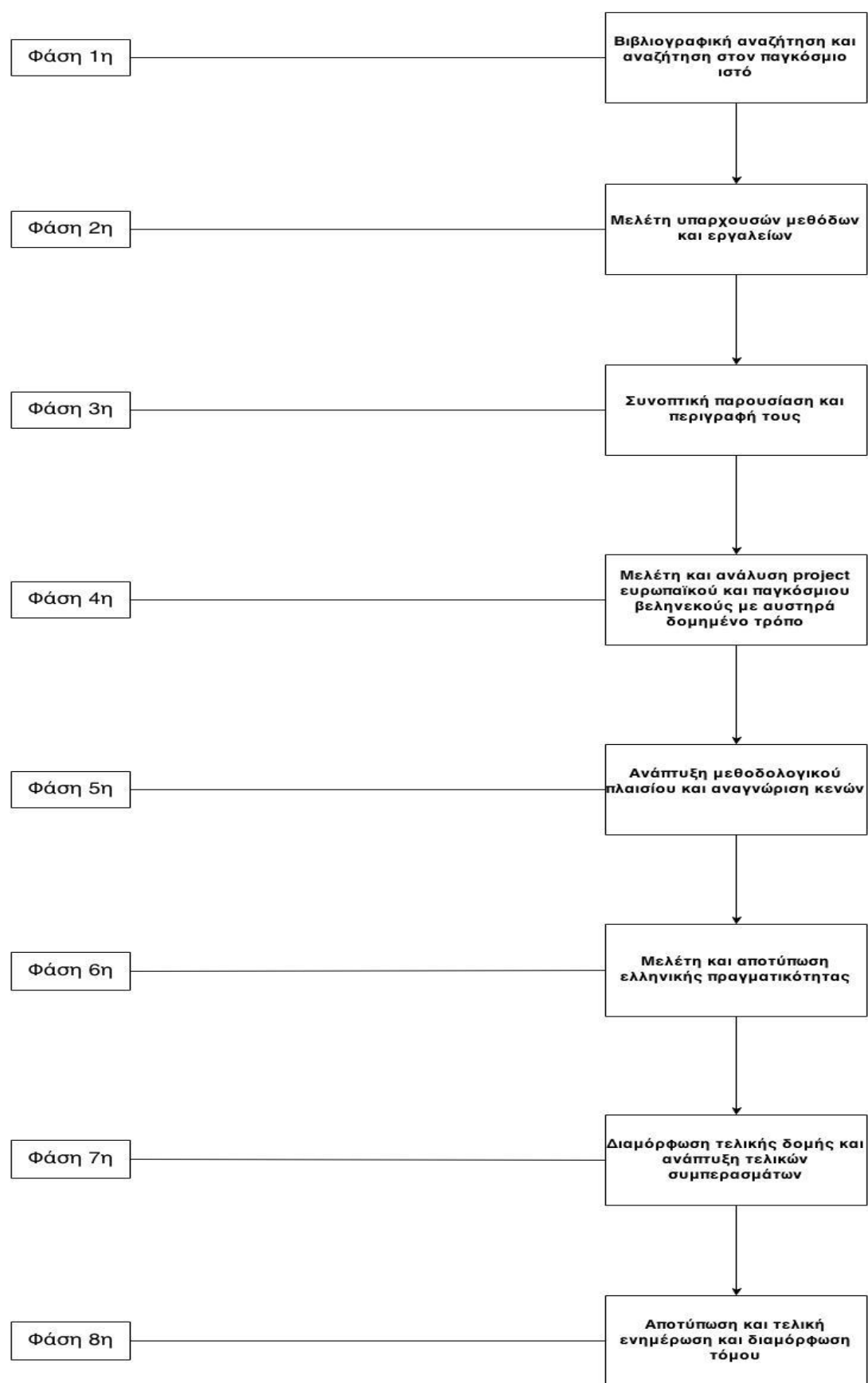
Αντικείμενο της συγκεκριμένης εργασίας είναι η ενδεδειγμένη αναζήτηση, μελέτη και καταγραφή των διαφόρων υπάρχουσών μεθόδων (τόσο θεωρητικών, όσο και πρακτικών) και υπάρχοντων εργαλείων αξιολόγησης επιπτώσεων πολιτικών (policy impact evaluation), ανεξάρτητα το γεωγραφικό εύρος στο οποίο αυτές απευθύνονται. Ιδιαίτερο βάρος θα δοθεί σε πολιτικές ή/και εργαλεία που χρησιμοποιούν σύγχρονες τεχνολογίες (π.χ. opinion mining, sentiment analysis, argumentation techniques) και σε πολιτικές που στηρίζονται σε ανοικτά δεδομένα (open data).

Σκοπός είναι η ανάπτυξη δομημένης μεθοδολογίας που να συνδέει κατά τον μέγιστο βαθμό τις υπάρχουσες προσεγγίσεις, μεθόδους, τεχνικές και εργαλεία αξιολόγησης στη θεματολογία του τομέα της πολιτικής. Με αυτόν τον τρόπο, θα δοθεί η βάση για την αναγνώριση μεθοδολογικών κενών με απώτερο στόχο την κάλυψη τους και τη δημιουργία πληρέστερων μεθόδων. Σχετικά, θα προταθεί σε θεωρητικό επίπεδο μια προσέγγιση με ανάλυση όλων των σταδίων της, ενώ τέλος θα αναλυθεί η παρούσα κατάσταση στην ελληνική πραγματικότητα.

1.2 Φάσεις υλοποίησης

Η εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας πραγματοποιήθηκε μεταξύ Φεβρουαρίου και Οκτωβρίου 2014 και η πορεία αυτής ακολούθησε τις εξής φάσεις, που παρουσιάζονται παρακάτω στο σχήμα:

Εικόνα 1: Φάσεις υλοποίησης διπλωματικής εργασίας

1.3 Οργάνωση τόμου

Η εργασία αυτή ακολουθεί μια λογική πορεία από τη γενική προσέγγιση σε πιο ειδικά θέματα. Δηλαδή, αρχικά γίνεται μια εισαγωγή στην έννοια της αξιολόγησης, τονίζεται η ιδιαίτερη σημασία της ως αναπόσπαστο τμήμα εφαρμογής προγραμμάτων ευρείας θεματολογίας και γίνεται μια γενική διάκριση υποπεριπτώσεων μεθοδολογικά. Έπειτα, προς εξοικείωση του αναγνώστη με το κύριο θέμα της εργασίας, την αξιολόγηση επιπτώσεων δράσεων πολιτικής, δίνεται ένας σαφής ορισμός, γίνεται η διασταύρωση («πάντρεμα») της έννοιας της αξιολόγησης με τη πολιτική θεματολογία. Συνέπεια αυτής της θεματικής συνεύρεσης είναι η γέννηση των μεικτών μεθόδων αξιολόγησης, οι οποίες αναλύονται και παρουσιάζεται η εφαρμογή τους. Στη συνέχεια, καταγράφονται κάποια εργαλεία και στρατηγικές που αξιοποιούν σύγχρονες τεχνολογίες προς πρακτική εφαρμογή των παραπάνω ή ολοκληρωμένες πρωτοβουλίες. Ακολουθεί η ανάπτυξη δομημένης μεθοδολογίας αξιολόγησης, γίνεται αναγνώριση μεθοδολογικού κενού και προτείνεται η κατάλληλη λύση. Τέλος, γίνεται ανασκόπηση της ελληνικής πραγματικότητας πάνω στο θέμα και ακολουθούν κάποια συμπεράσματα και προοπτικές που προκύπτουν από την ανάπτυξη της εργασίας. Αναλυτικά, τα κεφάλαια:

Στο 1^ο κεφάλαιο αναφέρεται ρητά ο σκοπός της εργασίας, καθώς επίσης και οι φάσεις υλοποίησής της και η οργάνωση του τόμου.

Στο 2^ο κεφάλαιο γίνεται μια εισαγωγή στην έννοια της αξιολόγησης, αναφέρονται τα επίπεδα στα οποία αυτή εφαρμόζεται ενώ γίνεται μια πλήρης ανάλυση των βασικών μεθόδων αξιολόγησης με πλεονεκτήματα, μειονεκτήματα και χρήσεις τους. Έμφαση δίνεται στη μέθοδο αξιολόγησης επιπτώσεων.

Στο 3^ο κεφάλαιο ορίζεται η αξιολόγηση επιπτώσεων στην πολιτική, ενώ παρουσιάζονται οι βασικές διακρίσεις της, κάποιες προσεγγίσεις και παρουσιάζονται και αναλύονται πλήρως οι μεικτές μέθοδοι αξιολόγησης. Παρουσιάζεται η εφαρμογή των μεθόδων σε πολιτικώς ενημερωμένα προγράμματα ενώ καταδεικνύονται οι τεχνικές ανάλυσης δεδομένων που προκύπτουν από μεικτές μεθόδους.

Στο 4^ο κεφάλαιο ορίζονται τα ανοικτά δεδομένα (open data) και καταγράφονται και αναλύονται οι σημαντικότερες πολιτικές και εργαλεία της αξιολόγησης επιπτώσεων στη πολιτική που χρησιμοποιούν σύγχρονες τεχνολογίες ή στηρίζονται σε ανοικτά δεδομένα. Ακόμη, αναλύονται με πολύ συγκεκριμένο και δομημένο τρόπο project ευρείας εμβέλειας σχετικά με το αντικείμενο της αξιολόγησης.

Στο 5^ο κεφάλαιο αναπτύσσεται ένα μεθοδολογικό πλαίσιο αξιολόγησης ενώ προσφέρεται η σχηματική απεικόνιση του με τη μορφή μεθοδολογικού χάρτη. Γίνεται

η αναγνώριση ενός μεθοδολογικού κενού που προκύπτει από την παραπάνω ανάλυση και προτείνεται μια μέθοδος αξιολόγησης προς κάλυψη του.

Στο 6^ο κεφάλαιο παρουσιάζεται η επικρατούσα κατάσταση μέχρι πρότινος και σήμερα στην ελληνική πραγματικότητα και αναλύονται κάποιες πρωτοβουλίες που εμπεριέχουν σύγχρονες τεχνολογίες και πολιτικές που στηρίζονται σε ανοικτά δεδομένα (open data).

Στο 7^ο κεφάλαιο αποτυπώνονται κάποια συμπεράσματα και προοπτικές ως απόρροια της ανάλυσης που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια των αναγκών της εργασίας.

- ***Κεφάλαιο 2. Εισαγωγή στην αξιολόγηση***

2.1 Εισαγωγή στη παρακολούθηση και αξιολόγηση (monitoring and evaluation)

Η παρακολούθηση (monitoring) (sportanddev.org, 2003) είναι η συστηματική συλλογή πληροφοριών από project και προγράμματα για τέσσερις κύριους σκοπούς:

- Απόκτηση εμπειριών προς βελτίωση των πρακτικών και δραστηριοτήτων στο μέλλον,
- Απόκτηση εσωτερικής και εξωτερικής επίγνωσης των πόρων που χρησιμοποιήθηκαν και των αποτελεσμάτων που επιτεύχθηκαν,
- Λήψη εμπειριστατωμένων αποφάσεων σχετικά με το μέλλον της πρωτοβουλίας,
- Προώθηση ενδυνάμωσης δικαιούχων πρωτοβουλίας.

Η παρακολούθηση είναι μια περιοδικά επαναλαμβανόμενη εργασία αρχής γενομένης στο στάδιο του σχεδιασμού ενός έργου ή προγράμματος. Η παρακολούθηση επιτρέπει την τεκμηρίωση των αποτελεσμάτων, των διαδικασιών και των εμπειριών και την χρήση τους ως βάση για να δρομολογηθούν λήψεις αποφάσεων και διαδικασίες μάθησης. Η παρακολούθηση αντιπαραθέτει τη πρόοδο εργασιών απέναντι στα προκαθορισμένα σχέδια. Τα δεδομένα που συλλέγονται μέσω της παρακολούθησης χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση.

Η αξιολόγηση (evaluation) εκτιμά, όσο το δυνατόν πιο συστηματικά και αντικειμενικά, ένα ολοκληρωμένο έργο ή πρόγραμμα (ή μια φάση ενός εν εξελίξει έργου ή προγράμματος που έχει ολοκληρωθεί). Οι αξιολογήσεις εκτιμούν τα δεδομένα και τις πληροφορίες που ενημερώνουν τις στρατηγικές αποφάσεις, βελτιώνοντας έτσι το σχέδιο ή το πρόγραμμα στο μέλλον.

Οι αξιολογήσεις θα πρέπει να βοηθούν στην εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με πέντε κύριες πτυχές της παρέμβασης:

- Συνάφεια
- Αποτελεσματικότητα
- Αποδοτικότητα
- Επιπτώσεις
- Δειφορία

Οι πληροφορίες που συλλέγονται σε σχέση με αυτές τις πτυχές κατά τη διαδικασία της παρακολούθησης αποτελούν τη βάση για την αξιολογική ανάλυση.

Η παρακολούθηση και αξιολόγηση (Monitoring and Evaluation, M & E) είναι μια ενσωματωμένη έννοια και συστατικό μέρος του κάθε έργου ή σχεδιασμού του προγράμματος. Η παρακολούθηση και αξιολόγηση δεν είναι ένα μέσο ελέγχου που επιβάλλεται ή ένα προαιρετικό εξάρτημα κάθε σχεδίου ή προγράμματος. Η

παρακολούθηση και αξιολόγηση ιδανικά νοείται ως διάλογος για την ανάπτυξη και την πρόοδο μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων πλευρών.

Σε γενικές γραμμές, η παρακολούθηση είναι αναπόσπαστο κομμάτι της αξιολόγησης. Κατά τη διάρκεια της αξιολόγησης, οι πληροφορίες από τις προηγούμενες διαδικασίες παρακολούθησης χρησιμοποιούνται προς κατανόηση των τρόπων με τους οποίους το έργο ή το πρόγραμμα αναπτύχθηκε και παρακίνησε αλλαγή. Η παρακολούθηση εστιάζεται στη μέτρηση των ακόλουθων πτυχών μιας παρέμβασης:

- Στη ποσότητα και την ποιότητα των εφαρμοζόμενων δραστηριοτήτων (εκροές: Τι κάνουμε; Πώς διαχειριζόμαστε τις δραστηριότητές μας;)
- Στις διαδικασίες που ενυπάρχουν σε ένα σχέδιο ή πρόγραμμα (αποτελέσματα: Ποια ήταν τα αποτελέσματα / αλλαγές που συνέβησαν ως αποτέλεσμα της παρέμβασης;)
- Στις διαδικασίες εξωτερικές σε μια παρέμβαση (επιπτώσεις: Ποιες ευρύτερες, μακροπρόθεσμες επιπτώσεις προκλήθηκαν από τις υλοποιούμενες δράσεις, σε συνδυασμό με άλλους περιβαλλοντικούς παράγοντες;)

Η διαδικασία αξιολόγησης είναι μια ανάλυση ή ερμηνεία των συλλεχθέντων δεδομένων που ερευνά βαθύτερα τις σχέσεις μεταξύ των αποτελεσμάτων του έργου / προγράμματος, τα αποτελέσματα που παράγονται από το σχέδιο / πρόγραμμα και το συνολικό αντίκτυπο του έργου / προγράμματος.

2.2 Επίπεδα αξιολόγησης

Η αξιολόγηση ενός προγράμματος (Hovland, 2007), έργου κλπ. γίνεται στα εξής επίπεδα:

- Στρατηγική και κατεύθυνση (strategy and direction), το βασικό πλάνο που ακολουθεί το ερευνητικό project, πρόγραμμα, ινστιτούτο με σκοπό να φτάσει τους επιθυμητούς στόχους.
- Συστήματα και διαδικασίες, το management που έχει θέσει σε ισχύ ο φορέας για να διασφαλίσει ότι η γενική στρατηγική θα διεξαχθεί και ότι παράγεται πολιτική έρευνα υψηλής ποιότητας.
- Εξόδους (outputs), τα απτά αγαθά και υπηρεσίες που παράγονται.
- Διάδοση (uptake), οι άμεσες αποκρίσεις στο πρόγραμμα (π.χ. εάν αναφερθεί σε μια εφημερίδα κυβερνητικής πολιτικής, σε κάποιο website, σε κάποιο άρθρο εφημερίδας κλπ.).
- Αποτελέσματα και επιπτώσεις (outcomes and impacts), αλλαγές σε συμπεριφορές, γνώση, πολιτικές, θέσεις και πρακτικές που το πρόγραμμα έχει συνεισφέρει, άμεσα ή έμμεσα (π.χ. μια αλλαγή σε εφαρμογή κυβερνητικής πολιτικής, αλλαγή στην αγορά εργασίας, μείωση φτώχειας σε συγκεκριμένη περιοχή, ενδυνάμωση βιοπορισμού, ενίσχυση συμβολής των πολιτών σε διαδικασίες πολιτικής κ.ά.).

2.3 Μερικά εργαλεία, μέθοδοι και προσεγγίσεις για παρακολούθηση και αξιολόγηση (M&E)

Η παρακολούθηση και αξιολόγηση (M & E) (The World Bank, 2004) της ανάπτυξης δραστηριοτήτων παρέχει στους κυβερνητικούς αξιωματούχους, τους διευθυντές ανάπτυξης, καθώς και την κοινωνία των πολιτών τα καλύτερα μέσα για την εκμάθηση από την εμπειρία του παρελθόντος, βελτίωση της παροχής υπηρεσιών, το σχεδιασμό και την κατανομή των πόρων και την επίδειξη αποτελεσμάτων χρήσεως ως μέρος της λογοδοσίας στους βασικούς φορείς.

Στο πλαίσιο της ανάπτυξης της κοινότητας υπάρχει μια ισχυρή έμφαση στα αποτελέσματα. Αυτό εξηγεί το αυξανόμενο ενδιαφέρον για παρακολούθηση και αξιολόγηση. Ωστόσο, συχνά επικρατεί σύγχυση σχετικά με το τι συνεπάγεται η παρακολούθηση και αξιολόγηση. Παρακάτω διευκρινίζεται προς ενδυνάμωση της επίγνωσης και του ενδιαφέροντος τι συνεπάγεται η παρακολούθηση και αξιολόγηση.

Παρουσιάζεται μια επισκόπηση ενός δείγματος των εργαλείων, μεθόδων και προσεγγίσεων παρακολούθησης και αξιολόγησης, συμπεριλαμβανομένων του σκοπού τους και τη χρήση τους, τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα τους, το κόστος, τις δεξιότητες και τον χρόνο που απαιτείται. Οι απεικονίσεις εδώ περιλαμβάνουν διάφορες μεθόδους συλλογής στοιχείων, ανάλυσης πλαισίων και είδη αξιολόγησης και αναθεώρησης. Η επισκόπηση παρακολούθησης και αξιολόγησης πραγματεύεται:

- Δείκτες απόδοσης
- Η προσέγγιση λογικού πλαισίου
- Αξιολόγηση βάση θεωρίας (theory-based)
- Επίσημες έρευνες
- Μέθοδοι ταχείας εκτίμησης
- Συμμετοχικές μέθοδοι
- Έρευνες παρακολούθησης δημόσιας δαπάνης
- Ανάλυση κόστους-οφέλους και κόστους-αποτελέσματος
- Αξιολόγηση επιπτώσεων (Impact evaluation)

Κάποια από τα εργαλεία ενδέχεται πολλές φορές να είναι συμπληρωματικά ή ακόμα και υποκατάστατα. Κάποια έχουν ευρεία εφαρμογή ενώ κάποια είναι αρκετά στενά στις χρήσεις τους. Η επιλογή των όποιων κατάλληλων θα εξαρτηθεί από μια σειρά σκέψεων, η οποία θα αναλυθεί παρακάτω. Αυτές περιλαμβάνουν τις χρήσεις για τις οποίες προορίζεται η παρακολούθηση και αξιολόγηση, τους κυρίως ενδιαφερόμενους φορείς για τα επιζητούμενα αποτελέσματα, την ταχύτητα με την οποία χρειάζονται οι πληροφορίες και το κόστος.

2.3.1 Δείκτες απόδοσης

Οι δείκτες απόδοσης είναι μέτρα εισροών, διαδικασιών, εκροών, αποτελεσμάτων και επιπτώσεων για την ανάπτυξη σχεδίων, προγραμμάτων ή στρατηγικών. Όταν υποστηρίζονται με συλλογή δεδομένων ήχου -συμπεριλαμβανομένων ίσως επίσημων ερευνών- ανάλυση και υποβολή εκθέσεων, οι δείκτες επιτρέπουν στους διαχειριστές να παρακολουθούν την πρόοδο, να αναπαραστήσουν τα αποτελέσματα και να λάβουν διορθωτικά μέτρα για τη βελτίωση της παροχής υπηρεσιών. Η συμμετοχή των βασικών ενδιαφερόμενων φορέων στον καθορισμό των δεικτών είναι σημαντική επειδή είναι στη συνέχεια πιο πιθανό να κατανοούν και να χρησιμοποιούν τους δείκτες για τη διαχείριση λήψης αποφάσεων.

Χρήσεις:

- Καθορισμός στόχων απόδοσης και αξιολόγησης της προόδου προς την επίτευξή τους.
- Εντοπισμός προβλημάτων μέσω ενός συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης για να επιτραπούν διορθωτικές ενέργειες που πρέπει να ληφθούν.
- Ένδειξη εάν είναι απαραίτητη μια σε βάθος αξιολόγηση ή αναθεώρηση.

Πλεονεκτήματα:

- Αποτελεσματικό μέτρο μέτρησης της προόδου προς τους στόχους.
- Διευκολύνει την συγκριτική αξιολόγηση μεταξύ των διαφορετικών οργανωτικών μονάδων, περιοχών και με την πάροδο του χρόνου.

Μειονεκτήματα:

- Ανεπαρκώς καθορισμένοι δείκτες δεν είναι καλά μέτρα της επιτυχίας.
- Τάση προς καθορισμό πάρα πολλών δεικτών, ή καθορισμός δεικτών που δεν έχουν προσιτές πηγές δεδομένων, κάνουν το σύστημα δαπανηρό, μη πρακτικό και πολύ πιθανό να υποχρησιμοποιείται.
- Συχνά μια ανταλλαγή-συμβιβασμός μεταξύ της επιλογής του βέλτιστου ή επιθυμητού δείκτη και της ανάγκης αποδοχής των δεικτών που μπορούν να μετρηθούν χρησιμοποιώντας τα υπάρχοντα δεδομένα.

Κόστος:

Μπορεί να κυμαίνεται από χαμηλό σε υψηλό, ανάλογα με τον αριθμό των δεικτών που συλλέγονται, τη συχνότητα και την ποιότητα των πληροφοριών που ζητήθηκαν, και την πληρότητα του συστήματος.

Απαιτούμενες δεξιότητες:

Αρκετές ημέρες εκπαίδευσης συνιστώνται ώστε να αναπτυχθούν δεξιότητες για τον καθορισμό πρακτικών δεικτών. Οι δεξιότητες συλλογής δεδομένων, ανάλυσης και δεξιότητες υποβολής εκθέσεων καθώς επίσης και διαχείρισης πληροφοριακών

συστημάτων (MIS) απαιτούνται για την εφαρμογή συστημάτων παρακολούθησης των επιδόσεων.

Απαιτούμενος χρόνος:

Αρκετές ημέρες έως αρκετούς μήνες, ανάλογα με τον βαθμό της συμμετοχικής διαδικασίας που χρησιμοποιείται για τον καθορισμό δεικτών και την πολυπλοκότητα του προγράμματος. Η εφαρμογή συστημάτων παρακολούθησης απόδοσης μπορεί να χρειαστεί 6 ως 12 μήνες.

2.3.2 Η προσέγγιση λογικού πλαισίου

Το λογικό πλαίσιο (LogFrame), βοηθά να αποσαφηνιστούν οι στόχοι του κάθε project, προγράμματος, ή στρατηγικής. Βοηθά στην αναγνώριση των αναμενόμενων συνδέσμων — the “program logic” — στην ακόλουθη αλυσίδα αποτελεσμάτων: εισροές, διαδικασίες, εκροές (συμπεριλαμβανομένης της κάλυψης ή της «έκτασης» σε όλες τις ομάδες δικαιούχων), αποτελέσματα και επιπτώσεις. Οδηγεί στον εντοπισμό δεικτών απόδοσης σε κάθε στάδιο της αλυσίδας αυτής, καθώς και τους κινδύνους που θα μπορούσαν να παρεμποδίζουν την επίτευξη των στόχων. Το λογικό πλαίσιο είναι επίσης ένα μέσο για την εμπλοκή εταίρων στην αποσαφήνιση των στόχων και στο σχεδιασμό των δραστηριοτήτων. Κατά την υλοποίησή του, το λογικό πλαίσιο χρησιμεύει ως ένα χρήσιμο εργαλείο για την επανεξέταση της προόδου και τη λήψη διορθωτικών μέτρων.

Χρήσεις:

- Βελτίωση της ποιότητας σχεδιασμού των project και των προγραμμάτων απαιτώντας τον ορισμό ξεκάθαρων στόχων, τη χρήση δεικτών απόδοσης και την εκτίμηση των κινδύνων.
- Συνοπτικός σχεδιασμός πολύπλοκων δραστηριοτήτων.
- Βοήθεια στην προετοιμασία λεπτομερών επιχειρησιακών σχεδίων.
- Παροχή αντικειμενικής βάσης για την αναθεώρηση, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των δραστηριοτήτων.

Πλεονεκτήματα:

- Διασφαλίζει ότι οι ιθύνοντες κάνουν ουσιώδη ερωτήματα και αναλύουν υποθέσεις και κινδύνους.
- Εμπλέκει τους ενδιαφερόμενους στη διαδικασία σχεδιασμού και παρακολούθησης.
- Όταν χρησιμοποιείται δυναμικά, είναι ένα αποτελεσματικό εργαλείο διαχείρισης για να καθοδηγήσει την υλοποίηση, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση.

Μειονεκτήματα:

- Εάν χρησιμοποιηθεί αδιάλλακτα, καταστέλλει τη δημιουργικότητα και την καινοτομία.
- Αν δεν αναβαθμίζεται κατά την εφαρμογή, μπορεί να είναι ένα στατικό εργαλείο που δεν αντικατοπτρίζει τις μεταβαλλόμενες συνθήκες.
- Εκπαίδευση και παρακολούθηση είναι συχνά απαραίτητες.

Κόστος:

Χαμηλό έως μέτριο, ανάλογα με την έκταση και το βάθος της συμμετοχικής διαδικασίας που χρησιμοποιείται για να υποστηρίξει την προσέγγιση.

Απαιτούμενες δεξιότητες:

Ελάχιστη εκπαίδευση 3-5 ημέρες για τους διοργανωτές. Πρόσθετες οργανωτικές δεξιότητες απαιτούνται για τη χρήση σε συμμετοχικό σχεδιασμό και διαχείριση.

Απαιτούμενος χρόνος:

Αρκετές ημέρες έως αρκετούς μήνες, ανάλογα με την έκταση και το βάθος της συμμετοχικής διαδικασίας.

2.3.3 Αξιολόγηση βάση θεωρίας (theory-based)

Η αξιολόγηση βάση θεωρίας έχει ομοιότητες με την προσέγγιση λογικού πλαισίου αλλά επιτρέπει μια πιο σε βάθος κατανόηση του τρόπου λειτουργίας ενός προγράμματος ή δραστηριότητας - «θεωρία του προγράμματος» ή «λογική του προγράμματος». - Ειδικότερα, δεν χρειάζεται να υποθέσουμε απλή γραμμική σχέση αιτίας και αποτελέσματος. Για παράδειγμα, η επιτυχία ενός κυβερνητικού προγράμματος για τη βελτίωση των επιπέδων αλφαριθμητισμού με την αύξηση του αριθμού των εκπαιδευτικών μπορεί να εξαρτάται από ένα μεγάλο αριθμό παραγόντων. Αυτοί περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τη διαθεσιμότητα των αιθουσών διδασκαλίας και τα σχολικά εγχειρίδια, τις πιθανές αντιδράσεις των γονέων, διευθυντών σχολείων και μαθητών, τις ικανότητες και το ηθικό των εκπαιδευτικών, τις περιοχές στις οποίες βρίσκονται οι επιπλέον καθηγητές, την αξιοπιστία της κρατικής χρηματοδότησης, και ούτω καθεξής. Με τη χαρτογράφηση των ντετερμινιστικών ή των αιτιατών παραγόντων που κρίνονται σημαντικοί για την επιτυχία, και το πώς θα μπορούσαν να αλληλεπιδράσουν μεταξύ τους, μπορεί στη συνέχεια να αποφασισθεί ποιά βήματα θα πρέπει να παρακολουθούνται όπως εξελίσσεται το πρόγραμμα, για να επισημανθεί πόσο καλά επιβεβαιώνονται στην πραγματικότητα. Αυτό επιτρέπει τον εντοπισμό των κρίσιμων παραγόντων επιτυχίας. Και όταν τα δεδομένα δείχνουν ότι οι παράγοντες αυτοί δεν έχουν επιτευχθεί, ένα λογικό συμπέρασμα είναι ότι το πρόγραμμα είναι λιγότερο πιθανό να είναι επιτυχές στην επίτευξη των στόχων του.

Χρήσεις:

- Σχεδιασμός χαρτογράφησης σύνθετων δραστηριοτήτων.
- Βελτίωση σχεδιασμού και διαχείρισης.

Πλεονεκτήματα:

- Παρέχει έγκαιρη ενημέρωση σχετικά με το τι λειτουργεί ή όχι, και γιατί.
- Επιτρέπει την έγκαιρη διόρθωση προβλημάτων που μόλις έκαναν την εμφάνισή τους.
- Βοηθά στην ταυτοποίηση των απρόβλεπτων παρενεργειών του προγράμματος.
- Βοηθά στην ιεράρχηση των θεμάτων σχετικά με τη σε βάθος διερεύνησή τους, χρησιμοποιώντας πιθανώς πιο εστιασμένη συλλογή δεδομένων ή πιο εξελιγμένες τεχνικές παρακολούθησης και αξιολόγησης.
- Παρέχει βάση για την εκτίμηση των πιθανών επιπτώσεων των προγραμμάτων.

Μειονεκτήματα:

- Μπορεί εύκολα να γίνει υπερβολικά περίπλοκη, αν η κλίμακα των δραστηριοτήτων είναι μεγάλη ή αν συλλεχθεί μια εξαντλητική λίστα παραγόντων και παραδοχών.
- Οι εμπλεκόμενοι μπορεί να διαφωνούν σχετικά με το ποιους καθοριστικούς παράγοντες κρίνουν σημαντικούς, γεγονός χρονοβόρο για την αντιμετώπιση.

Κόστος:

Μέτριο, εξαρτάται από το βάθος της ανάλυσης και ειδικότερα το βάθος της συλλογής δεδομένων για την λειτουργία του προγράμματος.

Απαιτούμενες δεξιότητες:

Ελάχιστη εκπαίδευση 3-5 μέρες για τους μεσάζοντες.

Απαιτούμενος χρόνος:

Μπορεί να ποικίλει σημαντικά, ανάλογα με το βάθος της ανάλυσης, της διάρκειας του προγράμματος ή της δραστηριότητας καθώς επίσης και το βάθος του έργου παρακολούθησης και αξιολόγησης που έχει αναληφθεί.

2.3.4 Επίσημες έρευνες

Επίσημες έρευνες μπορεί να χρησιμοποιηθούν για τη συλλογή τυποποιημένων πληροφοριών από ένα προσεκτικά επιλεγμένο δείγμα ατόμων ή νοικοκυριών. Οι έρευνες συχνά συλλέγουν συγκρίσιμες πληροφορίες για ένα σχετικά μεγάλο αριθμό ανθρώπων σε συγκεκριμένες ομάδες-στόχους.

Χρήσεις:

- Παροχή βασικών δεδομένων βάσει των οποίων μπορεί να συγκριθεί η απόδοση της στρατηγικής, του προγράμματος ή του έργου.
- Σύγκριση διαφορετικών ομάδων σε μια δεδομένη χρονική στιγμή.
- Σύγκριση αλλαγών με τη πάροδο του χρόνου στην ίδια ομάδα.
- Σύγκριση πραγματικών συνθηκών με τους στόχους που έχουν καθοριστεί σε ένα πρόγραμμα ή σχεδιασμό έργου.
- Περιγραφή συνθηκών σε μια συγκεκριμένη κοινότητα ή ομάδα.
- Παροχή ενός βασικού στοιχείου σε μια επίσημη αξιολόγηση των επιπτώσεων ενός έργου ή προγράμματος.
- Αξιολόγηση επιπέδων βιοτικού επιπέδου ως βάση για την εκπόνηση των στρατηγικών μείωσης της φτώχειας.

Πλεονεκτήματα:

- Ευρήματα από το δείγμα των ερωτηθέντων μπορεί να εφαρμοστεί σε ευρύτερη ομάδα-στόχο ή πληθυσμό σαν σύνολο.
- Ποσοτικές εκτιμήσεις μπορούν να γίνουν για το μέγεθος και την κατανομή επιπτώσεων.

Μειονεκτήματα:

- Τα αποτελέσματα συχνά δεν είναι διαθέσιμα για μακρά χρονική περίοδο.
- Η επεξεργασία και ανάλυση δεδομένων μπορεί να είναι ένα σημαντικό εμπόδιο για τις μεγαλύτερες έρευνες ακόμη και όταν υπολογιστές είναι διαθέσιμοι.
- Καμιά φορά οι έρευνες νοικοκυριών μπορεί να αποδειχθούν δαπανηρές και χρονοβόρες.
- Πολλά είδη πληροφοριών είναι δύσκολο να αποκτηθούν μέσω επίσημων συνεντεύξεων.

Κόστος:

Ποικίλει ανάλογα το είδος της έρευνας. Το κόστος θα είναι σημαντικά υψηλότερο εάν δεν υπάρχει κύριο πλαίσιο δειγματοληψίας για τη χώρα.

Απαιτούμενες δεξιότητες:

Καλές τεχνικές και αναλυτικές ικανότητες για τον σχεδιασμό δείγματος και ερωτηματολογίου, ανάλυση δεδομένων και επεξεργασία.

Απαιτούμενος χρόνος:

Εξαρτάται από το μέγεθος του δείγματος.

2.3.5 Μέθοδοι ταχείας εκτίμησης

Οι μέθοδοι ταχείας αξιολόγησης είναι ένας γρήγορος, χαμηλού κόστους τρόπος για την συγκέντρωση απόψεων και σχολίων των δικαιούχων και άλλων ενδιαφερομένων μερών, προκειμένου να ανταποκριθεί στις ανάγκες των φορέων λήψης αποφάσεων για πληροφορίες.

Χρήσεις:

- Παροχή ταχείας ενημέρωσης για τη λήψη αποφάσεων, ειδικά στο επίπεδο του έργου ή προγράμματος.
- Παροχή ποιοτικής κατανόησης των πολύπλοκων κοινωνικοοικονομικών αλλαγών, των ιδιαίτερα διαδραστικών κοινωνικών καταστάσεων ή τις αξίες των ανθρώπων, τα κίνητρα και τις αντιδράσεις.
- Παροχή πλαισίου και ερμηνείας των ποσοτικών δεδομένων που συλλέγονται από πιο επίσημες μεθόδους.

Πλεονεκτήματα:

- Χαμηλό κόστος.
- Γρήγορη διεξαγωγή.
- Παροχή ευελιξίας προς εξερεύνηση νέων ιδεών.

Μειονεκτήματα:

- Τα ευρήματα συνήθως σχετίζονται με συγκεκριμένες κοινότητες ή περιοχές, οπότε είναι δύσκολη η γενίκευσή τους.
- Λιγότερο έγκυρη, βάσιμη και αξιόπιστη από τις επίσημες έρευνες.

Κόστος:

Χαμηλό έως μέτριο, ανάλογα με τη κλίμακα των μεθόδων που υιοθετήθηκε.

Απαιτούμενες δεξιότητες:

Ικανότητες μη οδηγούμενης συνέντευξης, διευκόλυνσης της ομάδας, παρατήρησης του πεδίου, ανάληψης σημειώσεων και βασικές στατιστικές δεξιότητες.

Απαιτούμενος χρόνος:

Τέσσερις έως έξι εβδομάδες, ανάλογα με το μέγεθος και τη θέση του πληθυσμού, από τον οποίο λήφθηκε συνέντευξη καθώς επίσης και τον αριθμό των θέσεων που παρατηρήθηκαν.

2.3.6 Συμμετοχικές μέθοδοι

Οι συμμετοχικές μέθοδοι παρέχουν ενεργό συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων σε εκείνους με ένα μερίδιο σε κάποιο σχέδιο, πρόγραμμα ή στρατηγική και δημιουργούν ένα αίσθημα ιδιοκτησίας στα αποτελέσματα και συστάσεις της παρακολούθησης και αξιολόγησης.

Χρήσεις:

- Γνώση τοπικών συνθηκών και προοπτικών και προτεραιοτήτων των τοπικών πληθυσμών για τη σχεδίαση πιο άμεσων και βιώσιμων παρεμβάσεων.
- Εντοπισμός προβλημάτων και αντιμετώπιση προβλημάτων κατά τη διάρκεια της υλοποίησης.
- Αξιολόγηση ενός έργου, προγράμματος ή πολιτικής.
- Παροχή γνώσεων και δεξιοτήτων για την ενδυνάμωση οικονομικά ασθενέστερων ανθρώπων.

Πλεονεκτήματα:

- Εξετάζει σχετικά θέματα με τη συμμετοχή βασικών παραγόντων στη διαδικασία σχεδιασμού.
- Δημιουργεί συνεργασίες και οικειοποίηση των έργων.
- Ενισχύει την τοπική μάθηση, την ικανότητα διαχείρισης και τις δεξιότητες.
- Παρέχει έγκαιρη και αξιόπιστη πληροφόρηση για τη λήψη αποφάσεων.

Μειονεκτήματα:

- Μερικές φορές θεωρείται ως λιγότερο αντικειμενική μέθοδος.
- Χρονοβόρα αν οι καίριοι φορείς εμπλέκονται με ουσιαστικό τρόπο.
- Προοπτική για κυριαρχία και κατάχρηση από κάποιους ενδιαφερομένους για προώθηση δικών τους συμφερόντων.

Κόστος:

Χαμηλό έως μέτριο. Το κόστος ποικίλλει σημαντικά, ανάλογα με την έκταση και το βάθος της εφαρμογής και με το πώς αποτιμώνται οι τοπικές συνεισφορές πόρων.

Απαιτούμενες δεξιότητες:

Ελάχιστη εκπαίδευση κάποιων ημερών για τους μεσάζοντες.

Απαιτούμενος χρόνος:

Ποικίλει σε μεγάλο βαθμό, ανάλογα με την έκταση και το βάθος της αίτησης.

2.3.7 Έρευνες παρακολούθησης δημόσιας δαπάνης

Οι έρευνες παρακολούθησης δημόσιας δαπάνης παρακολουθούν τη ροή των δημόσιων πόρων και καθορίζουν τον βαθμό στον οποίο οι πόροι καταλήγουν πράγματι στις ομάδες στόχους. Οι έρευνες εξετάζουν τον τρόπο, την ποσότητα και το χρονοδιάγραμμα των εκλύσεων των πόρων σε διαφορετικά κυβερνητικά επίπεδα, ιδιαίτερα στις μονάδες που είναι υπεύθυνες για την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών, όπως είναι η υγεία και η εκπαίδευση. Τέτοιες έρευνες συχνά εφαρμόζονται ως μέρος μεγαλύτερων ερευνών υπηρεσιών παράδοσης και εγκατάστασης, οι οποίες επικεντρώνονται στην ποιότητα των υπηρεσιών, τα χαρακτηριστικά της εγκατάστασης, τη διαχείρισή τους, δομές κινήτρων κλπ.

Χρήσεις:

- Διάγνωση προβλημάτων ποσοτικά στη παροχή υπηρεσιών.
- Παροχή αποδεικτικών στοιχείων σχετικά με καθυστερήσεις, «διαρροές» και τη διαφθορά.

Πλεονεκτήματα:

- Υποστηρίζει την επιδίωξη της ευθύνης, όταν λίγες οικονομικές πληροφορίες είναι διαθέσιμες.
- Βελτιώνει την διαχείριση εντοπίζοντας γραφειοκρατικά εμπόδια στη ροή των κεφαλαίων για την παροχή υπηρεσιών.

Μειονεκτήματα:

- Απροθυμία κρατικών υπηρεσιών να ανοίξουν τα λογιστικά τους βιβλία.
- Σημαντικό κόστος.

Κόστος:

Μπορεί να είναι υψηλό μέχρι να καθιερωθούν πόστα που τις διεξάγουν σε εθνικό επίπεδο.

Απαιτούμενες δεξιότητες:

Τεχνικές ήχου και αναλυτικές ικανότητες για δειγματοληψία και σχεδιασμό ερωτηματολογίων, ανάλυση και επεξεργασία δεδομένων καθώς και καλή κατανόηση του τομέα που πρέπει να αξιολογηθεί.

Απαιτούμενος χρόνος:

Πέντε έως έξι μήνες (μόνο η έρευνα διαρκεί 1-2 μήνες)

2.3.8 Ανάλυση κόστους-οφέλους και κόστους-αποτελέσματος

Οι αναλύσεις κόστους-οφέλους και κόστους-αποτελέσματος είναι εργαλεία αξιολόγησης του κατά πόσο ή όχι το κόστος μιας δραστηριότητας μπορεί να δικαιολογηθεί από τα αποτελέσματα και τις επιπτώσεις. Η ανάλυση κόστους-οφέλους μετρά εισόδους και εξόδους σε νομισματικούς όρους. Η ανάλυση κόστους-αποτελέσματος εκτιμά τις εισόδους σε νομισματικούς όρους και τα αποτελέσματα σε μη νομισματικούς ποσοτικούς όρους (όπως η βελτίωση στην αποδοτικότητα ανάγνωσης των μαθητών).

Χρήσεις:

- Ενημέρωση αποφάσεων σχετικά με την πιο αποτελεσματική κατανομή των πόρων.
- Αναγνώριση έργων που προσφέρουν τον υψηλότερο συντελεστή απόδοσης της επένδυσης.

Πλεονεκτήματα:

- Καλή ποιοτική προσέγγιση για την εκτίμηση της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων και έργων.
- Καθιστά σαφείς τις οικονομικές παραδοχές που θα μπορούσαν αλλιώς να παραμείνουν σιωπηρές ή να παραβλεφθούν κατά το στάδιο του σχεδιασμού.
- Χρήσιμη για να πείσει τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τους χρηματοδότες ότι τα οφέλη δικαιολογούν τη δραστηριότητα.

Μειονεκτήματα:

- Αρκετά τεχνική, απαιτεί διάθεση επαρκών οικονομικών και ανθρώπινων πόρων.
- Απαιτούμενα στοιχεία για τους υπολογισμούς κόστους-οφέλους μπορεί να μην είναι διαθέσιμα και τα αποτελέσματα μπορεί να είναι εξαρτώμενα σε μεγάλο βαθμό σε παραδοχές.
- Τα αποτελέσματα πρέπει να ερμηνεύονται με προσοχή, ιδιαίτερα σε έργα όπου τα οφέλη είναι δύσκολο να ποσοτικοποιηθούν.

Κόστος:

Ποικίλει σε μεγάλο βαθμό, ανάλογα με την έκταση της ανάλυσης και της διαθεσιμότητας των δεδομένων.

Απαιτούμενες δεξιότητες:

Οι διαδικασίες που χρησιμοποιούνται και στους δύο τύπους των αναλύσεων είναι ιδιαίτερα τεχνικές και απαιτούν ικανότητες στην οικονομική ανάλυση και διαθεσιμότητα των σχετικών οικονομικών και στοιχείων κόστους.

Απαιτούμενος χρόνος:

Ποικίλει σε μεγάλο βαθμό ανάλογα με το πεδίο εφαρμογής της ανάλυσης και της διαθεσιμότητας των δεδομένων.

2.3.9 Αξιολόγηση επιπτώσεων (Impact evaluation)

Η αξιολόγηση επιπτώσεων (αντίκτυπου) είναι η συστηματική αναγνώριση των επιπτώσεων - θετικών ή αρνητικών, σκόπιμων ή μη - σε μεμονωμένα νοικοκυριά, ιδρύματα, καθώς και στο περιβάλλον που προκαλείται από μια συγκεκριμένη αναπτυξιακή δραστηριότητα, όπως ένα πρόγραμμα ή ένα έργο. Η αξιολόγηση επιπτώσεων μας βοηθά να κατανοήσουμε καλύτερα το βαθμό στον οποίο οι δραστηριότητες απευθύνονται στους οικονομικά ασθενέστερους και το μέγεθος των επιπτώσεων τους στην ευημερία των ανθρώπων. Οι αξιολογήσεις επιπτώσεων μπορεί να κυμαίνονται από μεγάλης κλίμακας δειγματοληπτικές έρευνες στην οποία οι πληθυσμοί του έργου και των ομάδων ελέγχου συγκρίνονται πριν και μετά και ενδεχομένως σε διάφορα σημεία κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του προγράμματος μέχρι και μικρής κλίμακας ταχεία αξιολόγηση και συμμετοχικές εκτιμήσεις όταν οι εκτιμήσεις των επιπτώσεων προέρχονται από το συνδυασμό ομαδικών συνεντεύξεων, πληροφοριοδότες «κλειδί», περιπτώσιολογικές μελέτες και διαθέσιμα δευτερογενή δεδομένα.

Χρήσεις:

- Μέτρηση των αποτελεσμάτων και των επιπτώσεων μιας δραστηριότητας και τη διάκριση αυτών από την επιρροή άλλων εξωτερικών παραγόντων.
- Βοήθεια στο να διευκρινιστεί κατά πόσον οι δαπάνες για μια δραστηριότητα δικαιολογούνται.
- Ενημέρωση αποφάσεων για το αν θα επεκταθούν, τροποποιηθούν ή καταργηθούν τα σχέδια, προγράμματα ή πολιτικές.
- Άντληση διδαγμάτων για τη βελτίωση του σχεδιασμού και της διαχείρισης των μελλοντικών δραστηριοτήτων.
- Σύγκριση της αποτελεσματικότητας των εναλλακτικών παρεμβάσεων.
- Ενίσχυση υπευθυνότητας αποτελεσμάτων.

Πλεονεκτήματα:

- Παρέχει εκτιμήσεις του μεγέθους των αποτελεσμάτων και των επιπτώσεων για τις διάφορες ομάδες του πληθυσμού, περιφέρειες ή με την πάροδο του χρόνου.
- Παρέχει απαντήσεις σε μερικά από τα πιο κεντρικά ζητήματα ανάπτυξης: Τι έκτασης είναι η αλλαγή που κάνουμε; Ποια είναι τα αποτελέσματα στο ευρύ κοινό; Πώς μπορούμε να βελτιωθούμε;

- Συστηματική ανάλυση και αυστηρότητα μπορεί να δώσει στους διαχειριστές και στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής προστιθέμενη εμπιστοσύνη στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Μειονεκτήματα:

- Μερικές προσεγγίσεις είναι πολύ ακριβές και χρονοβόρες, ενώ ήδη ταχύτερες και πιο οικονομικές προσεγγίσεις χρησιμοποιούνται.
- Μειωμένη χρησιμότητα όταν οι ιθύνοντες χρειάζονται πληροφορίες γρήγορα.
- Δυσκολίες στον εντοπισμό ενός κατάλληλου αντιπαραδείγματος.

Κόστος:

Το κόστος των αξιολογήσεων επιπτώσεων κυμαίνεται ανάλογα με το μέγεθος του προγράμματος, την πολυπλοκότητα και τη συλλογή δεδομένων. Απλούστερες και ταχείες αξιολογήσεις μπορεί να αποδειχθούν αρκετά φθηνότερες και σε ορισμένες περιπτώσεις πολύ μικρά ποσά.

Απαιτούμενες δεξιότητες:

Ισχυρές τεχνικές δεξιότητες στον σχεδιασμό έρευνας κοινωνικών επιστημών, στην διαχείριση, ανάλυση και υποβολή εκθέσεων. Στην ιδανική περίπτωση, μια ισορροπία ποσοτικών και ποιοτικών δεξιοτήτων έρευνας από την πλευρά της ομάδας αξιολόγησης.

Απαιτούμενος χρόνος:

Μπορεί να χρειαστούν 2 χρόνια ή και περισσότερο. Αξιολογήσεις γρήγορης εκτίμησης συχνά μπορεί να πραγματοποιηθούν σε λιγότερο από 6 μήνες.

2.3.9.1 Παραδείγματα μοντέλων αξιολόγησης επιπτώσεων

Τυχαιοποιημένα σχέδια αξιολόγησης, που περιλαμβάνουν τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με την ομάδα «έργου» και την ομάδα ελέγχου (project and control groups) σε δύο ή περισσότερα χρονικά σημεία, παρέχουν την πιο αυστηρή στατιστική ανάλυση των επιπτώσεων του προγράμματος και τη συμβολή άλλων παραγόντων. Ωστόσο, στη πράξη είναι σπάνιο εφικτή η χρησιμοποίηση αυτών των σχεδίων για λόγους κόστους, χρόνου, μεθοδολογικών ή ηθικών περιορισμών. Έτσι, οι περισσότερες μελέτες επιπτώσεων χρησιμοποιούν λιγότερο ακριβά και λιγότερο αυστηρά μοντέλα αξιολόγησης (evaluation designs). Ακολουθούν 4 προσεγγίσεις (The World Bank, 2004) σε impact evaluation designs:

- Τυχαιοποιημένη «πριν και μετά» αξιολόγηση (Randomized pre-test post-test evaluation).
- Ψευδο-πειραματικά σχέδια με πριν και μετά συγκρίσεις (δημιουργία μιας προσομοίωσης με κοινά χαρακτηριστικά με τη κατάσταση στην οποία εφαρμόζεται η πολιτική –πρόβλεψη-).
- Εκ των υστέρων σύγκριση του project με άλλη ομάδα, περιοχή κλπ. που δεν εφαρμόστηκε (στατιστικός έλεγχος).
- Ταχεία εκ των υστέρων αξιολόγηση της αξιολόγησης των επιπτώσεων σε διευρυμένη κλίμακα (αξιολόγηση όχι μόνο του πεδίου που εφαρμόστηκε το project αλλά και άλλων παρόμοιων πριν την εφαρμογή ώστε με τη σύγκριση να υπερτονιστούν οι διαφορές).

2.3.9.2 Διαφοροποίηση αξιολόγησης αντίκτυπου (Impact Evaluation) με παρακολούθηση και αξιολόγηση (Monitoring & Evaluation)

Η εξέταση της αιτιότητας είναι το στοιχείο που διαφοροποιεί το impact evaluation από το monitoring and evaluation και άλλες προσεγγίσεις στην αξιολόγηση (Shahidur R. Khandker, 2010). Με την απουσία «αντιπαραδειγματικών» αποτελεσμάτων (αποτελέσματα για συμμετέχοντες που δεν εκτέθηκαν στο πρόγραμμα), η αξιολόγηση επιπτώσεων μπορεί να είναι αυστηρή στο να αναγνωρίζει επιδράσεις προγραμμάτων εφαρμόζοντας διάφορα μοντέλα στα δεδομένα έρευνας για να δημιουργήσει ομάδες σύγκρισης για τους συμμετέχοντες. Το κύριο ζήτημα του impact evaluation είναι αυτό της απομόνωσης της επίδρασης του προγράμματος από άλλους παράγοντες και προκαταλήψεις δυνητικών επιλογών.

Ακολουθεί ένας συγκριτικός πίνακας που τονίζει το κυριότερο στοιχείο κάθε μεθόδου αξιολόγησης που παρουσιάστηκε παραπάνω:

Πίνακας 1: Βασικότερα στοιχεία μεθόδων αξιολόγησης

ΜΕΘΟΔΟΣ	ΒΑΣΙΚΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ
Δείκτες απόδοσης	Ποσοτικά μέτρα εισροών, διαδικασιών, εκροών, αποτελεσμάτων και επιπτώσεων για την ανάπτυξη σχεδίων, προγραμμάτων ή στρατηγικών.
Η προσέγγιση λογικού πλαισίου	Βελτίωση της ποιότητας σχεδιασμού των project και των προγραμμάτων απαιτώντας τον ορισμό ξεκάθαρων στόχων και την εκτίμηση των κινδύνων.
Αξιολόγηση βάση θεωρίας (theory-based)	Σε βάθος κατανόηση του τρόπου λειτουργίας ενός προγράμματος ή δραστηριότητας και έγκαιρη διόρθωση προβλημάτων που μόλις έκαναν την εμφάνισή τους.
Επίσημες έρευνες	Συλλογή συγκρίσιμων πληροφοριών για ένα σχετικά μεγάλο αριθμό ανθρώπων σε συγκεκριμένες ομάδες-στόχους.
Μέθοδοι ταχείας εκτίμησης	Χαμηλού κόστους ταχεία ενημέρωση για τη λήψη αποφάσεων.
Συμμετοχικές μέθοδοι	Ενεργός συμμετοχή πολιτών στη λήψη αποφάσεων.
Έρευνες παρακολούθησης δημόσιας δαπάνης	Παρακολούθηση ροής των δημόσιων πόρων και καθορισμός βαθμού στον οποίο οι πόροι καταλήγουν πράγματι στις ομάδες στόχους.
Ανάλυση κόστους-οφέλους και κόστους-αποτελέσματος	Νομισματική και μη αποτίμηση εξόδων σε σχέση με εκτίμηση των εισόδων σε νομισματικούς όρους.
Αξιολόγηση επιπτώσεων (Impact evaluation)	Συστηματική αναγνώριση επιπτώσεων, απομόνωση της επίδρασης του προγράμματος από άλλους παράγοντες και προκαταλήψεις δυνητικών επιλογών.

2.4 Βελτιωμένες μέθοδοι αξιολόγησης επιπτώσεων

Το θεμελιώδες ζήτημα των αγνοούμενων κατάλληλων αντιπαραδειγμάτων που αναφέρθηκε στο υποκεφάλαιο 2.3.9 είναι η βάση για μια σειρά από διαφορετικές μεθόδους (Shahidur R. Khandker, 2010) που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στη θεωρία αξιολόγησης επιπτώσεων. Κάθε μία από τις μεθόδους έχει τις δικές της υποθέσεις σχετικά με τη φύση των πιθανών μεροληπτικών επιλογών όσον αφορά τη στοχοθέτηση του προγράμματος και τη συμμετοχή και αυτές οι υποθέσεις είναι ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη του κατάλληλου μοντέλου για τον προσδιορισμό των επιπτώσεων του προγράμματος. Αναφέρονται οι σημαντικότερες μέθοδοι:

- Τυχαιοποιημένες αξιολογήσεις (randomized evaluations)
- Μέθοδοι αντιπαραβολής, και συγκεκριμένα Μέθοδοι αντιπαραβολής ροπής (matching methods and propensity score matching (PSM))
- Μέθοδοι διπλής διαφοράς (double-difference methods)
- Συντελεστικές μεταβλητές μέθοδοι (instrumental variable methods)
- Μέθοδοι σχεδιασμού ασυνέχειας παλινδρόμησης και αγωγού (regression discontinuity design and pipeline methods)
- Μέθοδοι διανεμητικών επιπτώσεων (distributional impacts)
- Διαρθρωτικές και άλλες προσεγγίσεις μοντελοποίησης (structural and other modeling approaches)

Γίνεται πρακτική εφαρμογή όλων των παραπάνω μεθόδων μέσω STATA (βλ. κεφάλαιο 4.2.5).

*• Κεφάλαιο 3. Αξιολόγηση
επιπτώσεων δράσεων πολιτικής*

3.1 Βασικές διακρίσεις

Η αξιολόγηση επιπτώσεων δράσεων πολιτικής (policy impact evaluation) είναι μια διαδικασία με στόχο την οργάνωση και υποστήριξη της ανάπτυξης των πολιτικών διαδικασιών. Εντοπίζει και αξιολογεί το πρόβλημα που διακυβεύεται και τους επιδιωκόμενους στόχους. Προσδιορίζει τις κυριότερες επιλογές για την επίτευξη του στόχου αυτού και αναλύει τις πιθανές επιπτώσεις τους σε οικονομικό, περιβαλλοντικό και κοινωνικό τομέα. Περιγράφει τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της κάθε επιλογής και εξετάζει τις πιθανές συνέργειες και τους συμβιβασμούς.

Συνίσταται δε στον καθορισμό κριτηρίων και στη παροχή εμπειρικών στοιχείων και αποδείξεων, σχετικά με το ποιοι τύποι πολιτικής και ποιο «μείγμα» πολιτικής υπόσχονται ανώτερες λύσεις σε κοινωνικά προβλήματα συντονισμού, συμβάλλοντας έτσι στη βελτίωση της γενικής ευημερίας.

Ακολουθούν κάποιες βασικές διακρίσεις σχετικά με την αξιολόγηση επιπτώσεων δράσεων πολιτικής:

→ 1^η Διάκριση

- Ποιοτικές μέθοδοι
- Ποσοτικές μέθοδοι

→ 2^η Διάκριση (Gelson Tembo, 2011)

- Πειραματικές μέθοδοι
- Παρατηρητικές μέθοδοι (observational)

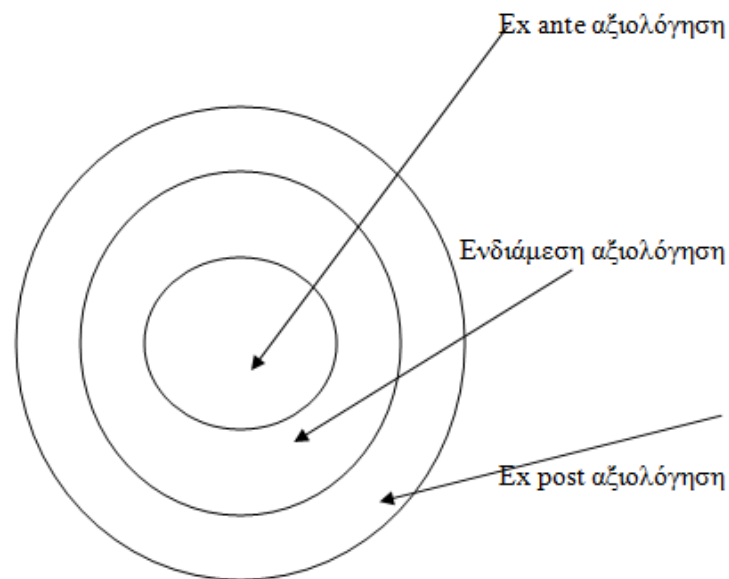
→ 3^η Διάκριση - Βασική διάκριση έρευνας στη πολιτική ανάλογα με περιοχή (Günther Schmid, 1996):

- Ευρώπη (επικεντρώνεται σε μέτρα αφομοίωσης και επιπτώσεις διανομής από την άποψη της συμμετοχής στο πρόγραμμα)
- Αμερική (οι μελετητές τείνουν να επικεντρώνονται περισσότερο σε straight-forward νομισματικά μέτρα, όπως αποτελέσματα κερδών)

→ 4^η Διάκριση - Διάκριση σε μεθοδολογικές προσεγγίσεις (Günther Schmid, 1996):

- εκ των προτέρων (ex-ante)
- ενδιάμεση (mid-term)
- εκ των υστέρων (ex-post)

Εικόνα 2: Διάκριση αξιολόγησης σε μεθοδολογικές προσεγγίσεις

→ 5^η Διάκριση - Διάκριση βάση αιτιατότητας της μεθόδου (Stern, 2012) → πολλαπλότητα εισόδων-εξόδων (causes-outcomes)

3.2 Σχεδιαστικές προσεγγίσεις, συγκεκριμένες παραλλαγές και βάση για αιτιώδες συμπέρασμα

Ακολουθεί ένας πίνακας πλήρους φάσματος στο πλαίσιο ανάλυσης των μεθόδων για αξιολόγηση επιπτώσεων στον τομέα της πολιτικής (Stern, 2012).

Πίνακας 2: Πίνακας πλήρους φάσματος αξιολόγησης επιπτώσεων πολιτικής

Σχεδιαστικές προσεγγίσεις	Συγκεκριμένες παραλλαγές	Βάση για αιτιώδες συμπέρασμα
Πειραματικές	Τυχαιοποιημένες μελέτες Ψευδο-πειράματα Φυσικά πειράματα	Αντιπαραδείγματα Συν-παρουσία αιτίας και αποτελέσματος
Στατιστικές	Στατιστική μοντελοποίηση Διαμήκεις μελέτες Οικονομετρία	Συσχέτιση μεταξύ αιτίας και αποτελέσματος ή μεταξύ μεταβλητών, επίδραση των (συνήθως) απομονώσιμων πολλαπλών αιτιών σε ένα και μόνο αποτέλεσμα Έλεγχος για «συγχυτικούς παράγοντες»
Βάσει Θεωρίας	Μέθοδοι αιτιώδους διαδικασίας: Θεωρία της αλλαγής, Ιχνογράφηση διαδικασίας, Ανάλυση συμβολής, «Μονοπάτια» επιπτώσεων Μέθοδοι αιτιώδους μηχανισμού: Ρεαλιστική αξιολόγηση, Ανάλυση μαθηματικής αναλογίας	Αναγνώριση/Επιβεβαίωση αιτιατών διαδικασιών ή «αλυσίδων» Πλαίσιο στήριξης παραγόντων και μηχανισμών στην εργασία
Προσεγγίσεις βασισμένες σε περιπτώσεις (cased-based)	Ερμηνευτικές μέθοδοι: Νατουραλιστική, Θεμελιωμένη θεωρία, Εθνογραφία Δομημένες μέθοδοι: Διαμορφώσεις, Ποιοτική συγκριτική ανάλυση, Ανάλυση κατά περίπτωση, Προσομοιώσεις και Ανάλυση Δικτύου	Σύγκριση μεταξύ και εντός των περιπτώσεων των συνδυασμών των αιτιολογικών παραγόντων Αναλυτική γενίκευση με βάση την θεωρία
Συμμετοχικές	Κανονιστικά σχέδια: Συμμετοχική ή	Επικύρωση από τους συμμετέχοντες ότι οι

Σχεδιαστικές προσεγγίσεις	Συγκεκριμένες παραλλαγές	Βάση για αιτιώδες συμπέρασμα
	δημοκρατική αξιολόγηση, Αξιολόγηση ενδυνάμωσης Σχέδια υπηρεσίας: Μάθηση μέσω πράξης, Διάλογος πολιτικής, Συνεργατική έρευνα δράσης	ενέργειές τους και η εμπειρία δράσης προκαλούνται από το πρόγραμμα Έγκριση, προσαρμογή και δέσμευση σε έναν στόχο
Μελέτες σύνθεσης	Μετά-Ανάλυση, Αφηγηματική σύνθεση	Συσσώρευση και συγκέντρωση σε μια σειρά προοπτικών (στατιστική, βάσει θεωρίας, εθνογραφική κλπ.)

3.3 Προσεγγίσεις μεικτών μεθόδων στην αξιολόγηση επιπτώσεων στη πολιτική

Η ανάπτυξη αποτελεσματικών συστημάτων αξιολόγησης για πολιτικά ενημερωμένα προγράμματα απαιτεί μια καλή κατανόηση των μεθοδολογιών, ιδίως πώς να συγκεντρωθεί ένα κατάλληλο «μείγμα» των μεθοδολογιών.

Καθώς χορηγοί έχουν μετακινηθεί σε πιο σύνθετες προσεγγίσεις προγραμμάτων σε διάφορους τομείς έχει υπάρξει μια αύξηση του ενδιαφέροντος για τις προσεγγίσεις μεικτών μεθόδων (Chris Roche, 2012). Μια πρόσφατη αξιολόγηση της χειραφέτησης των φύλων καταδεικνύει χαρακτηριστικά:

«Δεν υπάρχει ενιαίο πλαίσιο που να μπορεί να συλλάβει όλες τις πτυχές των αλλαγών, των επιπτώσεων, ή τα αποτελέσματα ενός έργου ενδυνάμωσης ή στρατηγικής για τα δικαιώματα των γυναικών - με λίγα λόγια, ένα μέγεθος δεν ταιριάζει σε όλους! Επειδή η φύση του φύλου και οι σχέσεις κοινωνικής ισχύος είναι πολύπλοκες, ενσωματωμένα σε πολλαπλές κοινωνικές, πολιτιστικές, οικονομικές και πολιτικές δομές και θεσμικά όργανα, μέσα όπως αυτή του λογικού πλαισίου, η θεωρία της αλλαγής, η χαρτογράφηση αποτελέσματος ή η ανάλυση επιπτώσεων στο φύλο, μπορούν να εκτιμήσουν ορισμένες διαστάσεις της διαδικασίας αλλαγής, αλλά όχι όλες. Συνεπώς, μια ολοκληρωμένη διαδικασία αξιολόγησης απαιτεί την εφαρμογή πολλαπλών πλαισίων, μεθόδων και εργαλείων, που εργάζονται κατά τρόπο συμπληρωματικό». (Batliwala, 2011)

Χρησιμοποιώντας ένα συνδυασμό μεθόδων παρακολούθησης και αξιολόγησης μπορεί να προκληθεί βελτίωση του επιπέδου της αξιολόγησης (D.Gray, 2009). Αυτός ο συνδυασμός μπορεί να προσφερθεί για την τριγωνοποίηση των εκτιμήσεων. Μία μέθοδος αντισταθμίζει την αδυναμία των άλλων και παρέχει διασταυρούμενους ελέγχους σχετικά με τα πορίσματα της μελέτης του ίδιου φαινομένου (Segone, 2011). Επιτρέπει την συμπληρωματικότητα. Διαφορετικές μέθοδοι μπορούν να εξερευνήσουν διάφορα στοιχεία του προγράμματος και τα αποτελέσματα μιας μεθόδου μπορούν να ενημερώσουν την ανάπτυξη της επόμενης. Η χρήση μεικτών μεθόδων βοηθά να αποκαλυφθούν τα παράδοξα, οι αντιφάσεις και νέες προοπτικές. Τέλος, οι μεικτές μέθοδοι μπορούν να διευρύνουν το φάσμα μιας μελέτης για να συμπεριλάβει περισσότερα θέματα, π.χ. κατανόηση συμφραζομένων, την εμπειρία που έζησαν οι συμμετέχοντες, καθώς και αλλαγές στα παρατηρήσιμα φαινόμενα. Πιο σημαντικά, η προσέγγιση μεικτών μεθόδων παρέχει μεγαλύτερη αυστηρότητα. Αυστηρότητα όσον αφορά την επιτυχή εφαρμογή που πληροί τα αποδεκτά πρότυπα ποιότητας.

Μια αξιολογική διαδικασία δεν έγκειται στην επιλογή της σωστής μεθόδου αξιολόγησης αλλά στην επιλογή του σωστού συνδυασμού των μεθόδων αξιολόγησης.

Η αποτελεσματική χρήση των μεικτών μεθόδων απαιτεί μια καλή κατανόηση των πλεονεκτημάτων και της αξίας συγκεκριμένων προσεγγίσεων. Η βασική αρχή δράσης θα πρέπει να είναι για τις διαδικασίες αξιολόγησης αντίκτυπου να επωφεληθούν από το πλήρες φάσμα των μεθόδων και σχεδίων για τη συστηματική και αυστηρή εμπειρική διερεύνηση, συμπεριλαμβανομένων εθνογραφικών, «case study», στατιστικών, πειραματικών και ψευδο-πειραματικών προσεγγίσεων και μεθόδων, καθώς επίσης και εκείνων από τομείς όπως η επιστήμη της πολυπλοκότητας, της συμμετοχικής έρευνας και της ενεργητικής μάθησης.

Ενώ υπάρχουν πολλές μέθοδοι που θα μπορούσαν να συμβάλουν στην εκτίμηση της ανάπτυξης, τα επόμενα κεφάλαια παρέχουν μια απεικόνιση του φάσματος των μεθοδολογιών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν συνδυαστικά για την αποτελεσματική εκτίμηση των πολιτικών εργασιών.

3.3.1 Χαρτογράφηση δικτύου (Network mapping)

Η ανάλυση των κοινωνικών δικτύων προϋποθέτει ότι τα κοινωνικά δίκτυα - οργανωμένα μέσω επίσημων και ανεπίσημων σχέσεις και δεσμών - είναι σημαντική στον πραγματικό κόσμο για το πώς οι «παίκτες» συνδέονται με άλλους «παίκτες» και πώς η γνώση που κινείται μέσω αυτών των συνδέσμων είναι σημαντική. Η χαρτογράφηση του δικτύου καθιστά αυτές τις σχέσεις και τη ροή των πληροφοριών στο πλαίσιο των δικτύων ορατές. Ο χάρτης δικτύου μπορεί στη συνέχεια να χρησιμοποιηθεί για να προσδιορίσει βασικούς «παίκτες» (π.χ. αυτούς που μπορεί να μην είναι ιδιαίτερα υψηλά σε μια ιεραρχία, αλλά οι οποίοι έχουν πολλές συνδέσεις με άλλους), για τον εντοπισμό των σημείων συμφόρησης στην ροή των πληροφοριών ή εκείνων που έχουν απομονωθεί από τη ροή της γνώσης, να εντοπίζουν τις ευκαιρίες για την καλύτερη ροή των πληροφοριών ή επιρροής και ούτω καθεξής. Μπορεί επίσης να προσδιορίσει τα βασικά σημεία επιρροής που θα στοχεύουν στην αλλαγή.

Μια πρόσφατη μελέτη παροχής υπηρεσιών, συλλογικής δράσης και κοινωνικής λογοδοσίας σε έκταση πολλών χωρών όπως η Βραζιλία, η Ινδία και το Μεξικό χρησιμοποίησε την ανάλυση του δικτύου για:

“... Να διερευνήσει μεταβαλλόμενες μορφές των σχέσεων μεταξύ των συλλογικών φορέων που εκπροσωπούν τους οικονομικά ασθενέστερους και τις σχέσεις τους με τους φορείς χάραξης πολιτικής. Όταν συνδυάζεται με λεπτομερή, ποιοτικά και συγκυριακά στοιχεία, επιτρέπει σε κάποιον να προσδιορίσει τις αλλαγές στη διαρθρωτική ικανότητα δράσης των διαφόρων συλλογικών φορέων και του δικτύου στο σύνολό του” (Houtzager and Acharya, 2008).

Αυτή η μελέτη επεχείρησε να εξετάσει τόσο επίσημες και ανεπίσημες σχέσεις μεταξύ ατόμων και πώς συνδέονται οι οργανώσεις των οποίων μπορεί να είναι μέλη (και όχι από τις επίσημες σχέσεις μεταξύ των οργανώσεων που τείνει να επικεντρωθεί η

ανάλυση του δικτύου). Αυτή η έρευνα προσπάθησε να εντοπίσει τις αλλαγές στη χωρητικότητα των δικτύων των συλλογικών φορέων με την κατασκευή μεταρρυθμιστικών αναλύσεων «πριν» και «μετά». Για παράδειγμα, ο ρόλος των επαγγελματιών υγείας στο κίνημα Sanitarista (το κίνημα για τη δημόσια υγεία) στην προώθηση των μεταρρυθμίσεων της Βραζιλίας στον τομέα της υγείας της δεκαετίας του 1980 και του 1990 που οδήγησε στην καθολική και δωρεάν πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη. (Dowbor, 2008)

Πληροφορίες για την ανάλυση του δικτύου μπορούν να συγκεντρωθούν μέσω πολλών τρόπων. Για παράδειγμα, μέσω ερευνών και ερωτηματολογίων, είτε μέσω συμμετοχικών διαδικασιών. Μια σειρά από εργαλεία λογισμικού είναι διαθέσιμα για να βοηθήσουν με την διαδικασία χαρτογράφησης¹. Η προσέγγιση αυτή είναι ιδιαίτερα κατάλληλη για τα προγράμματα που εργάζονται με συνασπισμούς και δίκτυα αλλαγής διότι αναγνωρίζει ότι οι σχέσεις, επίσημες και ανεπίσημες, είναι σημαντικές και ότι θα πρέπει να νοούνται ως μέρος της διαδικασίας αλλαγής. Η διαδικασία μπορεί να δείξει απροσδόκητες συνδέσεις ή εμπόδια, καθώς και να εντοπίσει τα βασικά σημεία επιρροής που μπορεί να χρειαστεί να επικεντρωθεί ένα πρόγραμμα.

Υπάρχουν, ωστόσο, ορισμένοι περιορισμοί σ' αυτή τη μέθοδο. Κατανόηση των σχέσεων και των συνδέσεων προς παρακολούθηση με την πάροδο του χρόνου απαιτεί την τεκμηριωμένη ενασχόληση από διάφορους ενδιαφερόμενους φορείς. Αυτό, με τη σειρά του, μπορεί να προκαλέσει ορισμένα προβλήματα γύρω από το απόρρητο των πληροφοριών και των διαδικασιών παρακολούθησης. Επιπλέον, η συλλογή βασικών δεδομένων για αυτή τη διαδικασία μπορεί να είναι χρονοβόρα και προσεκτική σκέψη πρέπει να δοθεί στον καθορισμό των πληροφοριών που θα είναι χρήσιμες.

Είναι επίσης σημαντικό να αναγνωριστεί η διάκριση μεταξύ δικτύων και συνασπισμών. Δίκτυα είναι γενικά μια πιο «χαλαρή» μορφή οντότητας (βλ. Πίνακα 2). Από τη σκοπιά της αξιολόγησης είναι συνεπώς πιθανό να υπάρχει ένας αριθμός διαφορετικών χαρακτηριστικών των δικτύων και συνασπισμών που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη, ανάλογα με τις ερωτήσεις αξιολόγησης και τη φύση των σχέσεων.

---

¹ <http://mande.co.uk/special-issues/network-models/>

Πίνακας 3: Διάκριση δικτύων και συνασπισμών

	Δίκτυα	Συνασπισμοί
Πρωτογενής μονάδα ανάλυσης	Μεμονωμένοι συμμετέχοντες	Ομάδα ως σύνολο
Δυνητικές μονάδες ανάλυσης	Άτομα, οργανισμός	Άτομα, οργανισμός
Αποστολή/όραμα	Σαφήνεια του προσωπικού οφέλους	Συμφωνία σχετικά με τον προορισμό στόχου και σαφής πρόταση αξίας
Ηγεσία	Λιγότερο συγκεντρωτική	Περισσότερο συγκεντρωτική
Κάτοπτρα προόδου	Έξοδοι (μέλη, ποσό ανταλλαγής κλπ)	Αποτελέσματα (προορισμός στόχου και πρόταση αξίας)
Αποτελέσματα	Κέρδος γνώσης, εμπιστοσύνη, ικανότητα κινητοποίησης	Πρόοδος στην ημερήσια διάταξη

3.3.2 Χαρτογράφηση αποτελεσμάτων (Outcome mapping)

Η χαρτογράφηση αποτελέσματος είναι ένα ολοκληρωμένο εργαλείο σχεδιασμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης που παροτρύνει τα γραφεία να σκεφτούν ολιστικά και στρατηγικά για το πώς σκοπεύουν να επιτύχουν αποτελέσματα. Επικεντρώνεται σε αλλαγές στη συμπεριφορά, τις σχέσεις ή τις ενέργειες των «συνοριακών» εταίρων (δηλαδή των εταίρων που είναι σε άμεση σχέση με ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα), καθώς και στα αποτελέσματα. Η μεθοδολογία αυτή έχει ως στόχο την αξιολόγηση της συνεισφοράς του προγράμματος για την επίτευξη των αποτελεσμάτων. Πρόκειται για μια προσέγγιση που λαμβάνει υπόψη της το ευρύτερο πλαίσιο ανάπτυξης, αλλά εστιάζει την αξιολόγηση στην σφαίρα επιρροής ενός οργανισμού. Η μέθοδος χρησιμοποιεί «δείκτες προόδου», ένα σύνολο δεικτών αλλαγής της συμπεριφοράς, οι οποίοι προσδιορίζονται στο στάδιο του σχεδιασμού να διευκρινίζουν την κατεύθυνση με τους βασικούς συνεργάτες και να παρακολουθούν αποτελέσματα.

Η προσέγγιση αυτή είναι ισχυρή στην παροχή μάθησης για τη βελτίωση του προγράμματος και την προσαρμογή, αλλά ασθενέστερη στην παραγωγή στοιχείων από τις επιπτώσεις για την κάλυψη των αναγκών της ευθύνης. Τα πλεονεκτήματα της χαρτογράφησης αποτελεσμάτων περιλαμβάνουν την εστίαση της στη μη-γραμμικότητα και την πολυπλοκότητα της σημερινής πραγματικότητας. Η διαδικασία αξιολόγησης είναι μια συμμετοχική διαδικασία που ενισχύει την ιδιοκτησία και την αμοιβαία ευθύνη, καθώς και την παραγωγή ευρημάτων που βρίσκουν χρήση τόσο στους οργανισμούς που διαχειρίζονται το πρόγραμμα, όσο και τους «συνοριακούς» εταίρους τους. Παρέχει ένα πλαίσιο για τη συνεχή παρακολούθηση και την επαναληπτική ανατροφοδότηση, επιτρέποντας τη μάθηση και την προσαρμογή ως εξωτερικές αλλαγές του περιβάλλοντος. Αυτά τα χαρακτηριστικά είναι ιδιαίτερα κατάλληλα για τα προγράμματα που προσπαθούν να εργαστούν υπεύθυνα σε δυναμικές πολιτικές συγκυρίες.

Από την άλλη πλευρά η χαρτογράφηση αποτελεσμάτων μπορεί να είναι χρονοβόρα και σε πολλές περιπτώσεις μπορεί να είναι δύσκολο να συμμετάσχουν οι «συνοριακοί» εταίροι στη διαδικασία αξιολόγησης. Η προσέγγιση δεν μετρά την αποτελεσματικότητα του κόστους και παρέχει περιορισμένες πληροφορίες γύρω από τη μέτρηση των επιπτώσεων.

3.3.3 Τυχαιοποιημένες ελεγχόμενες δοκιμές (Randomized controlled trials (RCTs))

Η μέθοδος τυχαιοποιημένων ελεγχόμενων δοκιμών (RCT) είναι μια πειραματική προσέγγιση, που χρησιμοποιείται ευρέως στον ιατρικό κόσμο (για παράδειγμα, σε δοκιμές φαρμάκων). Στην απλούστερη μορφή της, άτομα ή ομάδες, κατανέμονται τυχαία είτε στην ομάδα «θεραπείας» (που λαμβάνει τη θεραπεία - το φάρμακο, είσοδο, πόρο, δραστηριότητα ή ότι είναι υπό δοκιμή) ή στην ομάδα ελέγχου. Δεδομένου ότι, κατά μέσο όρο, η μόνη διαφορά μεταξύ της ομάδας θεραπείας και της ομάδας ελέγχου είναι ότι η μια έχει λάβει τη θεραπεία και η άλλη δεν έχει, υποτίθεται ότι οποιαδήποτε διαφορά στα αποτελέσματα οφείλεται στην θεραπεία. Στην ιατρική, οι τυχαιοποιημένες μελέτες είναι «τυφλές» - ούτε το αντικείμενο ούτε το πρόσωπο που είναι υπεύθυνο για τη καταγραφή των αποτελεσμάτων ξέρει ποιός έχει λάβει την «πραγματική» θεραπεία και ποιός όχι. Στο πλαίσιο της αξιολόγησης της κοινωνικής πολιτικής, δεν είναι δυνατόν να διεξαχθούν «τυφλές» τυχαιοποιημένες μελέτες, αλλά καταβάλλονται προσπάθειες για να μειωθούν οι «επιδράσεις Hawthorne» -αλλαγή της συμπεριφοράς των ανθρώπων ως αποτέλεσμα όταν παρατηρούνται ή είναι μέρος δοκιμών- και οι «επιδράσεις John Henry» -αλλαγή του επιπέδου προσπάθειας των ατόμων ως αποτέλεσμα της συμμετοχής τους στην ομάδα θεραπείας ή ελέγχου-.

Υπάρχουν αρκετοί περιορισμοί στην χρήση τυχαιοποιημένων ελεγχόμενων δοκιμών στην αξιολόγηση αναπτυξιακών προγραμμάτων. Συνήθως έχουν πολύ μεγάλο κόστος και απαιτούν μεγάλο αριθμό παρατηρήσεων για την απόκτηση στατιστικά σημαντικών αποτελεσμάτων. Είναι τεχνικά δύσκολες και απαιτούν την είσοδο ειδικών σε όλα τα στάδια, από τον σχεδιασμό μέχρι την ερμηνεία.

Οι τυχαιοποιημένες μελέτες υποθέτουν ότι οι αλλαγές στο πολιτικό και κοινωνικό περιβάλλον θα είχαν συμβεί εξίσου για τις ομάδες θεραπείας και ελέγχου, απουσία του πειράματος. Προβλήματα μπορεί να προκύψουν όταν αυτές οι μεταβαλλόμενες συνθήκες σχετίζονται με την κατάσταση της θεραπείας / ελέγχου, αλλά δεν είναι το προϊόν της ίδιας της θεραπείας. Έτσι, για παράδειγμα, εάν ορισμένα χωριά είναι στην ομάδα σύγκρισης σε μια μελέτη μικρής κλίμακας, αλλά στη συνέχεια μια τράπεζα στοχεύει σε αυτά τα χωριά για την επέκταση των υπηρεσιών της, μπορεί το γεγονός αυτό να ακυρώσει το πείραμα. Επιπλέον, οι τυχαιοποιημένες μελέτες πρέπει να εφαρμοστούν ως μέρος του σχεδιασμού του προγράμματος, έτσι ώστε να

εξασφαλιστεί η τυχαιοποίηση στην εκτέλεση. Όταν ένα πρόγραμμα έχει αρχίσει είναι πολύ αργά για να εφαρμοστούν τυχαιοποιημένες μελέτες.

Μια ακόμη κριτική των τυχαιοποιημένων δοκιμών σχετίζεται με ηθικές ανησυχίες, όσον αφορά την παρακράτηση «θεραπείας» από ορισμένους ανθρώπους ή ομάδες. Οι υποστηρικτές της μεθόδου υποστηρίζουν ότι (α) η κατανομή της «θεραπείας» είναι σύνηθες μέρος των προγραμμάτων, τα οποία πάντα έχουν περιορισμένους πόρους, και η τυχαία ανάθεση μπορεί να είναι ένας διαφανής και δίκαιος τρόπος κατανομής των σπάνιων πόρων, ότι (β) οι ηθικές ανησυχίες μπορεί να ξεπεραστούν με «θεραπεία» εκείνων που βρίσκονται σε ομάδες σύγκρισης σε μεταγενέστερα στάδια του προγράμματος και ότι (γ) η υποβολή των ανθρώπων σε αναποτελεσματικές πολιτικές είναι από μόνο του ηθικά προβληματικό, και οι τυχαιοποιημένες μελέτες συμβάλλουν στην απόκτηση της γνώσης που είναι αναγκαία ώστε οι αρμόδιοι να αποφύγουν τέτοιες καταστάσεις.

Τα αποτελέσματα τυχαιοποιημένων δοκιμών μπορεί να ισχύουν για το πολύ συγκεκριμένο πλαίσιο εντός του οποίου οι μελέτες διεξάγονται. Αυτό περιορίζει την εξωτερική εγκυρότητα των αποτελεσμάτων τους, δηλαδή αν τα αποτελέσματα σε μια συγκεκριμένη θέση, ή για μια συγκεκριμένη ομάδα, είναι ευρύτερα γενικεύσιμα (Cartwright, 2007). Επιπλέον, οι τυχαιοποιημένες μελέτες μπορούν να δοκιμάσουν μόνο ένα σχετικά περιορισμένο αριθμό μεταβλητών ταυτόχρονα. Έτσι, ενώ μπορεί να είναι δυνατό να εφαρμόζονται ίσως τρεις ή τέσσερις παραλλαγές της θεραπείας, ενώ οι υπόλοιποι παράγοντες παραμένουν σταθεροί, περισσότερες από τόσες μπορεί να είναι αδύνατο ή / και απαγορευτικά ακριβό. Οι υποστηρικτές των τυχαιοποιημένων δοκιμών ισχυρίζονται ότι οι ανησυχίες εξωτερικής εγκυρότητας ισχύουν για κάθε μέθοδο, και ότι μπορεί να αντιμετωπιστεί εν μέρει με την αντιγραφή πειραμάτων σε διαφορετικά πλαίσια, και με το σχεδιασμό τυχαιοποιημένων μελετών που αξιολογούν τους μηχανισμούς και τις θεωρίες και όχι μόνο προγράμματα.

Καλά σχεδιασμένες τυχαιοποιημένες μελέτες μπορούν να παρέχουν ισχυρά στοιχεία που αποδεικνύουν σαφώς την αιτιότητα. Χρησιμοποιώντας αυτή την προσέγγιση με έναν στοχευμένο τρόπο μπορούν να προσκομισθούν πληροφορίες που βασίζονται σε αποδεικτικά στοιχεία που καλύπτουν άμεσα τις ανάγκες ευθυνών των χορηγών και των κυβερνήσεων. Η χρησιμοποίηση τυχαιοποιημένων μελετών για την αξιολόγηση ειδικών στοιχείων των προγραμμάτων που επιθυμούν να αλλάξουν τις πολιτικές διεργασίες μπορεί, ως εκ τούτου, να παρέχει αδιάσειστα στοιχεία γύρω από βασικά αιτιώδεις σχέσεις σε συγκεκριμένα πλαίσια - τις βραχυπρόθεσμες και απτές αποδείξεις που οι χορηγοί συχνά απαιτούν.

Ο Patton (2011) υποστήριξε ότι οι τυχαιοποιημένες μελέτες μπορεί να είναι απαραίτητες όταν υπάρχει μια διακριτή, συγκεκριμένη παρέμβαση (θεραπεία). Μια μοναδική, καλώς περιγραφόμενη εφαρμογή μπορεί να τυποποιηθεί. Η εφαρμογή μπορεί να ελεγχθεί και δεν υπάρχει σημαντική ανάδραση ανάμεσα στην ομάδα

παρέμβασης και το εξωτερικό περιβάλλον. Υπάρχουν έγκυρα και αξιόπιστα μέτρα για να δοκιμαστεί το αποτέλεσμα και η τυχαία ανάθεση είναι δυνατή και ηθική.

3.3.4 Ψευδο-πειραματικές προσεγγίσεις (Quasi-experimental approaches)

Οι τυχαιοποιημένες ελεγχόμενες δοκιμές μπορεί να είναι δύσκολο να πραγματοποιηθούν στον πραγματικό κόσμο της κοινωνικής ανάπτυξης. Ως εκ τούτου, ένας αριθμός πειραματικών σχεδίων και μεθόδων που προσεγγίζουν τις τυχαιοποιημένες δοκιμές έχουν αναπτυχθεί αλλά δεν περιλαμβάνουν το στοιχείο της τυχαιοποίησης. Επιτρέπουν τη σύγκριση μεταξύ ομάδων (π.χ. πρόγραμμα - χωρίς πρόγραμμα) και μπορούν να παράγουν ισχυρά στατιστικά στοιχεία των σχέσεων αιτίας και αποτελέσματος.

Η Garcia (2011) υποστηρίζει ότι, παρά το αυξανόμενο ενδιαφέρον για τις παρεμβάσεις με στόχο την στήριξη της διακυβέρνησης στην ανάπτυξη, οι χορηγοί είναι απρόθυμοι να εφαρμόσουν αυστηρή ποσοτική εκτίμηση σ' αυτά τα προγράμματα. Ισχυρίζεται ότι ενώ τέτοιες προσεγγίσεις είναι δύσκολες, είναι εφικτές ιδιαίτερα όταν το πλήρες φάσμα των ψευδο - πειραματικών προσεγγίσεων είναι κατανοητό και οι διάφορες δυνάμεις και δυνατότητες αυτών των προσεγγίσεων χρησιμοποιούνται σε όλη την διαδικασία αξιολόγησης με έναν τρόπο που συμπληρώνει άλλες μεθοδολογίες.

Υπάρχουν διάφοροι τύποι ψευδο- πειραματικών προσεγγίσεων. Οι μέθοδοι περιλαμβάνουν:

- «Πριν και μετά σύγκριση»: συγκρίνει τα μέτρα πριν του προγράμματος και μετά του προγράμματος και υποθέτει ότι οποιεσδήποτε αλλαγές οφείλονται στο πρόγραμμα.
- «Με και χωρίς σύγκριση» - συγκρίνει τις δύο ομάδες - μία από τις οποίες έχει λάβει την θεραπεία και η άλλη όχι - κατά την ίδια χρονική στιγμή μετά τη θεραπεία και χρησιμοποιεί οποιαδήποτε διαφορά στις ομάδες για να εκτιμηθεί η επίδραση της θεραπείας.
- «Διαφορές στις Διαφορές» - εξετάζει τη μέση μεταβολή σε σχέση με το χρόνο σε δύο ομάδες (θεραπεία και μη-θεραπεία) και, στη συνέχεια, υποθέτει ότι η διαφορά σε αυτές τις διαφορές οφείλεται στο πρόγραμμα - θεραπεία.
- «Σχέδια ασυνέχειας παλινδρόμησης» - ως υποθέσουμε ότι για επεμβάσεις όπου ένα σημείο αποκοπής μπορεί να εντοπισθεί, τα άτομα που πέφτουν ακριβώς κάτω από το σημείο αποκοπής (και δεν λαμβάνουν τη θεραπεία) πρέπει να είναι στατιστικά παρόμοια με εκείνα που βρίσκονται ακριβώς πάνω από το σημείο αποκοπής (και λαμβάνουν τη θεραπεία). Ως εκ τούτου, οποιαδήποτε διαφορά στις δύο ομάδες οφείλεται στην θεραπεία. Η μέθοδος

υποθέτει ότι οι άνθρωποι δεν έχουν ακριβή έλεγχο πάνω στην μεταβλητή που είναι η βάση της εκχώρησης, και ως εκ τούτου δεν μπορούν να χειριστούν εύκολα την κατάσταση θεραπείας τους.

- «Αντιπαραβολή βαθμολογίας ροπής» - μια στατιστική μέθοδος που προσπαθεί να αντισταθμίσει το γεγονός ότι τα άτομα ή οι ομάδες δεν έχουν τυχαία κατανομηθεί στις ομάδες θεραπείας ή ελέγχου και ότι μπορεί συνεπώς να υπάρχουν διαφορές μεταξύ των δύο ομάδων. Παράγοντες που πιστεύεται ότι είναι πιθανό να επηρεάσουν την ανταπόκριση στη θεραπεία εκτιμώνται και μια «βαθμολογία ροπής» υπολογίζεται χρησιμοποιώντας στατιστικές μεθόδους. Αντικείμενα στην ομάδα θεραπείας μπορούν στη συνέχεια να συνδυαστούν με τους ελέγχους που έχουν παρόμοιες βαθμολογίες ροπής, με τρόπο που προσεγγίζει μια τυχαία κατανομή.
- «Φυσικά» πειράματα – μιμούνται τις τυχαιοποιημένες μελέτες, στις οποίες οι ομάδες ή τα άτομα έχουν τυχαία κατανομηθεί σε μια ομάδα θεραπείας ή ελέγχου μέσω μέσων άλλων του προγράμματος (για παράδειγμα από κάποιο είδος πολιτικής αλλαγής που διερευνάται εκτός του προγράμματος). Ένα από τα πιο διάσημα παραδείγματα ήταν η μελέτη του Robert Putnam με το όνομα «Making Democracy Work», που χρησιμοποίησε την αποκέντρωση των αρμοδιοτήτων στην Ιταλία το 1970 σε 15 νεοσύστατες περιφερειακές κυβερνήσεις με ουσιαστικά πανομοιότυπα ιδρύματα, ως μέσο για να διερευνήσει τις διαφορές στην πολιτική κουλτούρα και το κοινωνικό κεφάλαιο σε όλη την χώρα (Putnam, 1993).

Οι ψευδο-πειραματικές προσεγγίσεις, μεταξύ άλλων, απαιτούν στατιστική ανάλυση για να παρέχουν αξιόπιστα αποτελέσματα. Όπως και με τις τυχαιοποιημένες μελέτες, αυτές μπορούν να παρέχουν ισχυρά στατιστικά στοιχεία για τη σχέση αιτίου και αιτιατού και την «εσωτερική εγκυρότητα» ενός συγκεκριμένου προγράμματος. Ως εκ τούτου, παράγουν τεκμηριωμένες πληροφορίες που χορηγοί και κυβερνήσεις έχουν την τάση να προτιμούν.

Οι αδυναμίες αυτών των προσεγγίσεων είναι παρόμοιες με εκείνες των τυχαιοποιημένων δοκιμών: παράγουν έγκυρες εκτιμήσεις των επιπτώσεων στον βαθμό που οι βασικές υποθέσεις είναι σωστές. Μπορούν να είναι ακριβές και μπορεί να είναι τεχνικά δύσκολες, απαιτώντας είσοδο ειδικών. Μεταβαλλόμενες συνθήκες στο περιβάλλον πλαίσιο μπορεί να εισάγουν παράγοντες σύγχυσης και ακούσιες επιπτώσεις σχετικά με τα αποτελέσματα μπορεί να παραβλεφθούν. Παρόμοια με πολλές ποιοτικές και ποσοτικές μεθόδους, τα αποτελέσματα συχνά ισχύουν μόνο για το συγκεκριμένο πλαίσιο εντός του οποίου διεξήχθη η δοκιμή.

Είναι σημαντικό να κατανοήσουμε ότι οι παρατηρούμενες επιδράσεις ή αποτελέσματα στις τυχαιοποιημένες μελέτες και ψευδο-πειραματικές προσεγγίσεις δεν μπορούν να θεωρηθούν μόνιμες, ούτε μπορούν απλά να γενικευθούν. Ο Booth (2011) σημειώνει ότι αυτές οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις συχνά περιγράφονται ως αустηρές, λόγω της μέριμνας στον στατιστικό σχεδιασμό και την δοκιμή τεχνικών,

αλλά η ίδια αυστηρότητα συχνά δεν εφαρμόζεται στην εξόρυξη σχετικών μηνυμάτων πολιτικής από τα στοιχεία. Με άλλα λόγια συχνά «συνάγουν μονοαιτιακά συμπεράσματα από καταστάσεις πολλαπλών αιτιών» και υποθέτουν ότι η κατανόηση ενός μέρους της αιτιοκρατικής αλυσίδας παρέχει αποδείξεις για την εξήγηση του όλου συστήματος.

3.3.5 Αφηγηματική ανάλυση και η μέθοδος της πιο «Σπουδαίας Αλλαγής» (‘Most Significant Change’ and ‘Narrative Analysis’)

Στην αφηγηματική ανάλυση, τα προγράμματα θεωρούνται πράξεις που αποτελούνται από ιστορίες. Για τον αξιολογητή, οι ιστορίες είναι ενδιαφέρουσες, όχι τόσο για τα γεγονότα που μπορεί να περιέχουν (αν και το γεγονός ότι δύο διαφορετικές απόψεις του ίδιου γεγονότος είναι διαφορετικές μπορεί να είναι ενδιαφέρον από μόνο του), αλλά και για την κοινωνική κατασκευή που τοποθετείται σε αυτές.

Υπάρχουν διάφορες μέθοδοι που χρησιμοποιούνται, συμπεριλαμβανομένων των συνεντεύξεων, κύκλοι αφήγησης και το θέατρο. Ένας τύπος της μεθόδου αφηγηματικής ανάλυσης που έχει γίνει γνωστός είναι η μέθοδος της «πιο σπουδαίας αλλαγής» (most significant change). Αυτός περιλαμβάνει την αναζήτηση για τα αποτελέσματα και τις επιπτώσεις μέσω της συλλογής των ιστοριών που οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι απεικονίζουν τις πιο σημαντικές αλλαγές που αντιμετωπίζονται. Το σημείο κλειδί της διαδικασίας είναι για τους συμμετέχοντες φορείς να εξηγήσουν γιατί επέλεξαν μια συγκεκριμένη παραλλαγή μιας ιστορίας, και με τον τρόπο αυτό αποκαλύπτεται η βάση πάνω στην οποία πιστεύουν ότι αυτή η ιστορία είναι πιο σημαντική από ό, τι οι άλλες.

Η αφηγηματική ανάλυση παρέχει μια αντίληψη της αλλαγής από την προοπτική και την ερμηνεία των συμμετεχόντων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιούχων του έργου. Σέβεται τους διαφορετικούς τρόπους θέασης του κόσμου και επιτρέπει σε διαφορετικές ερμηνείες να διασταυρωθούν για να εξασφαλισθεί μια σταθερή κατανόηση των επιπτώσεων και η σημασία της αλλαγής.

Από την άλλη πλευρά, η διαδικασία δεν είναι απλή και μπορεί να είναι δύσκολο να αναλυθεί και να παραχθεί μια συνεκτική σύνθεση της λογικής πίσω από συγκεκριμένες ιστορίες και αφηγήσεις. Ωστόσο, υπάρχουν κάποιες προσπάθειες να συνδυασθούν οι διαφορετικές πτυχές μιας ιστορίας της μεθόδου «πιο σπουδαίας αλλαγής» με πιο εξελιγμένες τεχνικές στατιστικής ανάλυσης και με τη χρήση της χαρτογράφησης και τεχνικές οπτικοποίησης. Σημαντική διαπολιτισμική γνώση και ευαισθησία απαιτείται για να ερμηνευθούν τα δεδομένα.

Επιπλέον, όπως και με πολλές τεχνικές, μπορεί να είναι δύσκολο να διασφαλιστεί ότι οι φωνές των γυναικών, των παιδιών και άλλων λιγότερο ισχυρών ατόμων εκπροσωπούνται επαρκώς στις διάφορες αφηγήσεις που συλλέγονται, εάν δεν έχει ληφθεί ιδιαίτερη φροντίδα. Η διαδικασία μπορεί να είναι χρονοβόρα, και ενώ μπορεί να προσφέρει καλές γνώσεις σχετικά με το πραγματικό αντίκτυπο, όπως εκφράζεται από τους συμμετέχοντες, η διαδικασία μπορεί να είναι δύσκολο να επικοινωνήσει με έναν απλό τρόπο με τους χορηγούς και τις κυβερνήσεις. Οι ιστορίες θεωρούνται πολλές φορές ως «ανεπίσημες» ή «υποκειμενικές», και αυτές οι μέθοδοι, συνεπώς, θεωρούνται συχνά λιγότερο αυστηρές από ό, τι προσεγγίσεις πιο «αντικειμενικές».

3.3.6 Συμμετοχική αξιολόγηση (Participatory evaluation)

Η συμμετοχική αξιολόγηση είναι μια περιεκτική μέθοδος, που περιλαμβάνει τη συμμετοχή ενός ευρέος φάσματος φορέων - συμπεριλαμβανομένων ιδίως των μελλοντικών δικαιούχων - στη παρακολούθηση και την αξιολόγηση των επιπτώσεων και των αποτελεσμάτων. Οι φορείς εμπλέκονται στη λήψη αποφάσεων σχετικά με το αντικείμενο της μέτρησης, ποιες πληροφορίες πρέπει να συλλεχθούν (και τη συλλογή τους), την ανάλυση των δεδομένων και την πρόταση περαιτέρω δράσης. Το πραγματικό επίπεδο της συμμετοχής των ενδιαφερομένων μερών σε όλα τα μέρη της αξιολόγησης μπορεί να ποικίλει. Μερικές φορές οι συμμετέχοντες συντονίζουν, ελέγχουν και διεξάγουν όλη την διαδικασία. Σε άλλες περιπτώσεις συμμετέχουν σε μικρότερο βαθμό και η διαδικασία διεξάγεται από εξωτερικό αξιολογητή. Ωστόσο, οποιαδήποτε η ακριβής μορφή, η συμμετοχική αξιολόγηση είναι κάτι περισσότερο από απλά ζήτηση των απόψεων από τους δικαιούχους - συμμετέχουν ενεργά στον έλεγχο της διαδικασίας.

Διάφοροι τύποι των συμμετοχικών μεθοδολογιών αξιολόγησης έχουν αναπτυχθεί όπως είναι η συμμετοχική παρακολούθηση και αξιολόγηση, η συμμετοχική αγροτική εκτίμηση και η συμμετοχική μάθηση και δράση. Παρόλο που διαφέρουν στις λεπτομέρειες, όλες έχουν ως θεμέλιο τη συμμετοχική διάσταση. Εντός αυτών των διαφόρων μορφών, υπάρχει ένα εύρος από τεχνικές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη συλλογή πληροφοριών, τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά.

Αυτή η προσέγγιση είναι ιδιαίτερα πολύτιμη σε συνεργασία με τα δίκτυα φορέων της ανάπτυξης, όπου οι εν λόγω φορείς θα πρέπει να κατανοήσουν και να παρακολουθήσουν τη διαδικασία αλλαγής με την οποία ασχολούνται. Εφόσον εφαρμοσθεί καλά, η διαδικασία μπορεί να δημιουργήσει ικανότητες και να βοηθήσει τους συμμετέχοντες να αντιμετωπίσουν κρίσιμα και λιγότερο θετικά αποτελέσματα και συμπεράσματα.

Η διαδικασία αυτή απαιτεί μια οργανωτική κουλτούρα που δίνει τη δυνατότητα στους συμμετέχοντες να μοιραστούν την εξουσία με τη συλλογή και ανάλυση δεδομένων με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη. Μερικές φορές είναι πολύ δύσκολο να συμμετάσχουν κάποιες ομάδες - όπως είναι φτωχά ή περιθωριοποιημένα άτομα, ή γυναίκες - που θα παρείχαν τη μεγαλύτερη διορατικότητα στην αξιολόγηση της αλλαγής. Απαιτείται υποστήριξη για να αναπτυχθούν δεξιότητες στη συλλογή και ανάλυση δεδομένων μεταξύ των συμμετεχόντων. Μια συχνή κριτική της προσέγγισης είναι ότι η συλλογή δεδομένων που αναλαμβάνεται από τοπικούς δικαιούχους μπορεί να είναι λιγότερο αυστηρή ή τεχνικά ελαττωματική και μάλιστα μπορεί να ενισχύσει τις υπάρχουσες σχέσεις εξουσίας (Cooke και Kothari, 2001).

Ένα ιδιαίτερο εργαλείο που συχνά χρησιμοποιείται από συμμετοχικές προσεγγίσεις είναι η εκτιμητική έρευνα. Η εκτιμητική έρευνα εστιάζει στις δυνάμεις του οργανισμού, του συστήματος ή της ομάδας και συστηματικά και συνειδητά ψάχνει για ό, τι λειτουργεί καλά και τους λόγους για αυτή την επιτυχία. Η προσέγγιση αυτή είναι ιδιαίτερα χρήσιμη σε «περίπλοκες» καταστάσεις αλλαγής όπου η ανάλυση των επιτυχημένων αποτελεσμάτων μπορεί να βοηθήσει να εμφανιστούν οι αιτιώδεις παράγοντες και να κατανοηθούν οι ειδικές εισφορές από τους χορηγούς και άλλους.

Η εκτιμητική έρευνα χρησιμοποιεί μια ποικιλία τεχνικών συλλογής δεδομένων για να εκμαιεύσει πληροφορίες, αλλά το δυνατό σημείο της μεθόδου είναι ότι χτίζει την σύνδεση και συνοχή μεταξύ των ομάδων των συμμετεχόντων, ώστε να είναι σε θέση να διερευνήσουν συλλογικά τους λόγους για την επιτυχή έκβαση. Με τη σειρά του, αυτό μπορεί να εντοπίζει τις διαδικασίες και τις επιρροές που μπορεί τυχόν να αγνοηθούν ή να παρερμηνευθούν από εξωτερικούς φορείς, όπως είναι οι χορηγοί.

Η διαδικασία αυτή πρέπει να διαχειρισθεί σωστά για να εξασφαλιστεί ότι όλες οι φωνές, και όχι μόνο οι ισχυρές, ακούγονται. Κακή διαχείριση των διαδικασιών μπορεί να είναι άκριτη και μπορεί να οδηγήσει σε ελλιπή εκτίμηση της απόδοσης του προγράμματος.

Η προσέγγιση αυτή προσφέρεται για την εκμάθηση του προγράμματος και τη βελτίωση, αλλά παρέχει επίσης μια καλή βάση για την εξήγηση της απόδοσης στις «περίπλοκες» καταστάσεις αλλαγής.

3.3.7 Αξιολόγηση αποτελεσματικότητας κόστους και «Value for money» (Assessing cost effectiveness and value for money)

Οι αυξήσεις στους προϋπολογισμούς και στην εξέταση της αποτελεσματικότητας της βοήθειας οδήγησαν σε μια αυξανόμενη έμφαση στην εκτίμηση του «Value for Money» των προγραμμάτων βοήθειας και τις λεπτομέρειες. Είναι γνωστό ότι για τις παρεμβάσεις στους περίπλοκους και σύνθετους τομείς, το πώς αξιολογείται η αξία και ποιος κάνει την εκτίμηση δεν είναι ευθέως ζητήματα.

“Η ανάπτυξη ενός προγράμματος διακυβέρνησης απαιτεί επαρκές εύρος και βάθος ανάλυσης πλαισίου (κοινωνική, οικονομική και πολιτική) για να διατυπώσει τις σχετικές απαντήσεις σε πολύ διαφορετικές συνθήκες, και ως εκ τούτου τα προγράμματα διακυβέρνησης εμφανίζουν αναγκαίως ποικίλες και πολύπλοκες διαδικασίες για την επιτυχή έκβαση. Η οικοδόμηση ισχυρών επιχειρηματικών σχεδίων για τις επενδύσεις, οι οποίες ανταποκρίνονται εποικοδομητικά και ρεαλιστικά στην εστίαση για τη διαχείριση και μέτρηση των αποτελεσμάτων είναι μια ιδιαίτερη πρόκληση” (C. Barnett, 2010).

Παρουσιάζονται τέσσερις επιλογές για τη βελτίωση και την εκτίμηση του “value for money” (VFM):

1. «Βελτιωμένη διαχείριση βάσει των αποτελεσμάτων», στο οποίο βελτιώσεις στα αποτελέσματα βάσει της διαχείρισης και άλλων διαδικασιών διαχείρισης έργου χρησιμοποιούνται για να παρουσιαστεί βελτιωμένο VFM.
2. Προσέγγιση «Αξιολόγησης και στάθμισης», στην οποία οι βασικές διαδικασίες που σχετίζονται με την οικονομία, αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα προσδιορίζονται και χρησιμοποιούνται για αξιολόγηση προγραμμάτων, όπου αυτές οι διαδικασίες και τα μέτρα σταθμίζονται ώστε να αντικατοπτρίζουν τη σχετική σημασία τους.
3. Ανάλυση τάσεων, στην οποία μια σύγκριση προόδου σχετική με δείκτες χρησιμοποιείται για τη μέτρηση της αποτελεσματικότητας και οι βασικές αρχές, οι στόχοι και οι υποκείμενες τάσεις λαμβάνονται όλα υπόψη.
4. Ανάλυση Κόστους-Οφέλους (ή κοινωνική απόδοση επενδύσεων), στην οποία οι εκβάσεις αποτιμούνται σε χρήμα ή εισάγονται οικονομικά πληρεξούσια προκειμένου να υπάρξει άμεση σύγκριση μεταξύ του κόστους και της οικονομικής αξίας των παροχών.

3.3.8 Προσεγγίσεις «Αντανάκλασης-δράσης» και «Έρευνας δράσης» (‘Action-Reflection’ and ‘Action Research’ approaches)

Οι προσεγγίσεις «Αντανάκλασης Δράσης» ή προσεγγίσεις «Έρευνας Δράσης» υποθέτουν ότι η συλλογή και η ανάλυση των δεδομένων είναι ένα συνεχές τμήμα της διαδικασίας διαχείρισης του προγράμματος. Κάθε παρέμβαση ή δράση που αναλαμβάνεται από το πρόγραμμα συμβάλλει στη διαδικασία σκέψης και την περαιτέρω βελτίωση του προγράμματος (Reason & Bradbury, 2008). Η «Συμμετοχική Έρευνα Δράσης» βασίζεται στο έργο του Paulo Freire και Orlando Fals-Borda, οι οποίοι προσπάθησαν να χρησιμοποιήσουν τις εμπειρίες των απλών ανθρώπων ως θεμιτό τρόπο γνώσης - σε αντίθεση με την αποκλειστική αποτίμηση πνευματικής ή ακαδημαϊκής γνώσης (Fals-Borda, 1987).

Αν και δεν υπάρχουν ειδικά εργαλεία και τεχνικές για τη συλλογή δεδομένων, η προσέγγιση αυτή απαιτεί από τη διοίκηση δέσμευση για την ανάλυση και την εξέταση των αποτελεσμάτων του προγράμματος σε τακτική βάση. Το δυνατό σημείο αυτής της προσέγγισης είναι ότι βοηθά τα προγράμματα να αντιμετωπίσουν απρόσμενες και νέες πληροφορίες. Ενθαρρύνει ιδίως την εμπειρική μάθηση και υποστηρίζει τα προγράμματα ώστε να δοθεί έμφαση στη μάθηση και την βελτίωση. Μια προσέγγιση δράσης αντανάκλασης συμπληρώνει μια μικτή προσέγγιση των μεθόδων, καθώς επιστά την προσοχή σε πολλαπλές πηγές δεδομένων για να ωθήσει τους συμμετέχοντες στον περαιτέρω προβληματισμό τους και την έρευνα σχετικά με τα αποτελέσματα της δράσης τους.

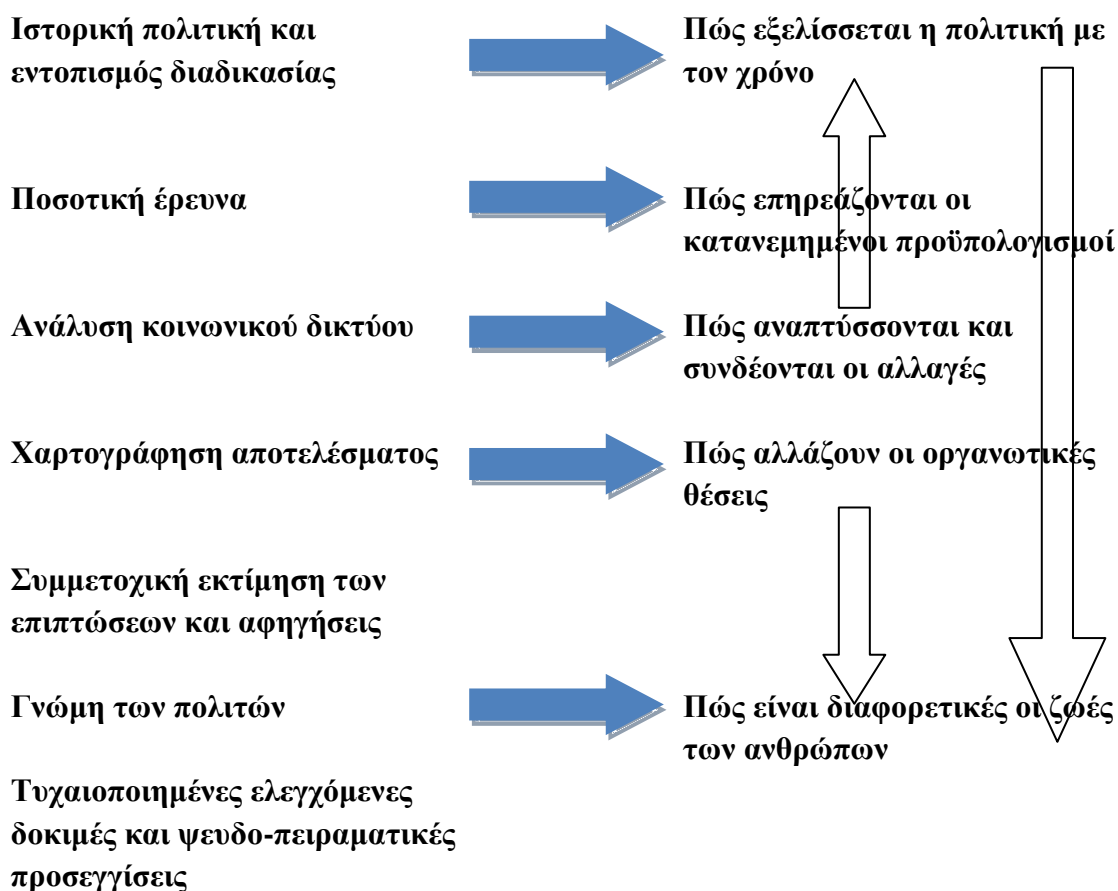
Αυτή η προσέγγιση αποτελεί πρόκληση για πολλούς οργανισμούς, δεδομένου ότι μπορεί να οδηγήσει στην ανάγκη της αλλαγής των στόχων τους για την προσαρμογή σε νέες πληροφορίες και τη μάθηση. Ο βασικός κίνδυνος για την προσέγγιση αυτή είναι ότι, με δεδομένες τις απαιτήσεις της εφαρμογής του προγράμματος, ο χρόνος δεν είναι ποτέ επαρκής για την κατάλληλη συλλογή και ανάλυση των δεδομένων και ως εκ τούτου ο προβληματισμός είναι επιφανειακός και κάνει μικρή διαφορά όσον αφορά την κατεύθυνση του προγράμματος.

3.4 Εφαρμογή μεικτών μεθόδων σε πολιτικώς ενημερωμένα προγράμματα

Οι προσεγγίσεις μεικτών μεθόδων για την παρακολούθηση και αξιολόγηση είναι ιδιαίτερα κατάλληλες για πολιτικώς ενημερωμένα προγράμματα. Ο συνδυασμός των μεθόδων επιτρέπει την συλλογή των διαφορετικών τύπων δεδομένων με τη πάροδο του χρόνου, για την αντιμετώπιση διαφόρων αναγκών για τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα ζητήματα ευθύνης, καθώς και των αναγκών για πληροφορίες για την εκμάθηση του προγράμματος και την βελτίωση.

Η εφαρμογή των μεικτών μεθόδων για την αξιολόγηση των πολιτικά ενημερωμένων προγραμμάτων προϋποθέτει την δυνατότητα επιλογής από τις καλύτερες εκ των διαφορετικών μεθοδολογιών και το «ταίριασμα» με τις πληροφορίες που αυτές οι μεθοδολογίες παρέχουν στην αξιολόγηση και τις μαθησιακές ανάγκες. Το παρακάτω παράδειγμα δείχνει πώς οι διάφορες μέθοδοι μπορεί να συνδυασθούν για να παρέχουν διαφορετικά είδη πληροφοριών για διαφορετικά ακροατήρια.

Εικόνα 3: Παράδειγμα σύνθεσης πληροφοριών μεικτών μεθόδων για διαφορετικά ακροατήρια

Ωστόσο, οι προσεγγίσεις μεικτών μεθόδων πρέπει να εφαρμόζονται με προσοχή και επιδεξιότητα (Bryman, 2007). Εάν δεν διαχειρισθούν σωστά, μπορεί να παράγουν προϊόντα που είναι λιγότερο από το άθροισμα των μερών τους - οδηγώντας σε πολλές πληροφορίες που είναι αδύνατο να βγάλουν νόημα. Υπάρχουν λίγοι θεμελιώδεις κανόνες για το πώς θα έπρεπε να συνδυαστούν οι μέθοδοι.

Οι προσεγγίσεις μεικτών μεθόδων απαιτούν γενικά μια «θεμελιώδη λογική σχεδιασμού», συχνά βασισμένη σε μια θεωρία αλλαγής και σαφείς ερωτήσεις αξιολόγησης, ώστε να διατηρηθούν συνυφασμένες η αξιολόγηση και οι διαφορετικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται. Αυτό το σχέδιο πρέπει να συνδυάζεται με το γενικό πλαίσιο και τις παρεμβάσεις, και να διερευνά πώς οι διαφορετικές μέθοδοι αντισταθμίζουν τις δυνάμεις και τις αδυναμίες σε άλλες, και πώς αυτοί οι συνδυασμοί θα ενισχύσουν τους αιτιώδεις ισχυρισμούς (E. Stern, 2012).

Οι προσεγγίσεις μεικτών μεθόδων μπορεί να είναι υψηλού κόστους και δύσκολες να διαχειριστούν, απαιτώντας υψηλά επίπεδα δεξιοτήτων σε πολλούς τομείς. Η θέση των οργανώσεων και των γραφείων-εταίρων μπορεί να είναι ένα εμπόδιο κατά τη δημιουργία κάθε συστήματος παρακολούθησης και αξιολόγησης, πόσο μάλλον πολύπλοκων προσεγγίσεων μεικτών μεθόδων. Η εξέταση του τι πρόκειται να είναι διαχειρίσιμο και εφικτό, καθώς και το τι συνεχής υποστήριξη θα μπορούσε να απαιτείται, είναι, επομένως, ζωτικής σημασίας. Χωρίς μια διεπιστημονική ομάδα, η οποία έχει τη δυνατότητα να κατανοήσει τις δυνατότητες των μεικτών μεθόδων, ο σχεδιασμός, η υλοποίηση, και ιδίως η ανάλυση των ευρημάτων μπορεί να στερούνται ολοκλήρωσης. Όπως σημειώνει ο Davidson (2012) «οι αποδείξεις δεν είναι τίποτα άλλο παρά ένα συστατικό της αξιολόγησης. Ο συλλογισμός αξιολόγησης είναι ο τρόπος με τον οποίο καθορίζεται ποια στοιχεία πρέπει να συγκεντρωθούν πρωτίστως, και πώς να τα ερμηνεύσουμε μόλις τα αποκτήσουμε.» Αυτή η ανησυχία είναι πιθανόν ένας από τους κύριους λόγους για την περιορισμένη χρήση των μεικτών μεθόδων σε πολλές προσεγγίσεις για την εκτίμηση της ανάπτυξης. Αυτό μπορεί να υποδεικνύει ότι μπορεί να απαιτείται η συνεργασία με ερευνητές ή πανεπιστήμια.

Τέλος, μερικά μείγματα μπορεί να απαιτούν πάρα πολλά από τους συμμετέχοντες οι οποίοι βρίσκονται αντιμέτωποι όχι μόνο με τους ερευνητές που τους υποβάλουν σε συμμετοχικές ασκήσεις και ομαδικές συζητήσεις, αλλά επίσης και έρευνες ερωτηματολογίων και τυχαία πειράματα!

3.5 Τεχνικές ανάλυσης δεδομένων που προκύπτουν από μεικτές μεθόδους

Πίνακας 4: Τεχνικές ανάλυσης δεδομένων που προκύπτουν από μεικτές μεθόδους

ΤΥΠΟΣ	ΤΕΧΝΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΕΞΟΔΟΣ
ΠΑΡΑΛΛΗΛΗ ΤΕΧΝΙΚΗ	Δύο ή περισσότερα σύνολα δεδομένων που συλλέγονται χρησιμοποιώντας ένα μείγμα μεθόδων (ποσοτικών και ποιοτικών) αναλύονται ξεχωριστά. Τα ευρήματα στη συνέχεια συνδυάζονται ή ενοποιούνται.	Τριγωνισμός σχεδίων για να αναζητήσουν για τη σύγκλιση των συμπερασμάτων, όταν η ισχύς των διαπιστώσεων και συμπερασμάτων είναι κρίσιμη, ή να χρησιμοποιήσουν την ανάλυση των ποιοτικών δεδομένων για να δώσουν βαθύτερες εξηγήσεις των ευρημάτων από την ποσοτική ανάλυση των δεδομένων.
ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ	Δύο τύποι δεδομένων παράγονται από μία πηγή δεδομένων αρχίζοντας με τη μορφή (ποσοτική ή ποιοτική) της αρχικής πηγής των δεδομένων που συλλέχθηκαν. Στη συνέχεια, τα δεδομένα μετατρέπονται είτε σε αριθμητικά είτε σε αφηγηματικά δεδομένα. Ένα κοινό παράδειγμα είναι η μετατροπή των ποιοτικών δεδομένων αφήγησης σε αριθμητικά δεδομένα για στατιστική ανάλυση (π.χ. σε πιο απλό επίπεδο, η συχνότητα ορισμένων απαντήσεων).	Επέκταση των ευρημάτων από ένα σύνολο δεδομένων, έστω ποσοτικών, για να δημιουργηθούν πρόσθετα ευρήματα και/ή να συγκριθούν και ενδεχομένως να ενισχυθούν τα ευρήματα που προκύπτουν από ένα συμπληρωματικό σύνολο, έστω ποιοτικών δεδομένων.
ΔΙΑΔΟΧΗ	Χρονολογική ανάλυση δύο ή περισσότερων συνόλων δεδομένων (ποσοτικών και ποιοτικών) όταν τα αποτελέσματα της ανάλυσης από το πρώτο σύνολο δεδομένων χρησιμοποιείται για να ενημερώσει την ανάλυση του δεύτερου συνόλου δεδομένων. Ο τύπος της ανάλυσης που διεξήχθη στο δεύτερο σύνολο δεδομένων εξαρτάται από το αποτέλεσμα του πρώτου συνόλου δεδομένων.	Έλεγχος υποθέσεων που δημιουργούνται από την ανάλυση της πρώτης ομάδας δεδομένων.

ΤΥΠΟΣ	ΤΕΧΝΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΕΞΟΔΟΣ
<p>ΠΟΛΥΕΠΙΠΕΔΗ ΤΕΧΝΙΚΗ</p>	<p>Οι ποιοτικές και ποσοτικές τεχνικές χρησιμοποιούνται σε διαφορετικά επίπεδα σε μια μελέτη από τουλάχιστον δύο πηγές δεδομένων για να απαντήσουν αλληλένδετα ερωτήματα αξιολόγησης. Ένας τύπος ανάλυσης (ποιοτικός) χρησιμοποιείται σε ένα επίπεδο (π.χ. ασθενή) και ένας άλλος τύπος ανάλυσης (ποσοτικός) χρησιμοποιείται σε τουλάχιστον ένα άλλο επίπεδο (π.χ., νοσοκόμα).</p>	<p>Αξιολόγηση των περιπτώσεων, όπου οι οργανωτικές μονάδες για την μελέτη είναι ένθετες (π.χ., ασθενής, νοσοκόμα, γιατρός, νοσοκομείο, διευθυντής του νοσοκομείου σε μια αξιολόγηση για να κατανοήσουμε την ποιότητα της θεραπείας των ασθενών).</p>
<p>ΣΥΝΘΕΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ</p>	<p>Μια αναλυτική διαδικασία πολλών σταδίων κατά την οποία:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) διεξάγεται μια εκτίμηση της αποτελεσματικότητας των σχεδίων χρησιμοποιώντας την ανάλυση κάθε συνόλου δεδομένων (π.χ. μεγάλη θετική επίδραση, μικρή θετική επίδραση, καμία ευδιάκριτη επίδραση, μικρή αρνητική επίδραση, μεγάλη αρνητική επίδραση), 2) διεξάγονται αξιολογήσεις της ποιότητας των αποδείξεων για κάθε σύνολο δεδομένων χρησιμοποιώντας κριτήρια που αξιολογούν την ποιότητα και την εγκυρότητα του κάθε συνόλου δεδομένων που συγκεντρώθηκαν, 3) χρησιμοποιώντας τις αξιολογήσεις που συλλέγονται σύμφωνα με τα δύο πρώτα βήματα, αναπτύσσεται μια συγκεντρωτική εξίσωση για κάθε έκβαση υπό εξέταση για να εκτιμηθεί η συνολική ισχύς και η εγκυρότητα κάθε ευρήματος και 4) εκτιμάται η σχέση εκβάσεων-αποτελεσματικότητας για την παραγωγή ενός συνολικού δείκτη αποτελεσματικότητας 	<p>Παροχή ενός τελικού μέτρου απολογισμού σε περιπτώσεις όπου ο σκοπός της αξιολόγησης είναι να αποδώσει ένα αθροιστικό συμπέρασμα, όταν τα ευρήματα από τις αξιολογήσεις μεικτών μεθόδων χρησιμοποιώντας μια στρατηγική τριγωνισμού δεν συγκλίνουν και φαίνεται να είναι άλυτο πρόβλημα και ακόμη ένα βάσιμο συμπέρασμα είναι απαραίτητο για να ληφθεί μια σταθερή απόφαση έργου.</p> <p>Σημείωση: μπορεί να εξακολουθεί να υπάρχει κάποια απόκλιση στα πορίσματα της αξιολόγησης από μεικτά σύνολα δεδομένων, την οποία ο αξιολογητής μπορεί ακόμα να προσπαθήσει να επιλύσει και / ή να εξερευνήσει ώστε να εμπλουτίσει περαιτέρω την ανάλυση και τα συμπεράσματα.</p>

***• Κεφάλαιο 4. Αξιολόγηση
επιπτώσεων των πολιτικών με τη
βοήθεια των ΤΠΕ και των
Ανοιχτών Δεδομένων***

4.1 Ορισμός Ανοιχτών δεδομένων (Open data)

Με τον όρο Ανοιχτά Δεδομένα (open data) αναφερόμαστε στον συνδυασμό:

- τεκμηρίωσης (documentation),
- υπαρχόντων δεδομένων (μελέτες κλπ.),
- διαχείρισης (existing management) και εσωτερικών δεδομένων που συλλέγονται όπως οι στατιστικές χρηστών, οι εσωτερικές εκθέσεις (από την ίδια την υπηρεσία, φορέα κλπ.),
- αρχικά δεδομένα (original data) στη μορφή ημι-δομημένων συνεντεύξεων, case studies και online έρευνες χρηστών,

που είναι ελεύθερα διαθέσιμα στον καθένα να τα χρησιμοποιήσει και αναδημοσιεύσει όπως επιθυμεί, χωρίς περιορισμούς από πνευματική ιδιοκτησία, πατέντες ή άλλους μηχανισμούς ελέγχου.

4.2 Σύγχρονες τεχνολογίες και αξιολόγηση πολιτικών

Παρακάτω στα πλαίσια της εργασίας καταγράφονται οι σημαντικότερες πολιτικές και εργαλεία της αξιολόγησης επιπτώσεων στη πολιτική που χρησιμοποιούν σύγχρονες τεχνολογίες. Πρωτοβουλίες από κυβερνητικούς ή μη φορείς, οργανισμούς και οποιαδήποτε αξιολογη δράση στο διαδίκτυο, project μεγάλης κλίμακας καθώς επίσης δίνεται ιδιαίτερο βάρος σε πολιτικές που στηρίζονται σε ανοικτά δεδομένα (open data).

4.2.1 Online ερωτηματολόγια

Αρχικά, χρησιμοποιούνταν δομημένα ερωτηματολόγια με αποκλειστικό σκοπό τη χρήση σε διεξαγωγή συνεντεύξεων. Δεδομένων όμως της φύσης των νέων προσεγγίσεων αξιολόγησης, του εύρους και της πολυπλοκότητας των πληθυσμών έρευνας, το μέγεθος της προσπάθειας και του πειραματισμού, τα ερωτηματολόγια ήταν αναγκαίο να επανασχεδιασθούν.

Απευθυνόμενα σε χρήστες, ενδιαφερόμενα μέρη αλλά και διαχειριστές της υπηρεσίας (στοχευόμενα ξεχωριστά), τα ερωτηματολόγια απαιτούν πολλές φορές εισαγωγή ποσοτικών δεδομένων:

- Αρχικά με κλιμάκωση από το 1 ως το 5 για επιπτώσεις σε συγκεκριμένο τομέα,
- Σε δεύτερη φάση με ερώτηση ποσοστιαίας αλλαγής πριν και μετά (τη διαρρύθμιση, μέτρο, πολιτική κλπ).

Η αρχική προσέγγιση τελικά με την ζήτηση από τον χρήστη να δηλώνει θετικές ή αρνητικές τιμές υπέστη αρκετές τροποποιήσεις υπό το πρίσμα σχολίων ανατροφοδότησης χρηστών, ώστε να διαμορφωθούν τελικά επί το πλείστον των περιπτώσεων προκαθορισμένες κλίμακες.

Το εργαλείο των ερωτηματολογίων σε διαδικτυακούς χώρους είναι ένα εργαλείο, το οποίο απαιτεί συνήθως ένα εκτενές χρονοδιάγραμμα, υπό την απαίτηση της πλήρους ανάλυσής τους και της απόρριψης μεροληπτικών ή κακόβουλων απόψεων.

4.2.2 Ηλεκτρονική ψηφοφορία (Online voting/polls)

Η ηλεκτρονική ψηφοφορία (επίσης γνωστή ως e-voting) είναι η ψηφοφορία με τη χρήση ηλεκτρονικών συστημάτων για την ενίσχυση της παρακολούθησης και καταμέτρησης ψήφων.

Οι τεχνολογίες ηλεκτρονικής ψηφοφορίας μπορεί να περιλαμβάνουν διάτρητες κάρτες, συστήματα ψηφοφορίας οπτικής σάρωσης και εξειδικευμένα περίπτερα ψήφου (συμπεριλαμβανομένων αυτόνομων συστημάτων άμεσης καταγραφής ηλεκτρονικής ψηφοφορίας κ.ά.). Μπορεί επίσης να περιλαμβάνουν τη μετάδοση των ψηφοδελτίων και ψήφων μέσω τηλεφώνων, ιδιωτικών δικτύων υπολογιστών ή το Internet.

Σε γενικές γραμμές, μπορεί να διακριθούν δύο κύριοι τύποι e-voting σχετικά με τις επιπτώσεις πολιτικών προγραμμάτων:

- e-voting που εποπτεύεται από εκπροσώπους κυβερνητικών ή ανεξάρτητων εκλογικών αρχών.
- e-voting απομακρυσμένου διακομιστή όπου η ψηφοφορία γίνεται υπό αποκλειστική επιρροή του εκλογέα και δεν εποπτεύεται από εκπροσώπους κυβερνητικών αρχών.

Οι τεχνολογίες ηλεκτρονικής ψηφοφορίας μπορούν να επιταχύνουν την καταμέτρηση των ψηφοδελτίων καθώς επίσης και να παρέχουν βελτιωμένη προσβασιμότητα για πολίτες με ειδικές ανάγκες.

Ακολουθούν κάποιοι σύνδεσμοι με παραδείγματα πρακτικής εφαρμογής ηλεκτρονικής ψηφοφορίας σχετικά με θέματα πολιτικών επιπτώσεων σε διάφορα επίπεδα:

<http://www.washingtonpost.com/politics/polling/>

<http://www.smh.com.au/polls/opinion>

<http://timesofindia.indiatimes.com/home/polls>

4.2.3 Μελέτη δεικτών διακυβέρνησης

Η διακυβέρνηση αποτελείται από τις παραδόσεις και τους θεσμούς υπό τους οποίους ασκείται η εκάστοτε αρχή σε μια χώρα. Αυτό περιλαμβάνει τη διαδικασία με την οποία οι κυβερνήσεις επιλέγονται, παρακολουθούνται και αντικαθίστανται, την ικανότητα της κυβέρνησης να διατυπώνει και να εφαρμόζει αποτελεσματικά υγιείς πολιτικές, τον σεβασμό των πολιτών και την κατάσταση των θεσμικών οργάνων που διέπουν τις οικονομικές και κοινωνικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ τους.

Οι δείκτες διακυβέρνησης είναι ένα εργαλείο μέτρησης, κατάλληλο για τις ευρείς αυτές διαστάσεις της διακυβέρνησης. Κατηγοριοποιούνται δε στους εξής τομείς:

- Φωνή και λογοδοσία
- Πολιτική σταθερότητα και απουσία βίας / τρομοκρατίας
- Αποτελεσματικότητα κυβέρνησης
- Κανονιστική ποιότητα
- Κράτος δικαίου
- Έλεγχος της διαφθοράς

Οι δείκτες αυτοί βασίζονται σε αρκετές εκατοντάδες μεταβλητές που προέρχονται από διαφορετικές πηγές ανοιχτών και μη δεδομένων, λαμβάνοντας αντιλήψεις διακυβέρνησης, από συμμετέχοντες στην έρευνα, μη κυβερνητικές οργανώσεις, εμπορικές εταιρείες παροχής επιχειρηματικών πληροφοριών και οργανισμούς δημόσιου τομέα σε παγκόσμιο επίπεδο.

Για την παραγωγή αυτών των δεικτών χρησιμοποιείται μια στατιστική μεθοδολογία, η οποία:

- (i) τυποποιεί τα δεδομένα από τις πολύ διαφορετικές πηγές σε συγκρίσιμες μονάδες,
- (ii) κατασκευάζει ένα συνολικό δείκτη της διακυβέρνησης ως σταθμισμένο μέσο όρος των υποκείμενων μεταβλητών πηγών, και
- (iii) κατασκευάζει περιθώρια σφάλματος που απεικονίζουν την αναπόφευκτη ανακρίβεια στην μέτρηση της διακυβέρνησης.

Δύο πολύ γνωστές βάσεις ανοιχτών δεδομένων για τους εν λόγω δείκτες είναι το «AGI Data Portal» και το «UNDP’s Governance Assessment Portal».

4.2.4 STATA

Τα STATA (Shahidur R. Khandker, 2010) είναι ένα στατιστικό πακέτο λογισμικού που προσφέρει έναν μεγάλο αριθμό στατιστικών και οικονομετρικών διαδικασιών εκτίμησης. Με την βοήθεια των STATA, κάποιος μπορεί εύκολα να διαχειριστεί δεδομένα και να εφαρμόσει τυποποιημένες στατιστικές και οικονομετρικές μεθόδους όπως ανάλυση παλινδρόμησης και περιορισμένη ανάλυση εξαρτημένων μεταβλητών (limited dependent variable analysis) σε διατομεακά ή διαχρονικά δεδομένα.

4.2.5 Τεχνικές οπτικοποίησης (visualization tools)

Η οπτικοποίηση δεδομένων είναι ένα σύγχρονο εργαλείο της περιγραφικής στατιστικής. Περιλαμβάνει τη δημιουργία και μελέτη της οπτικής αναπαράστασης των δεδομένων, που πρακτικά αποτελεί «πληροφορίες που αναπαριστούνται σε κάποια σχηματική μορφή, συμπεριλαμβανομένων των χαρακτηριστικών ή μεταβλητών για τις μονάδες των πληροφοριών». Ο κύριος στόχος της οπτικοποίησης δεδομένων είναι η κοινοποίηση πληροφοριών με σαφήνεια και αποτελεσματικά στους χρήστες, μέσω γραφικών όπως πίνακες και διαγράμματα. Οι πίνακες χρησιμοποιούνται γενικά όπου οι χρήστες επιζητούν τη μέτρηση μιας συγκεκριμένης μεταβλητής, ενώ τα διαγράμματα διαφόρων τύπων χρησιμοποιούνται για να δείχνουν τα πρότυπα ή τις σχέσεις μεταξύ των δεδομένων για μία ή περισσότερες μεταβλητές.

Η χρήση τεχνικών οπτικοποίησης ως εργαλείο για την αναπαράσταση πληροφοριών που προκύπτουν από την αξιολόγηση πολιτικών είναι ευρέως διαδεδομένη και συναντάται συχνά. Δύο οργανισμοί που χρησιμοποιούν τεχνικές οπτικοποίησης σε διάφορες μορφές και η αναπαράσταση δεδομένων στηρίζεται κυρίως σ' αυτές είναι η Eurostat (το στατιστικό τμήμα της ευρωπαϊκής κομισιόν) και ο μη κερδοσκοπικός οργανισμός Development Gateway (παρέχει εργαλεία και υπηρεσίες πληροφοριών για την υποστήριξη της διεθνούς ανάπτυξης).

Αναφέρονται οι σημαντικότερες μορφές τεχνικών οπτικοποίησης:

- Μικροεφαρμογές (widgets): είναι μια μικρή εφαρμογή internet, που ενσωματώνεται σε οποιοδήποτε site και δείχνει ένα μικρό σχετικά ποσοστό δεδομένων μ' έναν πολύ απλό τρόπο.
- Απεικονισμένα στατιστικά στοιχεία (statistics illustrated): απλός και διαδραστικός τρόπος να οπτικοποιηθούν δεδομένα. Συγκεκριμένα έχουν εφαρμοσθεί τα εξής εργαλεία:
  - Στατιστικά πληθωρισμού (inflation statistics illustrated)
  - Περιφερειακά στατιστικά (regional statistics illustrated):

- Χωροπληθών χάρτης (choropleth map): θεματικός χάρτης-δείχνει περιοχές με κοινά χαρακτηριστικά
  - Διάγραμμα διανομής (distribution plot): εικόνες που αναπαριστούν αριθμητικά αποτελέσματα (καμπύλες-μπάρες)
  - Γραφικές παραστάσεις (scatter plot)
  - Γραφήματα ράβδων (bar chart)
  - Πίνακες δεδομένων (data table)
- EU2020 Statistics Illustrated: μια ομάδα εργαλείων που παρουσιάζουν την διατομεακή φύση των 8 «δεικτών 2020» σε μορφή πίνακα και διάγραμμα ραντάρ. Καθένας από τους 8 δείκτες μπορεί να οπτικοποιηθεί σε 3 στοιχεία (heat map, γράφημα ράβδου (bar chart graph) και διάγραμμα χρόνου(time graph)).

Οι 8 δείκτες:

- Εργασία
  - Έρευνα και ανάπτυξη
  - Εκπομπές αερίων φαινόμενου του θερμοκηπίου
  - Μερίδιο ανανεώσιμων πηγών ενέργειας
  - Κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας
  - Άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα εκπαίδευση και κατάρτιση
  - Τριτοβάθμιο μορφωτικό επίπεδο
  - Φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός
- Ταμπλό πληθωρισμού (inflation dashboard): ένα εργαλείο για γραφική και δυναμική απεικόνιση δεδομένων των εναρμονισμένων δεικτών τιμών καταναλωτή.
  - Προφίλ χωρών (country profiles): εύχρηστο και με πρόσβαση από τον καθένα εργαλείο που επιτρέπει:
    - την ομαδοποίηση των δεικτών σύμφωνα με τη χώρα και τη περιοχή

- τη δυνατότητα να ομαδοποιηθούν προκαθορισμένες σειρές 10-20 δεικτών ανά θέμα
- τη δυνατότητα σύγκρισης χωρών
- Ρολόι επιχειρηματικού κύκλου (Business cycle clock (BCC)): εργαλείο για την προβολή με κινούμενο τρόπο, των εξελίξεων των κύριων οικονομικών δεικτών στην Ευρώπη. Το BCC καλύπτει ένα ευρύ πεδίο οικονομικών δεικτών, όπως το ΑΕΠ, την κατανάλωση, τις επενδύσεις, τις εξαγωγές και τις εισαγωγές, την απασχόληση-ανεργία, το οικονομικό κλίμα, τη βιομηχανική παραγωγή κλπ. Γι' αυτόν τον σκοπό, όλες οι σειρές έχουν υπολογιστεί εκ νέου, προκειμένου να αποκαλύψουν μόνο τη κυκλική συνιστώσα τους.
- Στατιστικός Άτλας (statistical atlas): διαδραστικό πρόγραμμα προβολής χαρτών για στατιστικούς και τοπογραφικούς χάρτες. Ο χρήστης μπορεί να συνδυάσει γεωγραφικές πληροφορίες με πληροφορίες από στατιστικούς χάρτες.

4.2.6 Αδόμητος λόγος

Τα τελευταία χρόνια έχουν αναπτυχθεί τεχνικές αξιοποίησης του αδόμητου λόγου που υπάρχει στο διαδίκτυο με τις πιο γνωστές να είναι οι opinion mining, sentiment analysis και argumentation techniques.

4.2.6.1 Εξόρυξη γνώμων (opinion mining) και ανάλυση συναισθήματος (sentiment analysis)

Η τεχνική sentiment analysis ή αλλιώς opinion mining αναφέρεται στη χρήση της επεξεργασίας φυσικής γλώσσας, ανάλυση κειμένου και υπολογιστική γλωσσολογία για τον εντοπισμό και την εξαγωγή υποκειμενικών πληροφοριών σε πηγαίο υλικό.

Σε γενικές γραμμές, το sentiment analysis έχει ως στόχο να καθορίσει τη στάση του ομιλητή ή του συγγραφέα σε σχέση με κάποιο θέμα ή το συνολική συμφραζόμενη πόλωση ενός εγγράφου. Η στάση μπορεί να είναι η κρίση του ή μια αξιολόγηση, μια συναισθηματική κατάσταση (δηλαδή η συναισθηματική κατάσταση του συγγραφέα κατά τη σύνταξη), ή η αποσκοπούμενη συναισθηματική επικοινωνία (δηλαδή, το συναισθηματικό αντίκτυπο που ο συγγραφέας επιθυμεί να έχει στον αναγνώστη).

4.2.6.2 Τεχνικές δομημένης επιχειρηματολογίας (argumentation techniques)

Οι τεχνικές που βασίζονται στη Δομημένη Επιχειρηματολογία (Argumentation).

Ως Δομημένη Επιχειρηματολογία (Argumentation) ορίζεται η διαδικασία συστηματικής αιτιολόγησης για την υποστήριξη μίας ιδέας, θεωρίας ή πράξης.

Αυτό που την ξεχωρίζει από μία οποιαδήποτε έκφραση του λόγου είναι η στοχευμένη προσπάθεια που κάνει αυτός που επιχειρηματολογεί να υποστηρίξει τη θέση του με δομημένο, συστηματικό και όσο το δυνατόν πιο ορθολογικό τρόπο.

4.3 Οργανισμοί αξιολόγησης και κοινότητες

Σημαντικό ρόλο στην αξιολόγηση επιπτώσεων στον τομέα της πολιτικής έχουν διαδραματίσει παγκοσμίως οι οργανισμοί και κοινότητες αξιολόγησης. Μέσω «forum», αναφορών, διοργανώσεις συνεδριών και άλλων δραστηριοτήτων κατάφεραν πρώτα αυτοί να φέρουν την αξιολόγηση πιο κοντά στον πολίτη, ο οποίος εξοικειώθηκε ταχύτερα με την αξιολόγηση για την τεκμηριωμένη λήψη αποφάσεων σχετικά με τις πολιτικές, τα προγράμματα, σχέδια και έργα.

Οι οργανισμοί συγκεντρώνουν όλους τους πιθανούς τρόπους αξιολόγησης, δημοσιεύουν, αφήνουν τους χρήστες να σχολιάζουν, λαμβάνουν «feedback» και αναδημοσιεύουν.

Παρατηρείται στις προηγμένες χώρες, πλέον και στην Ελλάδα (βλ. κεφάλαιο 6), η ύπαρξη «site» αξιολόγησης με δραστηριοποίηση σε πολλούς τομείς, παροχή στατιστικών στοιχείων (open data), αναφορών κλπ. Αναφέρονται ενδεικτικά οι σημαντικότεροι ανά τον κόσμο οργανισμοί αξιολόγησης και κοινότητες:

International Association for Impact Assessment²

African Evaluation Association (AfrEA)³

American Evaluation Association (AEA)⁴

Canadian Evaluation Society⁵

European Evaluation Society⁶

Evaluation Cooperation Group (ECG)⁷

UK Evaluation Society (UKES)⁸

Japan Evaluation Society⁹

Australasian Evaluation Society¹⁰

European Commission Impact Assessment Page¹¹

---

² [http://www.iaia.org/\(X\(1\)S\(531dxryhu3ntcpklmjupng4f\)\)/about/mission-vision-values.aspx?AspxAutoDetectCookieSupport=1](http://www.iaia.org/(X(1)S(531dxryhu3ntcpklmjupng4f))/about/mission-vision-values.aspx?AspxAutoDetectCookieSupport=1)

³ <http://www.afrea.org/>

⁴ <http://www.eval.org/>

⁵ <http://www.evaluationcanada.ca/>

⁶ <http://www.europeanevaluation.org/>

⁷

https://wpqr4.adb.org/LotusQuickr/ecg/Main.nsf/h_Toc/c4d2972a55a9514948257bbe0023aa84/?OpenDocument

⁸ <http://www.evaluation.org.uk/>

⁹ <http://www.idcj.or.jp/JES/>

¹⁰ <http://www.aes.asn.au/>

¹¹ http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/iab/iab_en.htm

4.4 Ερευνητικά έργα (Project)

Παρακάτω αναλύονται με συγκεκριμένο και δομημένο τρόπο κάποια project ευρείας κλίμακας που στηρίζονται σε argumentation techniques, sentiment analysis ή opinion mining, εμπεριέχουν πολιτικές που στηρίζονται σε ανοικτά δεδομένα (open data) ή έχουν άμεση σύνδεση με μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Πίνακας 5: Ερευνητικό έργο «D-CENT»

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	
Ακρωνύμιο Project	D-CENT
Πλήρης τίτλος	Decentralised Citizens ENgagement Technologies
URL	http://dcentproject.eu/
Ημερομηνία έναρξης - λήξης	Οκτ' 2013 – Μάιος 2016
Κατάσταση	Σε εξέλιξη
Γεωγραφική κάλυψη	Παγκόσμια
Συνεργάτες	CNRS - Centre d'economie de la Sorbonne Dyne.org Foundation Forum Virium Helsinki Open University of Catalunya and Barcelona Media International Modern Media Institute Neo Nesta Open Knowledge Foundation World Wide Web Consortium
Σημείο επαφής	Twitter: @dcentproject Email: info@dcentproject.eu Διαχειριστής project: Nesta Francesca Bria Senior Project Lead / Innovation Lab, EU Project Coordinator email: francesca.bria(at)nesta.org.uk
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ PROJECT	
Είδος υπόθεσης	eParticipation Research Project
Κίνητρο	European Commission, 7th Framework Programme
Σύντομη περιγραφή	"Το D-CENT δημιουργεί ψηφιακά εργαλεία για την άμεση ενδυνάμωση της δημοκρατίας και της οικονομίας. Βοηθά τις κοινότητες να μοιράζονται δεδομένα, να συνεργαστούν και να οργανώσουν τις δραστηριότητές τους. Δημιουργούμε μια πλατφόρμα κοινωνικής δικτύωσης για μεγάλης κλίμακας συνεργασία. Καλούμε τους πολίτες, τους προγραμματιστές και ακτιβιστές ανοικτού κώδικα σε όλη την Ευρώπη να εργαστούν μαζί μας."

Κύριοι χρήστες	Πολίτες, προγραμματιστές, κοινωνικά κινήματα, πολιτικά καινοτόμοι και ομάδες κοινωνίας πολιτών
Συμμετοχή των χρηστών	<p>Το D-CENT αναπτύσσει μια εύκολη στη χρήση, ανοικτή και αποκεντρωμένη πλατφόρμα για μεγάλης κλίμακας συνεργασία. Συνεργάζεται με ένα μεγάλο αριθμό πολιτών και προγραμματιστών σε όλη την Ευρώπη. Χρησιμοποιεί και προωθεί το λογισμικό ανοικτού πηγαίου κώδικα, ανοικτών προδιαγραφών, διαλειτουργική τεχνολογία, ανοιχτά δεδομένα και ανοικτή διεπαφή προγραμματισμού εφαρμογών.</p> <p>Το D-CENT προσφέρει ψηφιακά εργαλεία για κοινωνικά κινήματα, πολιτικά καινοτόμους και ομάδες κοινωνίας των πολιτών. Είναι μια open-source και μη-εμπορική εναλλακτική λύση για τον μη-κερδοσκοπικό τομέα για την οργάνωση των δραστηριοτήτων του.</p>
ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ/ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΕΣ ΠΤΥΧΕΣ	
Σημαντικά στοιχεία	<ul style="list-style-type: none"> • κοινοτική ιδιοκτησία των κοινωνικών δεδομένων • ασφάλεια και προστασία της ιδιωτικής ζωής από τον σχεδιασμό • ανοικτά πρότυπα • πρόσβαση στη γνώση και ανοικτές πηγές • μαζική επεκτασιμότητα
Στάδια κύκλου πολιτικής	<p>Προσέγγιση κατάλληλη για την μηχανική του κύκλου χάραξης πολιτικής. Με αυτόν τον τρόπο, ενδεχομένως να ανταποκρίνεται σε όλα τα στάδια της διαδικασίας χάραξης πολιτικής:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ρύθμιση Ατζέντας • Σχεδιασμός • Εφαρμογή • Παρακολούθηση και Αξιολόγηση
Αξιοποίηση ανοιχτών δεδομένων (open data) / Αξιοποίηση μετρήσεων/πινάκων / Σύνδεση με υπηρεσίες κοινωνικής δικτύωσης	<p>Το D-CENT είναι μια ανοικτή και αποκεντρωμένη πλατφόρμα για την οικοδόμηση εφαρμογών. Ο κώδικας-βάσης περιγράφεται από ανοικτές προδιαγραφές και έχει εκδοθεί υπό μια άδεια ανοιχτού κώδικα. Οι προγραμματιστές θα είναι σε θέση να γράψουν εύκολα εφαρμογές καθώς και να προσθέσουν νέες ενότητες. Η πλατφόρμα δίνει τη δυνατότητα στους χρήστες να μοιραστούν σε πραγματικό χρόνο ανοικτά δεδομένα και εργαλεία δημοκρατικής λήψης αποφάσεων για το κοινωνικό</p>

	καλό. Οι πλατφόρμες D-CENT θα επεκταθούν πέρα από τη συλλογή δεδομένων ώστε να επιτρέψουν την συζήτηση και συλλογική κρίση, ενημερωμένη από την ανατροφοδότηση γνώμης.
ΆΛΛΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	
Σχετικές λέξεις-κλειδιά	Privacy-aware tools, applications, democracy and economic empowerment, citizens, developers, participation, decision-making, social data, mass scalability, open standards, open source

Πίνακας 6: Ερευνητικό έργο «ePolicy»

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	
Ακρωνύμιο Project	ePolicy
Πλήρης τίτλος	Engineering the POLicy-making LIfe CYcle
URL	http://www.epolicy-project.eu/node
Ημερομηνία έναρξης - λήξης	Οκτ' 2011 – Σεπτ' 2014
Κατάσταση	Σε εξέλιξη
Γεωγραφική κάλυψη	Παρά το γεγονός ότι οι προτεινόμενες τεχνικές είναι γενικές και μπορούν να εφαρμοστούν σε διάφορα πολιτικά επίπεδα, όπως το περιφερειακό, το επαρχιακό, της πολεοδομίας και των δημόσιων και ιδιωτικών έργων, το project e-POLICY επικεντρώνεται στον ρεαλιστικό στόχο του περιφερειακού σχεδιασμού στην περιφέρεια Emilia Romagna της Ιταλίας (RER).
Συνεργάτες	Alma Mater Studiorum, Università di Bologna University College Cork The University of Surrey Porto Instituto De Engenharia De Sistemas E Computadores Do Porto Fraunhofer Institute for Computer Graphics Research Regione Emilia Romagna PPA ENERGY ASTER Università degli Studi di Ferrara
Σημείο επαφής	Michela Milano DEIS, Universita' di Bologna, V.le Risorgimento, 2 40136 Bologna Italy Tel. +390512093790 Fax. +390512093073 michela.milano@unibo.it
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ PROJECT	
Είδος υπόθεσης	eParticipation Research Project
Κίνητρο	European Commission, 7th Framework Programme
Σύντομη περιγραφή	Κύριος στόχος είναι η υποστήριξη των φορέων χάραξης πολιτικής στη διαδικασία λήψης αποφάσεων σε μια διεπιστημονική προσπάθεια που

	<p>αποσκοπεί στη μηχανική της χάραξης κύκλου πολιτικής. Για πρώτη φορά, οι συνολικές και ατομικές προοπτικές για τη διαδικασία λήψης αποφάσεων συγχωνεύονται και ενοποιούνται. Το έργο επικεντρώνεται στον τομέα της χωροταξίας και προωθεί την αξιολόγηση των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων κατά τη διαδικασία χάραξης πολιτικής (τόσο σε παγκόσμιο όσο και ατομικό επίπεδο). Για τις επιμέρους πτυχές, το e-POLICY αποβλέπει στην εξόρυξη των κοινωνικών επιπτώσεων μέσω της διαδικασίας του «οpinion mining» από δεδομένα ηλεκτρονικής συμμετοχής που εξάγονται από το διαδίκτυο. Για να βοηθήσει τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, τους πολίτες και τους ενδιαφερόμενους φορείς, το e-POLICY βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε εργαλεία οπτικοποίησης που παρέχουν εύκολη πρόσβαση σε δεδομένα, επιπτώσεις και πολιτικές επιλογές.</p>
Κύριοι χρήστες	Υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής, πολίτες και ενδιαφερόμενοι φορείς
Συμμετοχή των χρηστών	<p>Η τεχνική του «οpinion mining» προσδιορίζει τις κοινωνικές επιπτώσεις που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τόσο σε παγκόσμιο όσο και σε ατομικό επίπεδο. Σε παγκόσμιο επίπεδο, θα παράγει εκ των προτέρων αξιολόγηση της πολιτικής. Οι απόψεις των πολιτών θα συλλέγονται μέσω του διαδικτύου από θεματικές ιστοσελίδες και θα παρέχουν μια ένδειξη ενός γενικού αισθήματος σε ένα συγκεκριμένο τομέα πολιτικής.</p> <p>Αφού η παγκόσμια συνιστώσα βελτιστοποίησης έχει αποδώσει ένα σύνολο εναλλακτικών (εφικτών και βέλτιστων) σεναρίων, οι πολίτες και οι ενδιαφερόμενοι φορείς μπορούν να εκφράσουν τη γνώμη τους εκ των υστέρων για τις διαθέσιμες επιλογές πολιτικής, παράγοντας κέρδη για κάθε εναλλακτική λύση.</p> <p>Τέλος, η χρήση των προηγμένων τεχνικών απεικόνισης βοηθά τόσο τους ιθύνοντες χάραξης πολιτικής οι οποίοι, σε γενικές γραμμές, δεν είναι ειδικοί στη πληροφορική στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, καθώς επίσης και τους πολίτες και τους φορείς στην παροχή εμπειριστατωμένων απόψεων σχετικά με τις επιλογές πολιτικής.</p>
Υποστηριζόμενες γλώσσες	Αγγλικά, ιταλικά κ.ά.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ/ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΕΣ ΠΤΥΧΕΣ	
Σημαντικά στοιχεία	<ul style="list-style-type: none"> • Παγκόσμια βελτιστοποίηση • Παρακινητική σχεδίαση • Κοινωνικός προσομοιωτής • «Opinion mining» • Οπτικοποίηση
Στάδια κύκλου πολιτικής	<p>Προσέγγιση κατάλληλη για την μηχανική του κύκλου χάραξης πολιτικής. Με αυτόν τον τρόπο, ενδεχομένως να ανταποκρίνεται σε όλα τα στάδια της διαδικασίας χάραξης πολιτικής:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ρύθμιση Ατζέντας • Σχεδιασμός • Εφαρμογή • Παρακολούθηση και Αξιολόγηση
Αξιοποίηση ανοιχτών δεδομένων (open data) / Αξιοποίηση μετρήσεων/πινάκων / Σύνδεση με υπηρεσίες κοινωνικής δικτύωσης	<p>Η αξιολόγηση των κοινωνικών επιπτώσεων προκύπτει μέσω «opinion mining» από δεδομένα ηλεκτρονικής συμμετοχής που προέρχονται από το διαδίκτυο, δηλαδή στοιχεία από τα εργαλεία e-participation και κοινωνικά δίκτυα.</p>
ΆΛΛΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	
Σχετικές λέξεις-κλειδιά	Decision support systems, Information to citizens, Simulation, Modelling, Text mining, Visualization, Open source

Πίνακας 7: Ερευνητικό έργο «FUPOL»

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	
Ακρωνύμιο Project	FUPOL
Πλήρης τίτλος	Future Policy Modelling
URL	http://www.fupol.eu/en
Ημερομηνία έναρξης - λήξης	Έναρξη 23/11/2011
Κατάσταση	Σε εξέλιξη
Γεωγραφική κάλυψη	Παγκόσμια
Συνεργάτες	cellent AG Xerox SAS Fraunhofer IGD City of Zagreb Yantai PIC Betrieb für Informationstechnologie Bremerhaven ZIH SSEI UAB Interfusion Ltd Pegeia Municipality Romanian American University UN-Habitat Innovation doo Grad Skopje
Σημείο επαφής	http://www.fupol.eu/en/consortium/contact-form
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ PROJECT	
Είδος υπόθεσης	eParticipation Research Project
Κίνητρο	European Commission, 7th Framework Programme
Σύντομη περιγραφή	Το FUPOL είναι ένα project, που έχει αναπτύξει με επιτυχία αποτελέσματα και έχει αρχίσει τώρα να τα εκμεταλλεύεται σε παγκόσμια κλίμακα. Παρέχει μια εντελώς νέα προσέγγιση στη κλασική πολιτική στηριζόμενο σε σημαντικές καινοτομίες, όπως κοινωνική πληροφορική πολλών καναλιών, «crowd sourcing» και προσομοιώσεις. Το project έχει αναπτύξει ένα ολοκληρωμένο νέο μοντέλο διακυβέρνησης για τη στήριξη του σχεδιασμού πολιτικής και του κύκλου ζωής της εφαρμογής. Οι καινοτομίες καθοδηγούνται από τη ζήτηση των

	<p>πολιτών και των πολιτικών φορέων λήψης αποφάσεων για τη στήριξη των τομέων πολιτικής στις αστικές περιοχές με τις κατάλληλες τεχνολογίες. Τα αποτελέσματα του έργου περιλαμβάνουν ένα νέο μοντέλο διακυβέρνησης ώστε να συμμετάσχουν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη στον κύκλο σχεδιασμού πολιτικής, μια βάση δεδομένων πολιτικής, ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο «cloud computing», πολύγλωσση εκπαίδευση, πιλοτική εφαρμογή σε Ευρώπη και Κίνα, μεγάλης κλίμακας διάδοση και μια στρατηγική αιεφόρου εκμετάλλευσης. Οι λύσεις που αναπτύσσονται, δοκιμάζονται και το project κινείται προς την παγκόσμια εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων.</p>
Κύριοι χρήστες	Κυβερνήσεις, πολιτικές οργανώσεις, πολιτικοί, πολίτες
Συμμετοχή των χρηστών	<p>Οι κυβερνήσεις μπορούν να κερδίσουν πολλά από τη χρήση προηγμένων τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνιών στο σχεδιασμό πολιτικών και την επικοινωνία μέσω των κοινωνικών ιστοσελίδων με τους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Το FUPOL τους προσφέρει καινοτόμα εργαλεία για να διαμορφώσουν τον πλούτο των πληροφοριών που προέρχονται από το διαδίκτυο και άλλες πηγές, σε πολιτικές. Πολιτικές οργανώσεις και πολιτικοί, οι οποίοι θα χρησιμοποιούν αυτή τη νέα τεχνολογία, θα έχουν καλύτερα μέσα για να εξυπηρετούν το δημόσιο συμφέρον.</p> <p>Το FUPOL στοχεύει σε μια εντελώς νέα προσέγγιση σε σχέση με την παραδοσιακή πολιτική. Σημαντικές καινοτομίες θα αλλάξουν τον τρόπο που οι πολιτικοί επικοινωνούν με τους πολίτες και τις επιχειρήσεις και παίρνουν αποφάσεις. Το σύστημα θα είναι σε θέση να συλλέγει αυτόματα, να αναλύσει και να ερμηνεύσει τις απόψεις που εκφράζονται σε μεγάλη κλίμακα από το Internet. Αυτό θα επιτρέψει στις κυβερνήσεις να αποκτήσουν καλύτερη κατανόηση των αναγκών των πολιτών. Ομοίως, το λογισμικό θα έχει τις δυνατότητες να προσομοιώσει τις επιπτώσεις των πολιτικών και των νόμων και να βοηθήσει τις κυβερνήσεις σε ολόκληρη τη διαδικασία σχεδιασμού πολιτικής.</p>
Υποστηριζόμενες γλώσσες	Αγγλικά, Γερμανικά κ.ά.
ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ/ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΕΣ ΠΤΥΧΕΣ	

<p>Σημαντικά στοιχεία</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Αυτόματη συλλογή, ανάλυση και να ερμηνεία απόψεων που εκφράζονται σε μεγάλη κλίμακα από το Internet • Συμμετοχή των ενδιαφερομένων μέσω κοινωνικής πληροφορικής πολλών καναλιών και «crowd sourcing» για να αλλάξει ο τρόπος, με τον οποίο οι πολιτικοί επικοινωνούν με τους πολίτες • Προσομοίωση των επιπτώσεων των πολιτικών και των νόμων και βοήθεια στην κυβέρνηση σε όλη τη διαδικασία σχεδιασμού πολιτικής
<p>Στάδια κύκλου πολιτικής</p>	<p>Προσέγγιση κατάλληλη για την μηχανική του κύκλου χάραξης πολιτικής. Με αυτόν τον τρόπο, ενδεχομένως να ανταποκρίνεται σε όλα τα στάδια της διαδικασίας χάραξης πολιτικής:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ρύθμιση Ατζέντας • Σχεδιασμός • Εφαρμογή • Παρακολούθηση και Αξιολόγηση
<p>Αξιοποίηση ανοιχτών δεδομένων (open data)</p>	<p>Στόχος είναι η προετοιμασία μιας πλατφόρμας ανοικτού πυρήνα, παρέχοντας:</p> <ul style="list-style-type: none"> • μια βάση δεδομένων για την αποθήκευση των στατιστικών δεδομένων και μια βάση γνώσης • μια βάση δεδομένων για την αποθήκευση δεδομένων συνεργασίας των ενδιαφερόμενων μερών (feedback κ.ά.) • εγκαταστάσεις γενικής εισαγωγής δεδομένων για την εισαγωγή διαθέσιμων δημόσιων δεδομένων • εγκαταστάσεις εισαγωγής δεδομένων για την εισαγωγή γνώμης των ενδιαφερόμενων μερών από Web 2.0 / 3.0 • Υποστήριξη υλοποίησης και έλεγχου του πλαισίου σε ένα πιλοτικό σενάριο πραγματικής ζωής
<p>Σύνδεση με υπηρεσίες κοινωνικής δικτύωσης</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Αυτόματη συλλογή και ανάλυση απόψεων από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης • Προέκταση στην υπάρχουσα παρουσία των κοινωνικών μέσων μαζικής ενημέρωσης μιας πόλης • Επιλογή θέματος προτεραιότητας και εκκίνηση δημόσιας συζήτησης • Προσομοίωση και βελτιστοποίηση σεναρίων • Εύρεση και οπτικοποίηση γνώσεων για την αξιολόγηση σεναρίων • Συνεχής δημοσίευση των αποτελεσμάτων

ΆΛΛΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	
Σχετικές λέξεις-κλειδιά	Multichannel social computing, crowd sourcing, simulation, governance model, citizens, political decision makers, policy design lifecycle, policy knowledge database

Πίνακας 8: Ερευνητικό έργο «IMPACT»

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	
Ακρωνύμιο Project	IMPACT
Πλήρης τίτλος	Integrated Method for Policy Making Using Argument Modelling and Computer Assisted Text Analysis
URL	http://www.policy-impact.eu/
Ημερομηνία έναρξης - λήξης	Έναρξη 1/1/2010 (διάρκεια: 3 έτη)
Κατάσταση	Ολοκληρώθηκε (επιτυχώς)
Γεωγραφική κάλυψη	Ευρωπαϊκή
Συνεργάτες	Fraunhofer Fokus Leibniz Center for Law, University of Amsterdam University of Leeds University of Liverpool User Interface Design Zebralog
Σημείο επαφής	Prof. Dr. Thomas F. Gordon IMPACT Project Coordinator Fraunhofer FOKUS Kaiserin-Augusta-Allee 31 10589 Berlin, Germany email: thomas.gordon@fokus.fraunhofer.de
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ PROJECT	
Είδος υπόθεσης	eParticipation Research Project
Κίνητρο	European Commission, 7th Framework Programme
Σύντομη περιγραφή	Το IMPACT επιδιώκει στόχους τόσο όσον αφορά την έρευνα όσο και την ανάπτυξη. Οι ερευνητικοί στόχοι του έργου στοχεύουν στην προώθηση των υπολογιστικών μοντέλων της επιχειρηματολογίας σχετικά με θέματα πολιτικής. Συμβάλλουν στην υπολογιστική γλωσσολογία, με την ανάπτυξη μεθόδων για την εξόρυξη επιχειρημάτων σε κείμενα φυσικής γλώσσας. Ανακαλύπτουν τρόπους για να αυξήσουν την ένταξη και την ποιότητα της συμμετοχής του κοινού στις διαδικασίες διαβούλευσης, με τρόπους που διασχίζουν τα γλωσσικά εμπόδια και, τέλος, ανακαλύπτουν ή εφεύρουν διεπαφές χρηστών και απεικονίσεις για

	<p>υπολογιστικά μοντέλα πολιτικής επιχειρηματολογίας που κάνουν αυτά τα μοντέλα προσιτά και μπορούν να χρησιμοποιηθούν από ευρύ κοινό. Κάθε ένας από αυτούς τους ερευνητικούς στόχους θα επιδιωχθεί με ένα κατευθυνόμενο τρόπο, με βάση τις απαιτήσεις που αποκτήθηκαν πριν και κατά τη διάρκεια του έργου και με την ανάπτυξη και την αξιολόγηση ενός πρωτότυπου ανοιχτής πηγής μιας εργαλειοθήκης επιχειρηματολογίας με βάση τις μεθόδους και τα πρότυπα που προκύπτουν από αυτή την έρευνα.</p>
<p>Κύριοι χρήστες</p>	<p>Οργανισμοί (πολιτικά κόμματα, μη κυβερνητικές οργανώσεις, κυβερνητικοί οργανισμοί), πολίτες</p>
<p>Συμμετοχή των χρηστών</p>	<p>Εργαλεία ανασυγκρότησης επιχειρημάτων μπορεί να χρησιμοποιηθούν από τον οργανισμό για τον εντοπισμό και την μοντελοποίηση των ενδιαφερόμενων, των θεμάτων, των εναλλακτικών πολιτικών και των επιχειρημάτων σχετικά με αυτές τις πολιτικές, εξάγοντας τις πληροφορίες από υπάρχοντα άρθρα στο διαδίκτυο σχετικά με την τραπεζική κρίση και συζητήσεις σχετικά με πιθανά μέτρα για την αποφυγή αυτών των προβλημάτων στο μέλλον. Η υπόθεση χρήσης "ανακατασκευής επιχειρημάτων" χρησιμοποιεί τη περίπτωση χρήσης "δημοσίευσης στο διαδίκτυο» από την αναζήτηση στο διαδίκτυο για επιχειρήματα σε δημοσιευμένα έγγραφα, για παράδειγμα, στα φόρουμ συζητήσεων, «blogs» ή ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης όπως το Facebook ή το MySpace.</p> <p>Η οργάνωση μπορεί στη συνέχεια να διατυπώσει την προτεινόμενη πολιτική της και να προετοιμάσει μια αναφορά δηλώνοντας αυτήν και την αιτιολόγησή της, καθώς επίσης και τα επιχειρήματα υπέρ και κατά αυτής της πολιτικής και τις θεωρούμενες εναλλακτικές πολιτικές, για χρήση στο πλαίσιο μιας ηλεκτρονικής διαβούλευσης με τα ενδιαφερόμενα μέρη, για την λήψη σχολίων και ανατροφοδότηση γνώμης. Η οργάνωση μπορεί να δημοσιεύει ανακοινώσεις σχετικά με την ηλεκτρονική διαδικασία διαβούλευσης, καλώντας όλους τους ενδιαφερομένους, συμπεριλαμβανομένων των εκπροσώπων των συμμετεχόντων, να εγγραφούν για να συμμετάσχουν ενεργά στη διαδικασία ή να ακολουθήσουν παθητικά τη διαδικασία από την εγγραφή στις ειδήσεις που δημοσιεύονται σε μια ιστοσελίδα που έχει συσταθεί από την οργάνωση για τη διαβούλευση.</p>

	<p>Εργαλεία μοντελοποίησης πολιτικής μπορεί να χρησιμοποιηθούν από πολιτικούς αναλυτές για να κατασκευασθεί ένα μοντέλο εναλλακτικών πολιτικών, μαζί με τα επιχειρήματα υπέρ και κατά κάθε πολιτικής, τα οποία έχουν ληφθεί υπόψη στην αναφορά. Το εργαλείο διαμόρφωσης πολιτικής περιλαμβάνει έναν μηχανισμό εξαγωγής συμπερασμάτων που επιτρέπει στο κοινό, με έναν διαδραστικό και οπτικό τρόπο, να αναλύσει τις νομικές συνέπειες της κάθε πολιτικής για τα δεδομένα των επιμέρους περιπτώσεων. Τα μοντέλα μπορούν να δημοσιεύονται σε μια ιστοσελίδα, επιτρέποντας στο κοινό να αξιολογήσει τις επιπτώσεις της κάθε πολιτικής για τις περιπτώσεις που τους ενδιαφέρουν. Η οργάνωση θα μπορούσε να δημοσιεύει περιπτώσεις αναφοράς που νομίζει ότι χρειάζονται ιδιαίτερη προσοχή. Μπορεί έπειτα να προσφερθεί η ευκαιρία στο κοινό να υποβάλει περαιτέρω πραγματικές ή υποθετικές περιπτώσεις, συμπεριλαμβανομένων των πραγματικών περιστατικών των δικών τους υποθέσεων, αλλά ανώνυμα για την προστασία της ιδιωτικής ζωής.</p> <p>Η ανάλυση επιχειρημάτων, η παρακολούθηση και τα εργαλεία οπτικοποίησης μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την παροχή διαφόρων απόψεων των επιπτώσεων των πολιτικών στις περιπτώσεις, συμπεριλαμβανομένων των συνολικών απόψεων των αποτελεσμάτων της κάθε εναλλακτικής πολιτικής για τις συλλογές των περιπτώσεων αναφοράς. Η δυνατότητα παρακολούθησης αυτού του εργαλείου δημιουργεί συνεχή τροφοδότηση ειδήσεων ώστε να μπορέσει το κοινό να τηρείται ενήμερο καθώς προχωρά η διαβούλευση. Το εργαλείο ανάλυσης επιχειρημάτων, παρακολούθησης και απεικόνισης παρέχει μια γρήγορη επισκόπηση των θεμάτων, χωρίς να χρειάζεται να διαβάσει μεμονωμένα μηνύματα ή να φιλτράρει τα ανεπιθύμητα μηνύματα ή άλλες άσχετες, φλεγμονώδεις, συναισθηματικές, παράλογες ή μη εποικοδομητικές συνεισφορές. Το εργαλείο επιτρέπει στο κοινό να επικεντρωθεί σε θέματα ουσίας χωρίς τον συνήθη θόρυβο και τη ρητορική της κομματικής πολιτικής.</p> <p>Δομημένα εργαλεία διαβούλευσης μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τον οργανισμό για την εφαρμογή ορθολογικών πρότυπων επιχειρήματος, που ονομάζονται «σχέδια επιχειρηματολογίας», ώστε να παράγουν συγκεκριμένα ερωτήματα που μπορούν</p>
--	---

	<p>να διανεμηθούν ως μια έρευνα για το κοινό, στις συσκευές της επιλογής τους. Η ανατροφοδότηση γνώμης από αυτή τη δομημένη διαδικασία διαβούλευσης θα υποβληθεί σε επεξεργασία αυτόματα από το εργαλείο για να ενημερωθούν τα πολιτικά μοντέλα και τα επιχειρήματα σχετικά με αυτές τις πολιτικές, μειώνοντας αν όχι εξαλείφοντας την ανάγκη να ερμηνευθούν «με το χέρι» μηνύματα, ή να φιλτραριστεί το «spam» ή άλλα είδη θορύβου. Αυτό το μοντέλο πολιτικής θα πρέπει συνεχώς να αναδημοσιεύεται, καθώς ενημερώνεται, με ανακοινώσεις σημαντικών ενημερώσεων δημοσιευμένων σε μια τροφοδοσία ειδήσεων.</p> <p>Συνεισφορές θα μπορούσαν να ζητηθούν προληπτικά από την οργάνωση σε θέματα που αισθάνονται ότι δεν έχουν αντιμετωπιστεί επαρκώς. Ομάδες εστίασης θα μπορούσαν να οργανωθούν για να συνεργαστούν πιο εντατικά σε ορισμένα θέματα, όπως τα τεχνικά ζητήματα που απαιτούν γνώσεις σε κάποιο τομέα. Το εργαλείο απεικόνισης επιχειρημάτων θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για να δημιουργήσει απόψεις πάνω στα μοντέλα των επιχειρημάτων για ένα συγκεκριμένο κοινό και τους σκοπούς, καθώς επιτάσσουν οι ανάγκες.</p> <p>Η κυκλική διαδικασία της δημιουργίας ερωτήσεων, διανομή ερευνών και χρήση ανατροφοδότησης για ενημέρωση μοντέλων επιχειρημάτων και πολιτικής και τις απεικονίσεις τους μπορεί να συνεχιστεί για την περίοδο του χρόνου που διατίθεται για τη διαδικασία διαβούλευσης από την οργάνωση. Η τελική έκδοση του μοντέλου πολιτικής μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τον οργανισμό ως ένα περίγραμμα για την παραγωγή μιας αναφοράς που μπορεί να δημοσιεύεται στο κοινό και να διαβιβάζεται στην αρμόδια δημόσια αρχή για θέματα λήψης αποφάσεων στη πολιτική και στη παραγωγή νομοθεσίας.</p>
Υποστηριζόμενες γλώσσες	Πολλαπλές ευρωπαϊκές γλώσσες
ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ/ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΕΣ ΠΤΥΧΕΣ	
Σημαντικά στοιχεία	Ένα βασικό χαρακτηριστικό αυτού του προγράμματος είναι μια επαναληπτική διαδικασία κατά την οποία οι φάσεις "ανάλυση", "σχεδιασμός", "εμπειρία", και "τεστ" τρέχουν αρκετές φορές.

<p>Στάδια κύκλου πολιτικής</p>	<p>Προσέγγιση κατάλληλη για την μηχανική του κύκλου χάραξης πολιτικής. Με αυτόν τον τρόπο, ενδεχομένως να ανταποκρίνεται σε όλα τα στάδια της διαδικασίας χάραξης πολιτικής:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ρύθμιση Ατζέντας • Σχεδιασμός • Εφαρμογή • Παρακολούθηση και Αξιολόγηση
<p>Σύνδεση με υπηρεσίες κοινωνικής δικτύωσης</p>	<p>Στοιχεία κοινωνικών μέσων δικτύωσης χρησιμοποιούνται στην εργαλειοθήκη του προγράμματος. Η απόφαση σχετικά με τα στοιχεία βασίστηκε στην έρευνα απαιτήσεων, καθώς και στις συζητήσεις μεταξύ των μελών της ομάδας. Συμφωνήθηκε ότι το επίκεντρο των στοιχείων των κοινωνικών μέσων ενημέρωσης θα είναι να παρέχει στους αναλυτές έναν τρόπο να μοιραστούν τις εμπειρίες τους, χρησιμοποιώντας τα εργαλεία της εργαλειοθήκης επιχειρηματολογίας με άλλους αναλυτές, και ίσως να παρέχει το κοινό ανατροφοδότηση στους αναλυτές για το έργο τους.</p> <p>Στοιχεία κοινωνικών μέσων δικτύωσης μπορεί να είναι ένα αντικείμενο, όπως ένα μήνυμα ή αντικείμενο, ένα θέμα με τη μορφή μιας συζήτησης ή απλά ένα μήνυμα ή επιχείρημα της συζήτησης ή επιχειρηματολογίας, ή μπορεί να είναι ένα πρόσωπο. Μπορεί επίσης να είναι μια εικόνα, βίντεο, ήχος ή οποιοδήποτε άλλο αρχείο.</p>
<p>ΆΛΛΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ</p>	
<p>Σχετικές λέξεις-κλειδιά</p>	<p>Computational policy models, policy arguments, participation, argumentation schemes, argumentation toolbox</p>

Πίνακας 9: Ερευνητικό έργο «OCOPOMO»

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	
Ακρωνύμιο Project	OCOPOMO
Πλήρης τίτλος	Open Collaboration for Policy MOdelling
URL	http://www.ocopomo.eu/
Ημερομηνία έναρξης - λήξης	Έναρξη: 2010
Κατάσταση	Σε εξέλιξη
Γεωγραφική κάλυψη	Παγκόσμια
Συνεργάτες	University of Koblenz UNISOB Technical University of Kosice Manchester Metropolitan University Volterra Consulting Warsaw University InterSoft Scott Moss Associates Region of Kosice Campania
Σημείο επαφής	Project Coordinator Prof. Dr. Maria A. Wimmer University of Koblenz-Landau Institute for IS research e-mail: wimmer@uni-koblenz.de
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ PROJECT	
Είδος υπόθεσης	eParticipation Research Project
Κίνητρο	European Commission, 7th Framework Programme
Σύντομη περιγραφή	Το OCOPOMO καθορίζει και επιδεικνύει μια νέα προσέγγιση για την μοντελοποίηση της πολιτικής. Το πρόγραμμα ενσωματώνει τα διδάγματα και τις τεχνικές από την επιστήμη της πολυπλοκότητας, παράγοντας με βάση την κοινωνική προσομοίωση, την πρόβλεψη ανάλυσης σεναρίων και την συμμετοχή των εμπλεκόμενων φορέων προκειμένου να χρησιμοποιεί μοντέλα για τη διερεύνηση των επιπτώσεων των πολιτικών. Η προσέγγιση αυτή υποστηρίζει την κατανόηση εναλλακτικών σημείων των απόψεων των διαφόρων μερών. Φορείς της πολιτικής και ενδιαφερόμενα μέρη συνεργάζονται

	στην ανάπτυξη σεναρίων. Με βάση αυτό, ένα μοντέλο αναπτύσσεται, οπτικοποιείται και προσομοιώνεται.
Κύριοι χρήστες	Ενδιαφερόμενα πολιτικά μέρη (κυβερνητικοί οργανισμοί και μη κυβερνητικές οργανώσεις) Κοινωνίες πολιτών, πολίτες και το ευρύ κοινό Εταιρείες Επιστημονική Κοινότητα
Συμμετοχή των χρηστών	Ενδιαφερόμενα πολιτικά μέρη: Ενθάρρυνση για εξέταση εναλλακτικών λύσεων για τη χάραξη πολιτικής Καλύτερα ενημερωμένη χάραξη πολιτικής Αυξημένη αξιοπιστία χάραξης πολιτικής μέσω των διαφανών και ανιχνεύσιμων, συνεχών και παραγόμενων αποτελεσμάτων Πολίτες: Διαφάνεια Διακυβέρνηση βασισμένη στις ανάγκες των πολιτών Συμμετοχή Αύξηση της κατανόησης και της αποδοχής των πολιτικών αποφάσεων Επιχειρήσεις: Ενθάρρυνση για εξέταση εναλλακτικών λύσεων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων Δυνατότητα παροχής καινοτόμων συμβουλευτικών υπηρεσιών Επιστημονική Κοινότητα: Καλλιέργεια περαιτέρω έρευνας Εξελίξεις στον τομέα των πληροφοριών και επικοινωνιών Μοντελοποίηση πολιτικής Δημιουργία σεναρίων
Υποστηριζόμενες γλώσσες	άγνωστο
ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ/ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΕΣ ΠΤΥΧΕΣ	
Σημαντικά στοιχεία	Το ΟCOPOMO δίνει τη δυνατότητα στους ενδιαφερόμενους φορείς της πολιτικής να δώσουν ακρίβεια και σαφήνεια στα επιχειρήματά τους και να κατανοήσουν αυτά των άλλων ομάδων ενδιαφερομένων.
Στάδια κύκλου πολιτικής	Προσέγγιση κατάλληλη για την μηχανική του κύκλου χάραξης πολιτικής. Με αυτόν τον τρόπο, ενδεχομένως να ανταποκρίνεται σε όλα τα στάδια

	<p>της διαδικασίας χάραξης πολιτικής:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ρύθμιση Ατζέντας • Σχεδιασμός • Εφαρμογή • Παρακολούθηση και Αξιολόγηση
Αξιοποίηση ανοιχτών δεδομένων (open data)	Αξιοποίηση ανοικτών και μεγάλων δεδομένων, εμπλοκή των ενδιαφερόμενων φορέων στην παροχή δημόσιων υπηρεσιών και στη διαδικασία λήψης πολιτικών αποφάσεων
Σύνδεση με υπηρεσίες κοινωνικής δικτύωσης	Δημιουργία ομάδας Facebook, blog και ομάδας LinkedIn. Αυτές οι ομάδες έχουν σαν στόχο την ανταλλαγή πληροφοριών σε ανοιχτή συνεργασία στη διαμόρφωση της πολιτικής, ιδίως σε σχέση με την ανάπτυξη του έργου με τα ενδιαφερόμενα μέρη.
ΆΛΛΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	
Σχετικές λέξεις-κλειδιά	Policy modelling, ICT technologies, stakeholders participation, simulation

Πίνακας 10: Ερευνητικό έργο «OurSpace»

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	
Ακρωνύμιο Project	OurSpace
Πλήρης τίτλος	OurSpace (The Virtual Youth Space) - HAVE YOUR SAY IN EU
URL	http://www.ep-ourspace.eu/
Ημερομηνία έναρξης - λήξης	1/7/2010 – 1/7/2013
Κατάσταση	Ολοκληρώθηκε
Γεωγραφική κάλυψη	Παγκόσμια
Συνεργάτες	ATHENS TECHNOLOGY CENTER SA NATIONAL TECHNICAL UNIVERSITY OF ATHENS GOOGLE IRELAND LIMITED UNIVERSITAET FUER WEITERBILDUNG KREMS Centre for E-Government 21C CONSULTANCY LIMITED FONDATION EURACTIV BABEL INTERNATIONAL ASSOCIATION DUHA BRITISH YOUTH COUNCIL
Σημείο επαφής	http://www.ep-ourspace.eu/Community/ContactUs.aspx
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ PROJECT	
Είδος υπόθεσης	ICT Policy Support Programme
Κίνητρο	European Commission
Σύντομη περιγραφή	<p>Το OurSpace είναι ένα ανοιχτής πηγής, εύκολο στη χρήση, εργαλείο σχεδιασμένο για να υποστηρίξει όποιον χρειάζεται να διαβουλευθεί με μεγάλες ομάδες νέων ανθρώπων, ανεξάρτητα από την εθνικότητα ή τα γλωσσικά όρια.</p> <p>Το OurSpace είναι ένα εργαλείο που χρησιμοποιεί την κοινωνική δικτύωση και το Web 2.0, για να ενθαρρύνει τους νέους και τα μέλη του ευρωπαϊκού και εθνικού κοινοβουλίου να μοιραστούν τις ιδέες τους και να συμμετάσχουν σε συζητήσεις για θέματα που επηρεάζουν την καθημερινή τους ζωή.</p>

Κύριοι χρήστες	Πολίτες, φορείς χάραξης πολιτικής (δημόσια ιδρύματα, οργανώσεις της νεολαίας, μη κυβερνητικές οργανώσεις, μέσα μαζικής ενημέρωσης, ερευνητικά κέντρα)
Συμμετοχή των χρηστών	<ul style="list-style-type: none"> • Εφαρμογή ενός καινοτόμου τομέα επικοινωνίας για δημοκρατική συμμετοχή: Δημιουργία μιας διαδικτυακής πλατφόρμας που επιτρέπει στους νέους από διαφορετικές χώρες να συζητήσουν και να μοιραστούν τα κοινά ζητήματα και να δημιουργήσουν μια «online» συζήτηση • Ενίσχυση και βελτίωση της διαφάνειας και προσβασιμότητας του διαλόγου: Τυποποίηση της ηλεκτρονικής διαδικασίας διαβούλευσης, με ιδιαίτερη έμφαση στη διασυνοριακή συζήτηση και εγγενείς πολιτιστικές, γλωσσικές και άλλες προκλήσεις • Παρότρυνση ενός ευρέος φάσματος νέων πολιτών της ΕΕ να συμμετέχουν χρησιμοποιώντας το εργαλείο για την επίτευξη πραγματικής αξίας μέσω της συμμετοχικής συνεργασίας. Οργάνωση εκδηλώσεων και καναλιών επικοινωνίας, προκειμένου να ενισχυθεί και να διερευνηθεί περαιτέρω το δίκτυο OurSpace σε ένα ευρύτερο κοινό • Τροφοδότηση των αποτελεσμάτων των συζητήσεων στους αρμόδιους εθνικούς & κυβερνητικούς οργανισμούς της ΕΕ: Δημιουργία ενός πλαισίου ανατροφοδότησης γνώμων που θα παραδίδει τα αποτελέσματα στους φορείς λήψης αποφάσεων και θα τους ενθαρρύνει να ανταποκριθούν πίσω στους νέους μέσω της πλατφόρμας
Υποστηριζόμενες γλώσσες	Ελληνικά, αγγλικά, γερμανικά και τσέχικα
ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ/ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΕΣ ΠΤΥΧΕΣ	
Σημαντικά στοιχεία	<ul style="list-style-type: none"> • Σημαντική συμμετοχή κοινότητας νέων • Διαφανείς και πολύγλωσσες συζητήσεις • Αποδοτικοί μηχανισμοί ανάδρασης

	<ul style="list-style-type: none"> • Δομημένη περιεχόμενο και ανάλυση • Διασυνοριακές συζητήσεις που υποστηρίζονται από εργαλεία μετάφρασης • Συμβολή ευρωβουλευτών με ερωτήσεις και σχόλια • Εφαρμογές φιλικές προς τον χρήστη
Σύνδεση με υπηρεσίες κοινωνικής δικτύωσης	<p>Το OurSpace είναι ένα «online» κοινωνικό δίκτυο όπου οι νέοι μπορούν να εκφράσουν τις σκέψεις τους για την πολιτική, την κοινωνία, την οικονομία και να συζητήσουν με φορείς λήψης αποφάσεων και νέους σε όλη την Ευρώπη.</p> <p>Το OurSpace είναι προσαρμοσμένο αποκλειστικά στις ανάγκες των νέων ευρωπαίων πολιτών. Παρέχει ένα κοινό χώρο κοινωνικής δικτύωσης για να υποστηρίξει την ενεργό συμμετοχή και συνεργασία σε πραγματικό χρόνο μεταξύ των νέων ευρωπαίων. Στην πλατφόρμα OurSpace μπορούν να συζητήσουν για θέματα που επηρεάζουν τους νέους ευρωπαίους κάθε μέρα.</p> <ul style="list-style-type: none"> • OurSpace Πλατφόρμα • Android App • Facebook App • iGoogle Gadget
ΆΛΛΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	
Σχετικές λέξεις-κλειδιά	Open source, tool, social networking, young people, share ideas, debates, public policy, decision making process, discussion

Πίνακας 11: Ερευνητικό έργο «Puzzled by Policy»

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	
Ακρωνύμιο Project	Puzzled by Policy
Πλήρης τίτλος	Puzzled by Policy
URL	http://www.puzzledbypolicy.eu/
Ημερομηνία έναρξης - λήξης	1/10/2010 – 1/10/2013
Κατάσταση	Ολοκληρώθηκε
Γεωγραφική κάλυψη	Ευρωπαϊκή
Συνεργάτες	National University of Ireland Institute for Electronic Participation Athens Technology Center S.A. City of Turin Greek Research and Technology Network 21c Consultancy European University Institute Cyntelix ULL DAEM LUSA NISZ
Σημείο επαφής	Project Coordinator Ms Deirdre Lee, DERI, National University of Ireland, Galway (NUI Galway) Address: DERI. IDA Business Park, Lower Dangan, Galway, Ireland Tel: +353 91 495336 Fax: +353 91 495541 Email:deirdre.lee-at-deri.org URL: http://www.deri.ie
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ PROJECT	
Είδος υπόθεσης	ICT Policy Support Programme, eParticipation Research Project
Κίνητρο	European Commission, Competitiveness and Innovation Framework Programme (CIP)
Σύντομη περιγραφή	To Puzzled by Policy στοχεύει στη μείωση της

	<p>πολυπλοκότητας της διαδικασίας λήψης αποφάσεων εντός της ΕΕ και την επανασύνδεση των πολιτών με την πολιτική και τη χάραξη πολιτικής, συνδυάζοντας επιτυχή προ-υπάρχοντα εργαλεία ηλεκτρονικής συμμετοχής με νέες τεχνολογίες για τη χάραξη πολιτικής σχετικά με το θέμα της μετανάστευσης με έναν τρόπο που είναι τόσο διασκεδαστικός όσο και ενδιαφέρον.</p>
Κύριοι χρήστες	Πολίτες
ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ/ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΕΣ ΠΤΥΧΕΣ	
Σύνδεση με υπηρεσίες κοινωνικής δικτύωσης / Συμμετοχή των χρηστών	<p>Το Puzzled by Policy έχει ως στόχο να αντιμετωπίσει το ζήτημα της μετανάστευσης με έναν τρόπο που αντιμετωπίζει επίσης το ευρύτερο ζήτημα της μεγάλης σύγχυσης σχετικά με την αποδέσμευση από τη διαδικασία χάραξης πολιτικής με την παροχή σε όλους τους πολίτες - ανεξάρτητα από τις γνώσεις τους επί του θέματος, τις δεξιότητές τους ή τον αλφαριθμητισμό τους - μιας ενημερωτικής και εύκολης στη χρήση πλατφόρμας για την ενασχόληση με επίκαιρα θέματα πολιτικής. Συνδυάζοντας δοκιμασμένα εργαλεία ηλεκτρονικής συμμετοχής όπως το EU Profiler και το Debategraph με νέες εφαρμογές, μειώνεται η πολυπλοκότητα της διαδικασίας λήψης αποφάσεων σε επίπεδο ΕΕ και η πλατφόρμα «πλασάρεται» σε δημοφιλείς δικτυακούς τόπους κοινωνικής δικτύωσης όπως το Facebook και το Twitter, φέρνοντας τη πολιτική στις προσωπικές συσκευές των πολιτών αντί να αναμένει από αυτούς να εισέλθουν σε μια συγκεκριμένη ιστοσελίδα. Μόλις οι πολίτες εμπλακούν στην πολιτική συζήτηση, θα τους επιτραπεί να κάνουν μια θετική συμβολή στην πολιτική σύνταξη και τις εκτιμήσεις επιπτώσεων, τροφοδοτώντας ένα ενοποιημένο κείμενο των απόψεων τους στους ιθύνοντες βασικού εθνικού και κοινοτικού επιπέδου. Το Puzzled by Policy θα βοηθήσει επίσης να επανασυνδεθούν περαιτέρω οι πολίτες με την πολιτική και τη χάραξη πολιτικής κατά τρόπο που να στηρίζει τη συμμετοχή τους, ζητώντας από τους φορείς λήψης αποφάσεων να δώσουν απαντήσεις σε σχόλια, και επιτρέποντας στους πολίτες να αξιολογούν τις πολιτικές θέσεις με τη χρήση απλών, εύκολα διαθέσιμων και εξαιρετικά δημοφιλών εργαλείων έκφρασης γνώμης, όπως το σύστημα «αστέρων», που βρίσκονται σε δημοφιλείς ιστοσελίδες όπως το Google, το YouTube και το eBay.</p>

ΆΛΛΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	
Σχετικές λέξεις-κλειδιά	Citizen engagement in the policy process, online platform, participation, decision making, involvement

Πίνακας 12: Ερευνητικό έργο «SENSE4US»

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	
Ακρωνύμιο Project	SENSE4US
Πλήρης τίτλος	Data Insights for Policy Makers and Citizens
URL	http://www.sense4us.eu/
Ημερομηνία έναρξης - λήξης	Οκτ' 2013 – Οκτ' 2016
Κατάσταση	Σε εξέλιξη
Γεωγραφική κάλυψη	Ευρωπαϊκή
Συνεργάτες	UNIVERSITY OF SOUTHAMPTON, IT INNOVATION CENTRE THE OPEN UNIVERSITY UNIVERSITY KOBLENZ-LANDAU GOVERNMENT TO YOU GESIS - LEIBNIZ-INSTITUTE FOR THE SOCIAL SCIENCES HANSARD SOCIETY LTD STOCKHOLM UNIVERSITY
Σημείο επαφής	info@sense4us.eu
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ PROJECT	
Είδος υπόθεσης	eParticipation Research Project
Κίνητρο	European Commission, 7th Framework Programme
Σύντομη περιγραφή	Η δημιουργία και η εφαρμογή πολιτικής σε κάθε κυβερνητικό επίπεδο είναι δύσκολο έργο. Οι φορείς χάραξης πολιτικής και οι ειδικοί πρέπει να βασίζονται σε άμεσα διαθέσιμες δημόσιες πηγές πληροφοριών που βασίζονται σε ιστορικά, παρά σε τρέχοντα δεδομένα. Επιπλέον, δεν διαθέτουν τους πόρους και τη μεθοδολογία για να είναι σε θέση να έχουν πρόσβαση σε τρέχοντα δεδομένα και να λάβουν τις απόψεις των πολιτών υπόψη κατά τη διαμόρφωση των πολιτικών. Το Sense4us καλύπτει αυτή την ανάγκη για εργαλεία και τεχνικές και δημιουργεί ένα σύνολο εργαλείων που θα υποστηρίζει τη συλλογή πληροφοριών, την ανάλυση και μοντελοποίηση της πολιτικής σε πραγματικό χρόνο. Το πακέτο των υπηρεσιών κοινής ωφέλειας θα βασίζεται σε έρευνα αιχμής.

Κύριοι χρήστες	Πολίτες, φορείς χάραξης πολιτικής
Συμμετοχή των χρηστών	<p>Το Sense4us συγκεντρώνει και συνοψίζει πληροφορίες από πολλαπλές πηγές (ανοικτά δεδομένα, παραγωγή δεδομένων από πολίτες, forums κλπ), βοηθώντας έτσι τους φορείς χάραξης πολιτικής να βρουν και να χρησιμοποιήσουν αποτελεσματικά τις πιο σχετικές και ενημερωμένες πληροφορίες για τη διαμόρφωση πολιτικών αποφάσεων.</p> <p>Δίνεται η δυνατότητα στους φορείς χάραξης πολιτικής να προσομοιώσουν τις επιπτώσεις και τις συνέπειες των διαφόρων επιλογών πολιτικής πριν εγκριθούν επισήμως οι πολιτικές. Αυτή η μοντελοποίηση των πολιτικών θα επιτρέψει στους φορείς χάραξης πολιτικής να επιλέξουν την πρόταση που ταιριάζει καλύτερα τους στόχους τους και θα βοηθήσει να αποφευχθούν οι ανεπιθύμητες συνέπειες.</p> <p>Η επιτυχία του Sense4us εξαρτάται από τη συμμετοχή των φορέων χάραξης πολιτικής. Όσο μεγαλύτερη η συμμετοχή, τόσο περισσότερες απαιτήσεις μπορούν να ενσωματωθούν για να υποστηρίξουν την καθημερινή διαδικασία λήψης αποφάσεων, παρέχοντας χρήσιμα εργαλεία.</p>
Υποστηριζόμενες γλώσσες	Αγγλικά, γερμανικά, σουηδικά κ.ά.
ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ/ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΕΣ ΠΤΥΧΕΣ	
Σημαντικά στοιχεία	<ul style="list-style-type: none"> ● Σωστά ανεπτυγμένη πλατφόρμα σύσκεψης με αποδεκτή συμμετοχή ● Δέσμευση διαφορετικών τύπων ενδιαφερομένων μερών (ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, εθνικό επίπεδο στο Ηνωμένο Βασίλειο και τη Γερμανία, κρατικό (τοπικό) επίπεδο στη Γερμανία κλπ.) ● υποστήριξη πολλαπλών γλωσσών
Στάδια κύκλου πολιτικής	<p>Προσέγγιση κατάλληλη για την μηχανική του κύκλου χάραξης πολιτικής. Με αυτόν τον τρόπο, ενδεχομένως να ανταποκρίνεται σε όλα τα στάδια της διαδικασίας χάραξης πολιτικής:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ρύθμιση Ατζέντας • Σχεδιασμός • Εφαρμογή • Παρακολούθηση και Αξιολόγηση

<p>Αξιοποίηση ανοιχτών δεδομένων (open data) / Σύνδεση με υπηρεσίες κοινωνικής δικτύωσης</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάπτυξη αναλυτικών εργαλείων για την εξαγωγή θεμάτων, την ταξινόμηση, ομαδοποίηση, πρόβλεψη, παρακολούθηση και ανάκτηση δεδομένων. Για παράδειγμα, χρήση τεχνικής λεξιλογικής ανάλυσης για την δημιουργία αυτόματων "έξυπνων αναζητήσεων" σε ανοιχτά δεδομένα και κοινωνικά δίκτυα για τον αυτόματο εντοπισμό και συλλογή σχετικών πληροφοριών. • Εφαρμογή της συλλογικής εμπειρίας της έρευνας για την δημιουργία ενός ολοκληρωμένου συνόλου εργαλείων λειτουργιών που θα δώσει στους φορείς χάραξης πολιτικής και τους πολίτες πρόσβαση σε ανοιχτά δεδομένα, συζητήσεις σε κοινωνικά μέσα ενημέρωσης και άλλα δημόσια διαθέσιμα στοιχεία, καθώς και πρόσβαση σε πληροφορίες προέλευσης και αποτελέσματα μοντέλων πολιτικής. Αυτό θα επιτρέψει στους φορείς χάραξης πολιτικής καθώς και τους πολίτες να είναι καλύτερα ενημερωμένοι σχετικά με την πρόταση πολιτικής και του γνωστικού αντικείμενού της.
<p>ΆΛΛΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ</p>	
<p>Σχετικές λέξεις-κλειδιά</p>	<p>Policy makers, decision makers, citizens, policy modelling, participation</p>

- ***Κεφάλαιο 5. Μεθοδολογικό
πλαίσιο***

5.1 Ανάλυση μεθόδων και κατασκευή πλαισίου

Στα πλαίσια της εργασίας αυτής, στο παρόν κεφάλαιο δομείται και παρουσιάζεται ένα μεθοδολογικό πλαίσιο, βασισμένο στην ανάλυση των προηγούμενων κεφαλαίων σχετικά με τις μεθόδους παρακολούθησης και αξιολόγησης, τις σχεδιαστικές προσεγγίσεις της αξιολόγησης επιπτώσεων, την γέννηση του κατάλληλου μείγματος μεθόδων για αξιολόγηση και την πρακτική εφαρμογή ή υποστήριξη με σύγχρονες τεχνολογίες και εργαλεία.

Βασικές διακρίσεις μεθόδων, καταλληλότητα εφαρμογής σε εκάστοτε προγράμματα, ταχύτητα και ακρίβεια αποτελεσμάτων θα σταθούν ως κάποιοι από τους θεμελιώδεις άξονες ανάπτυξης της κατάλληλης μεθοδολογίας.

Στην ουσία, η μεθοδολογία έγκειται στη σωστή σύζευξη σχεδιαστικής προσέγγισης, μεθόδων και εργαλείων προς ουσιαστική και ολοκληρωμένη αξιολόγηση μιας κατηγορίας θεμάτων, πολιτικά ενημερωμένων στη προκειμένη περίπτωση.

Ακολουθεί σε μορφή πίνακα η κατηγοριοποίηση των σημαντικότερων μορφών αξιολόγησης και η δομημένη αντιμετώπιση τους με την κατάλληλη επιλογή από τις συγκριτικές αναλύσεις που έχουν ολοκληρωθεί στα προηγούμενα κεφάλαια.

Πίνακας 13: Μεθοδολογικός πίνακας

Κατηγοριοποίηση	Σχεδιαστική προσέγγιση	Μείγμα μεθόδων	Εργαλεία, σύγχρονες πολιτικές και project
Ποσοτική αξιολόγηση	Πειραματική-Στατιστική	Προσέγγιση λογικού πλαισίου Αξιολόγηση βάση θεωρίας (theory-based) Επίσημες έρευνες Έρευνες παρακολούθησης δημόσιας δαπάνης Ψευδο-πειραματικές προσεγγίσεις (Quasi-experimental approaches)	Ερωτηματολόγια/online voting-polls STATA Τεχνικές οπτικοποίησης (visualization tools) Οργανισμοί αξιολόγησης και κοινότητες

		Αφηγηματική ανάλυση και η μέθοδος της πιο «Σπουδαίας Αλλαγής» (‘Most Significant Change’ and ‘Narrative Analysis’)	
Ταχεία αξιολόγηση	Σύνθεση	Μέθοδοι ταχείας εκτίμησης Αξιολόγηση βάση θεωρίας (theory-based) Προσεγγίσεις «Αντανάκλασης-δράσης» και «Έρευνας δράσης» (‘Action-Reflection’ and ‘Action Research’ approaches)	Οργανισμοί αξιολόγησης και κοινότητες Visualization tools
Οικονομετρική αξιολόγηση	Στατιστική	Δείκτες απόδοσης Προσέγγιση λογικού πλαισίου Αξιολόγηση βάση θεωρίας (theory-based) Έρευνες παρακολούθησης δημόσιας δαπάνης Ανάλυση κόστους-οφέλους και κόστους-αποτελέσματος Αξιολόγηση αποτελεσματικότητας	Μελέτη δεικτών διακυβέρνησης STATA Visualization tools Οργανισμοί αξιολόγησης και κοινότητες

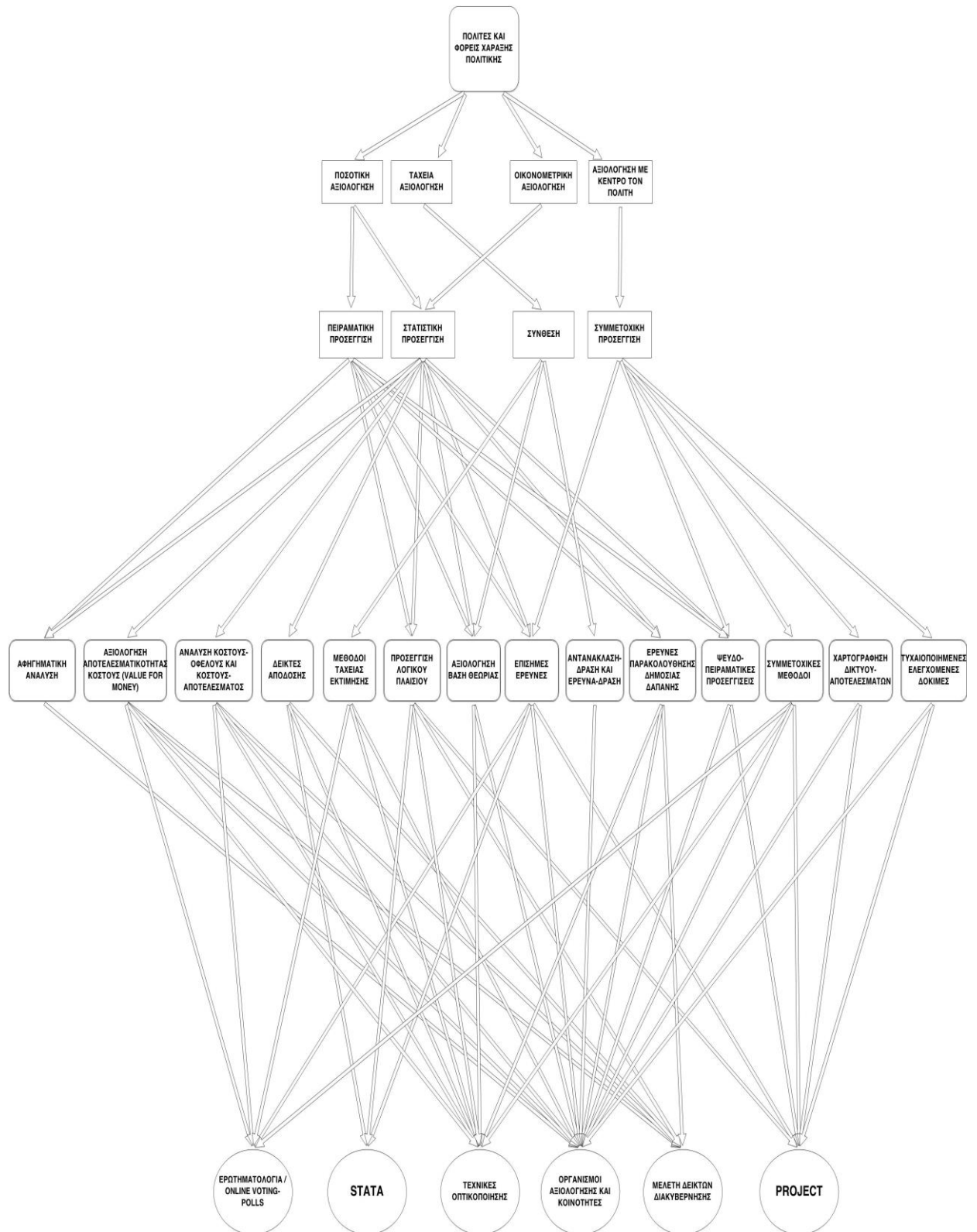
		κόστους και «Value for money»	
«Citizen-centered» evaluation (αξιολόγηση με κέντρο τον πολίτη)	Συμμετοχική	<p>Συμμετοχικές μέθοδοι – Συμμετοχική αξιολόγηση</p> <p>Επίσημες έρευνες</p> <p>Χαρτογράφηση δικτύου (network mapping)</p> <p>Χαρτογράφηση αποτελεσμάτων (outcome mapping)</p> <p>Τυχαιοποιημένες ελεγχόμενες δοκιμές (RCT)</p> <p>Ψευδο-πειραματικές προσεγγίσεις (Quasi-experimental approaches)</p>	<p>Οργανισμοί αξιολόγησης και κοινότητες</p> <p>Ερωτηματολόγια/online voting-polls</p> <p>Projects linked to SNS/opinion mining/argumentation π.χ. ePolicy (opinion mining), IMPACT (argumentation), OurSpace (στοχευόμενο σε κοινωνικά μέσα δικτύωσης)</p>

5.2 Μεθοδολογικός χάρτης αξιολόγησης (evaluation map)

Η παραπάνω κατηγοριοποίηση και επισήμανση των σημαντικότερων προσεγγίσεων αξιολόγησης, η δομημένη μεθοδολογία τους και η υποστήριξη με σύγχρονα εργαλεία μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως οδηγός, ως ένας σύγχρονος χάρτης για την αξιολόγηση των επιπτώσεων όσον αφορά τα πολιτικά ζητήματα ή να γενικευθεί και σε περαιτέρω θέματα. Με πυξίδα τον πίνακα αυτόν, ο χρήστης μπορεί να κατευθύνει την αναζήτησή του για περισσότερες πληροφορίες στις αναλύσεις των προηγούμενων κεφαλαίων ή να τον λάβει ως έναυσμα για λεπτομερέστερη αναζήτηση και πιθανή εφαρμογή εκάστου μεθόδων.

Ακολουθεί ο χάρτης αυτός σε μορφή διαγράμματος ροής:

Εικόνα 4: Μεθοδολογικός χάρτης αξιολόγησης

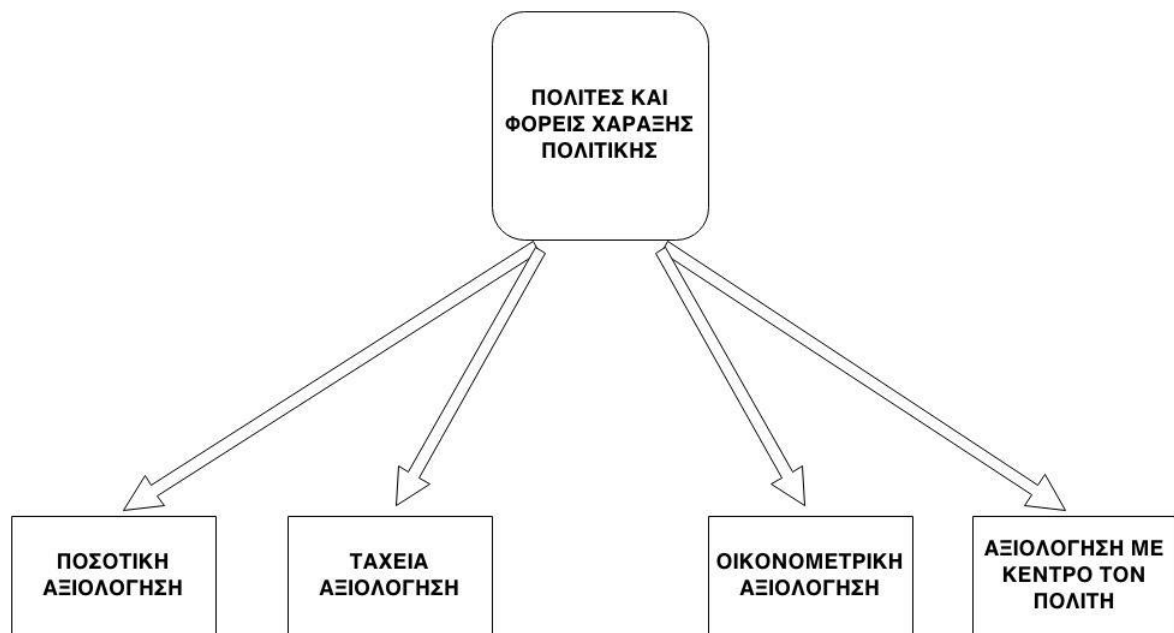

5.2.1 Ανάλυση μεθοδολογικού χάρτη

Για καλύτερη κατανόηση των σταδίων του μεθοδολογικού χάρτη θα εστιάσουμε σε όλα τα επίπεδά του ένα προς ένα.

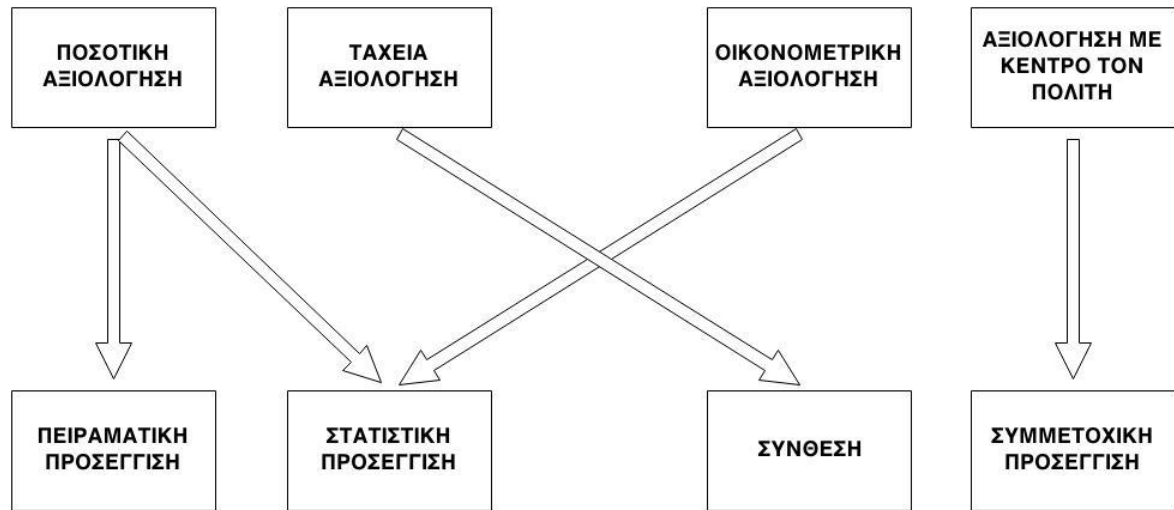
Οι 4 βασικές κατηγοριοποιήσεις που διαμορφώνουν επί το πλείστον τις μεθοδολογικές αναλύσεις, από τις οποίες καλείται να επιλέξει ο εκάστοτε οργανισμός, κυβερνητική ή μη οργάνωση, πολίτες και άλλοι ενδιαφερόμενοι φορείς χάραξης πολιτικής αποτελούν το πρώτο επίπεδο στο διάγραμμα. Πρόκειται για τις σημαντικότερες, ίσως τις δημοφιλέστερες επιλογές χρηστών που οδηγούν στα πληρέστερα σχήματα και σχεδιαστικές προσεγγίσεις για σύγχρονη και ολοκληρωμένη αξιολόγηση πολιτικών προγραμμάτων:

Εικόνα 5: 1^ο επίπεδο μεθοδολογικού χάρτη

Οι κατηγοριοποιήσεις με τη σειρά τους οδηγούν στις αντίστοιχες προσεγγίσεις, που αποτελούν το αμέσως επόμενο επίπεδο στον χάρτη:

Εικόνα 6: 2^ο επίπεδο μεθοδολογικού χάρτη

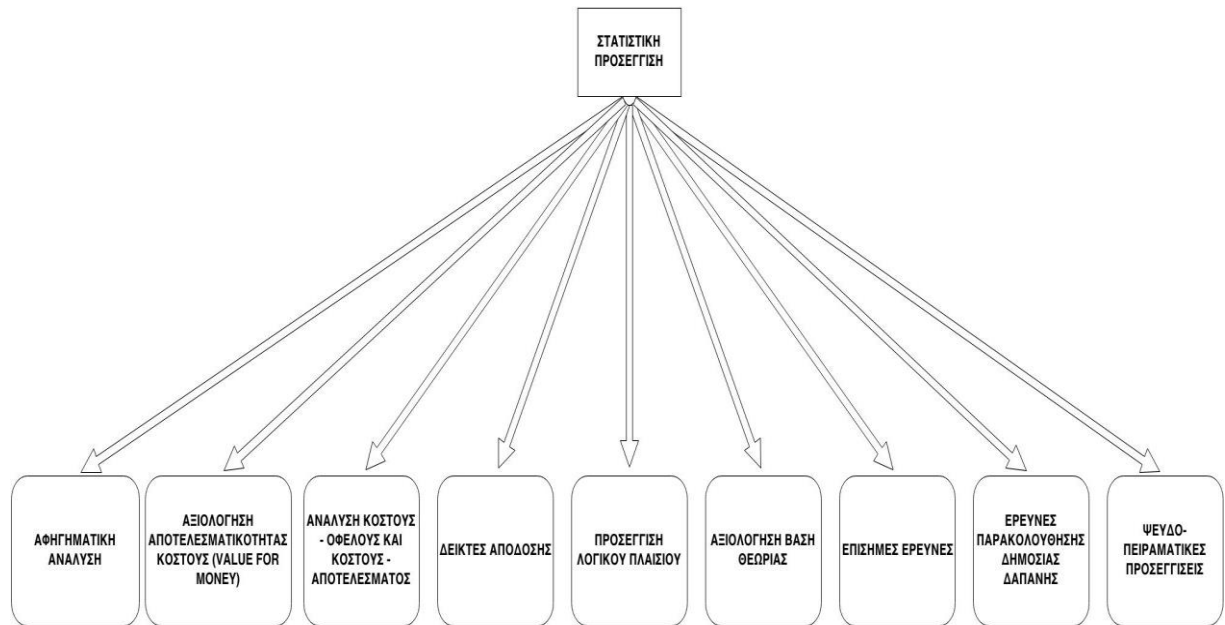

Οι προσεγγίσεις απαιτούν το κατάλληλο μείγμα μεθόδων όπως έχουν παρουσιαστεί και αναλυθεί στα παραπάνω κεφάλαια και γίνεται η επιμέρους σύνδεση. Αναλυτικά:

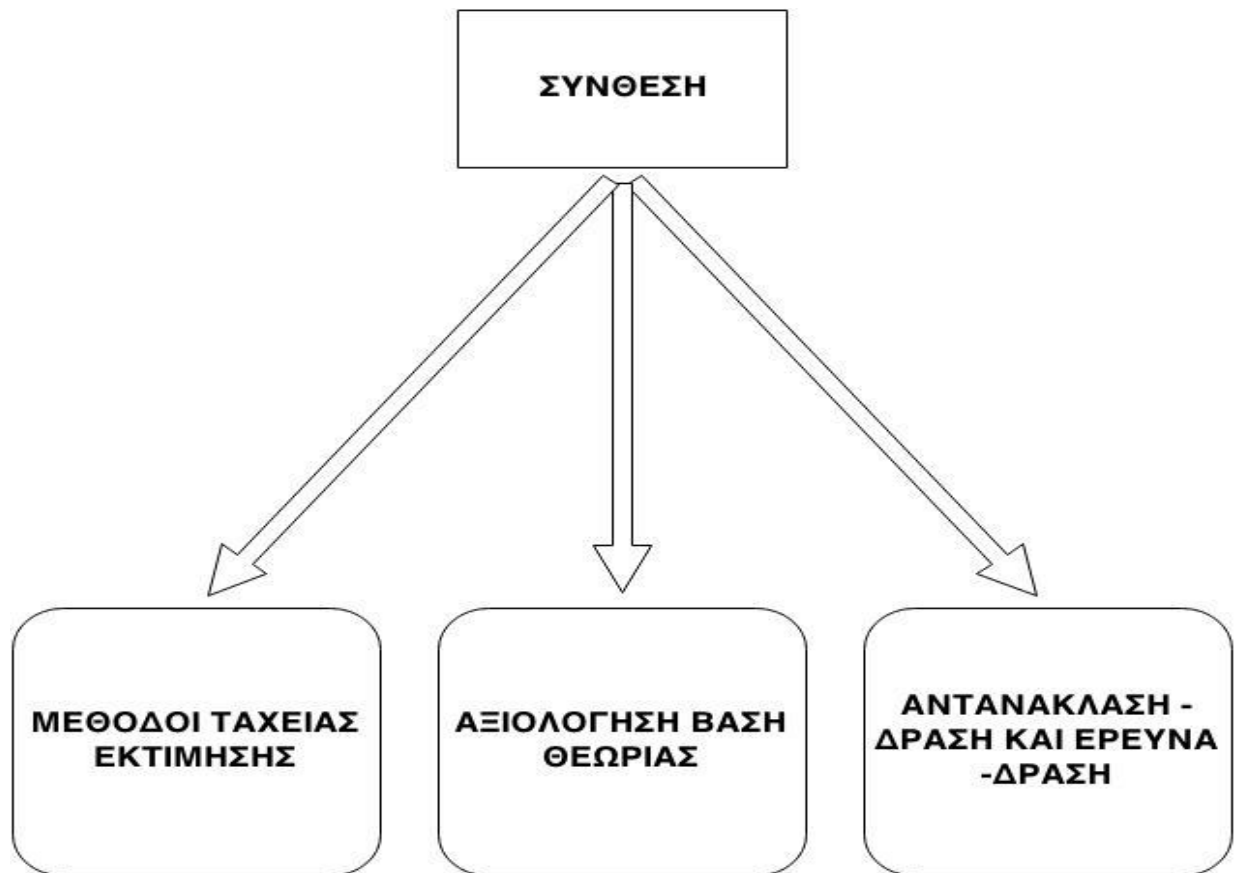
Εικόνα 7: Μείγμα μεθόδων πειραματικής προσέγγισης (3^ο επίπεδο)

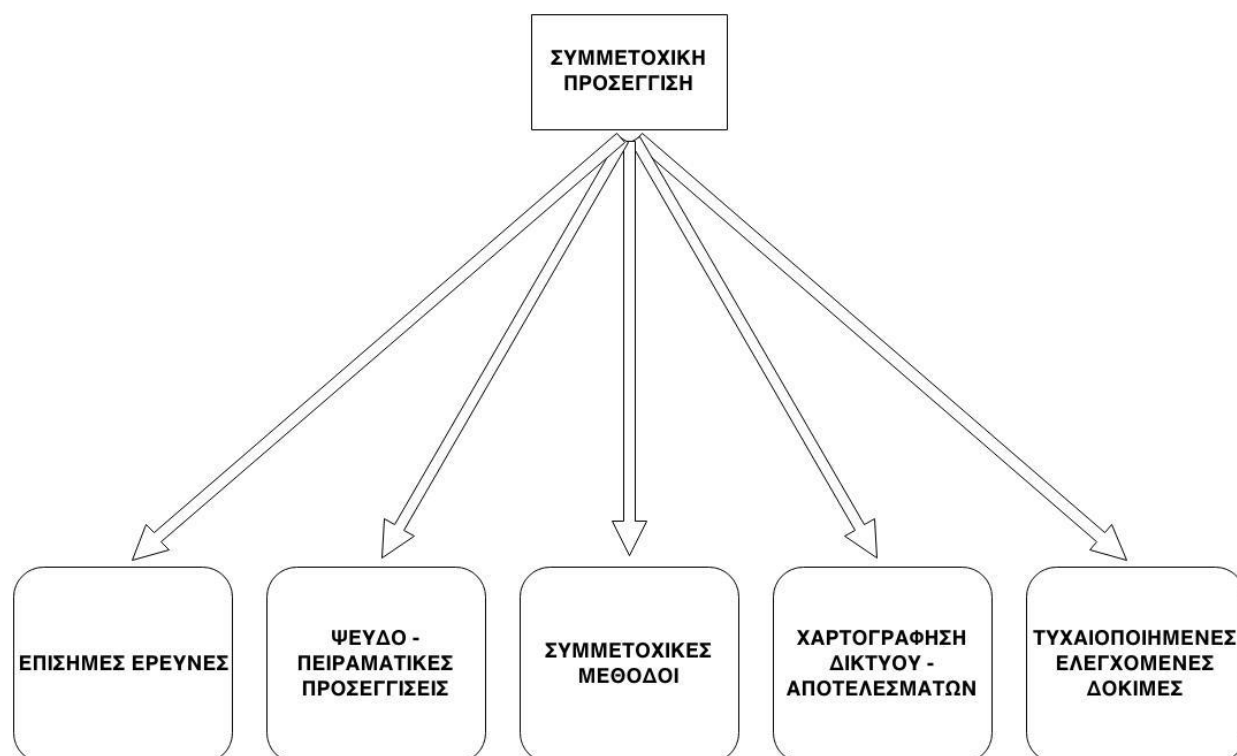
Εικόνα 8: Μείγμα μεθόδων στατιστικής προσέγγισης (3^ο επίπεδο)

Εικόνα 9: Μείγμα μεθόδων προσέγγισης σύνθεσης (3^ο επίπεδο)

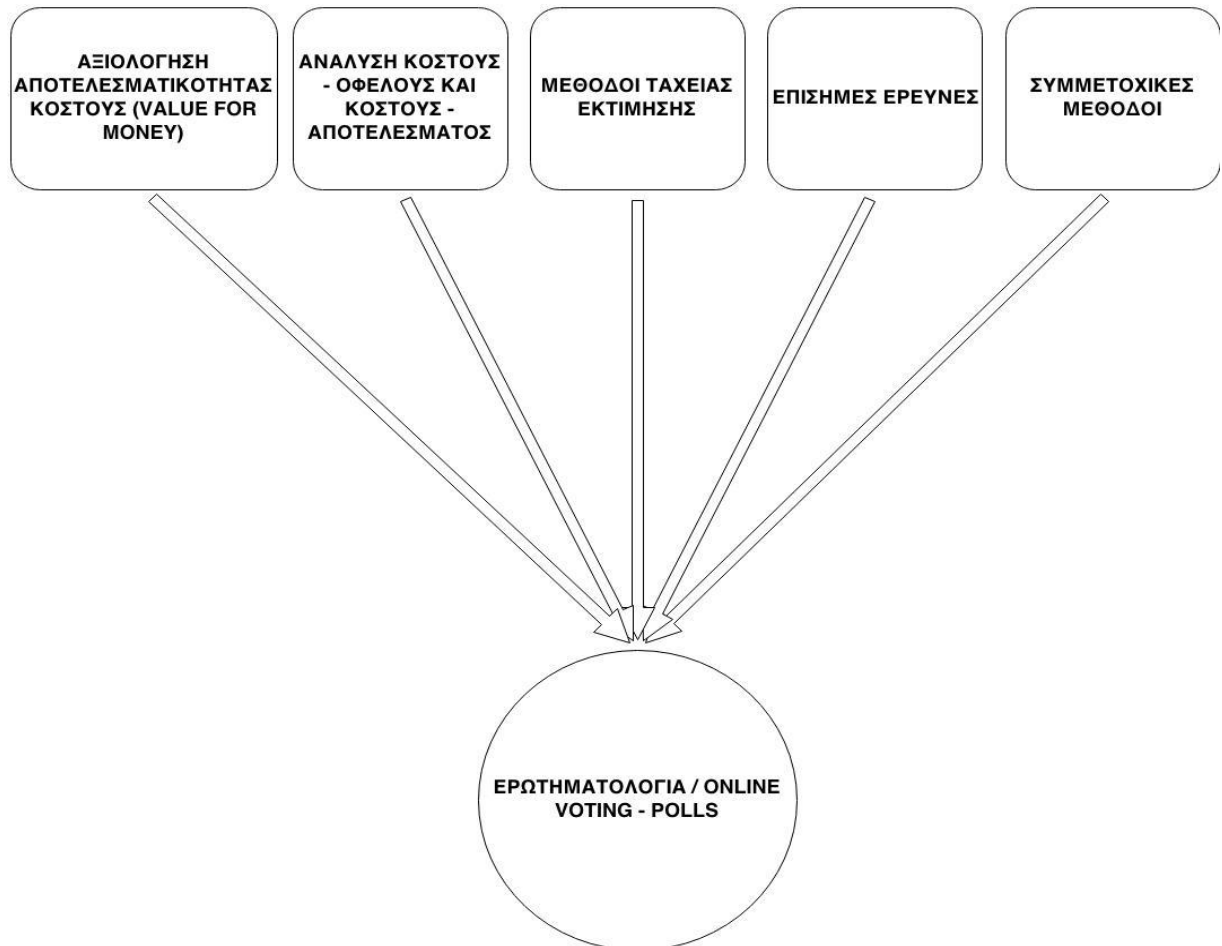

Εικόνα 10: Μείγμα μεθόδων συμμετοχικής προσέγγισης (3^ο επίπεδο)

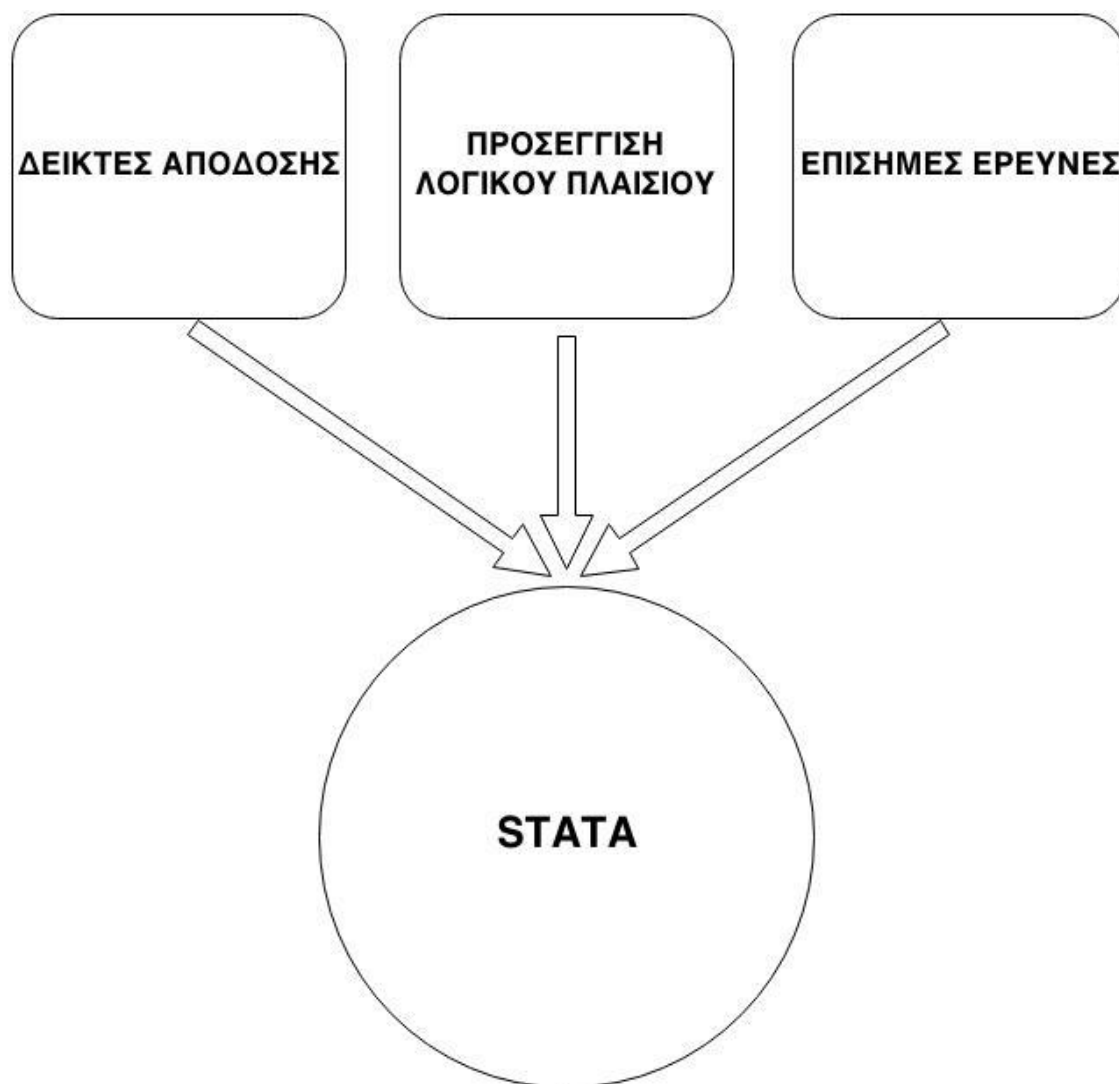

Τέλος, το μείγμα μεθόδων που δημιουργεί η κάθε μοναδική προσέγγιση στηρίζεται με στρατηγικές που χρησιμοποιούν σύγχρονη τεχνολογία και ανάλογα εργαλεία, δημιουργώντας το τελευταίο επίπεδο του μεθοδολογικού χάρτη:

Εικόνα 11: Στήριξη μεθόδων με ερωτηματολόγια / online voting- polls (4^ο επίπεδο)

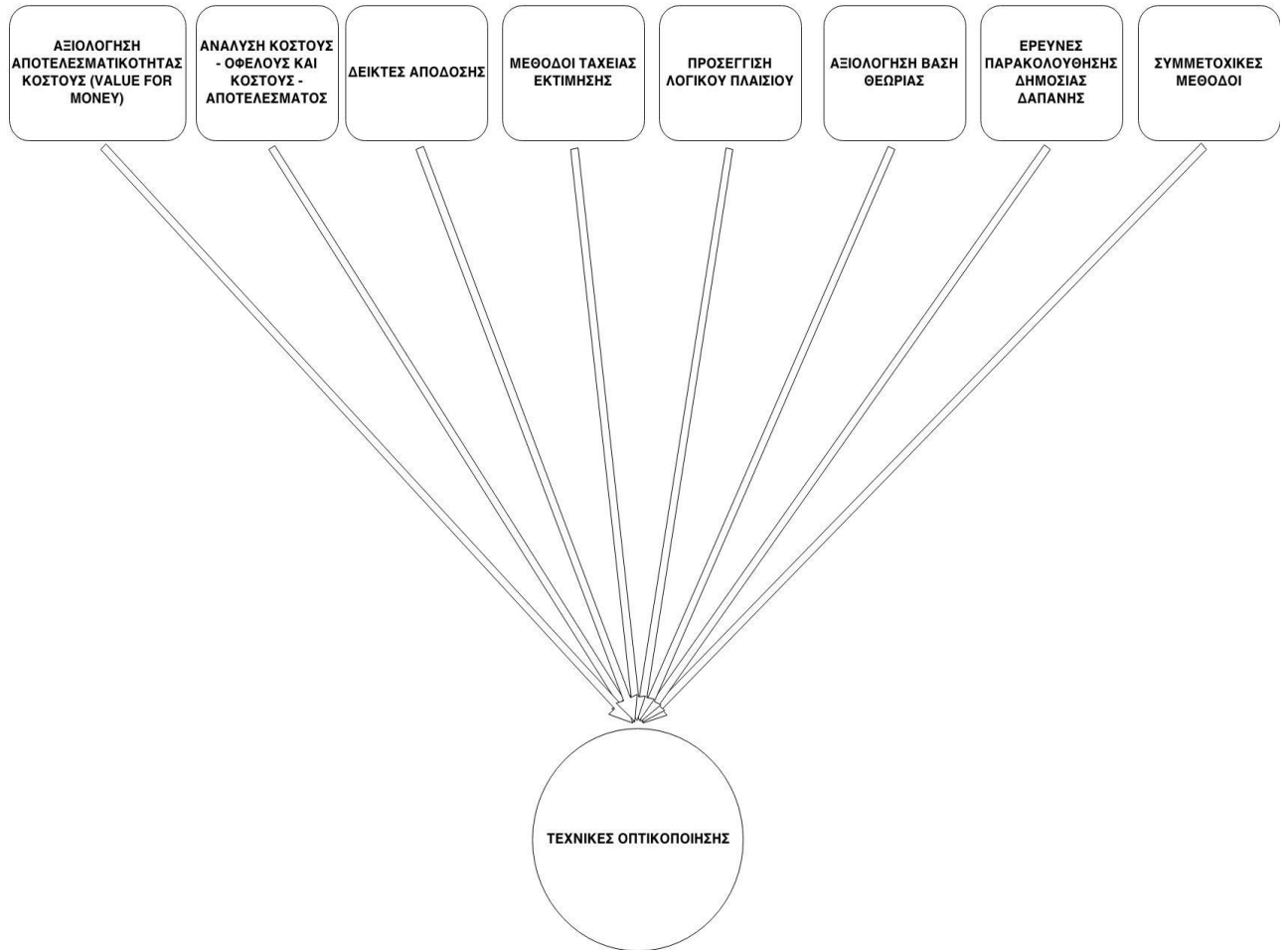

Εικόνα 12: Στήριξη μεθόδων με STATA (4^ο επίπεδο)

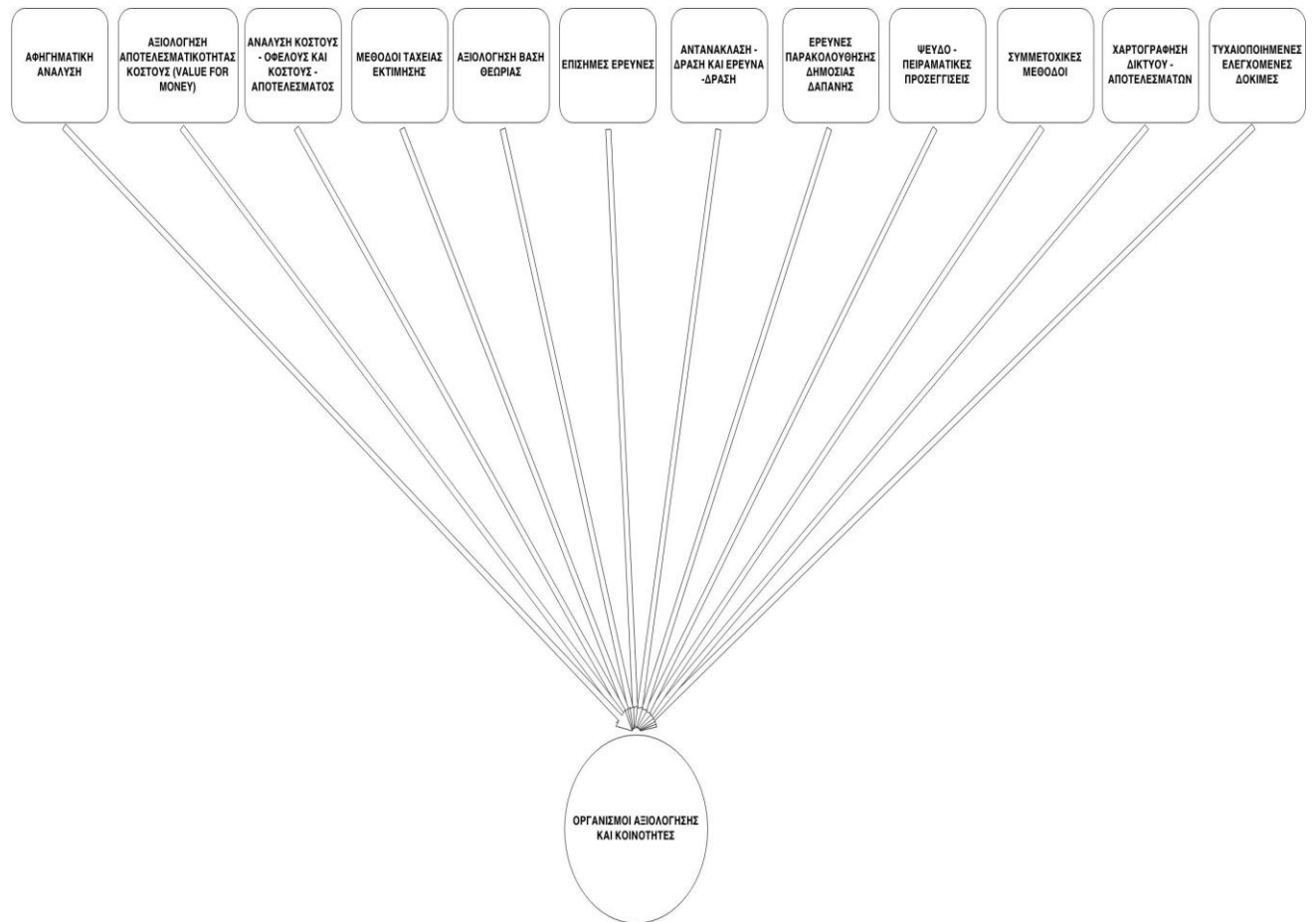

Εικόνα 13: Στήριξη μεθόδων με τεχνικές οπτικοποίησης (4^ο επίπεδο)

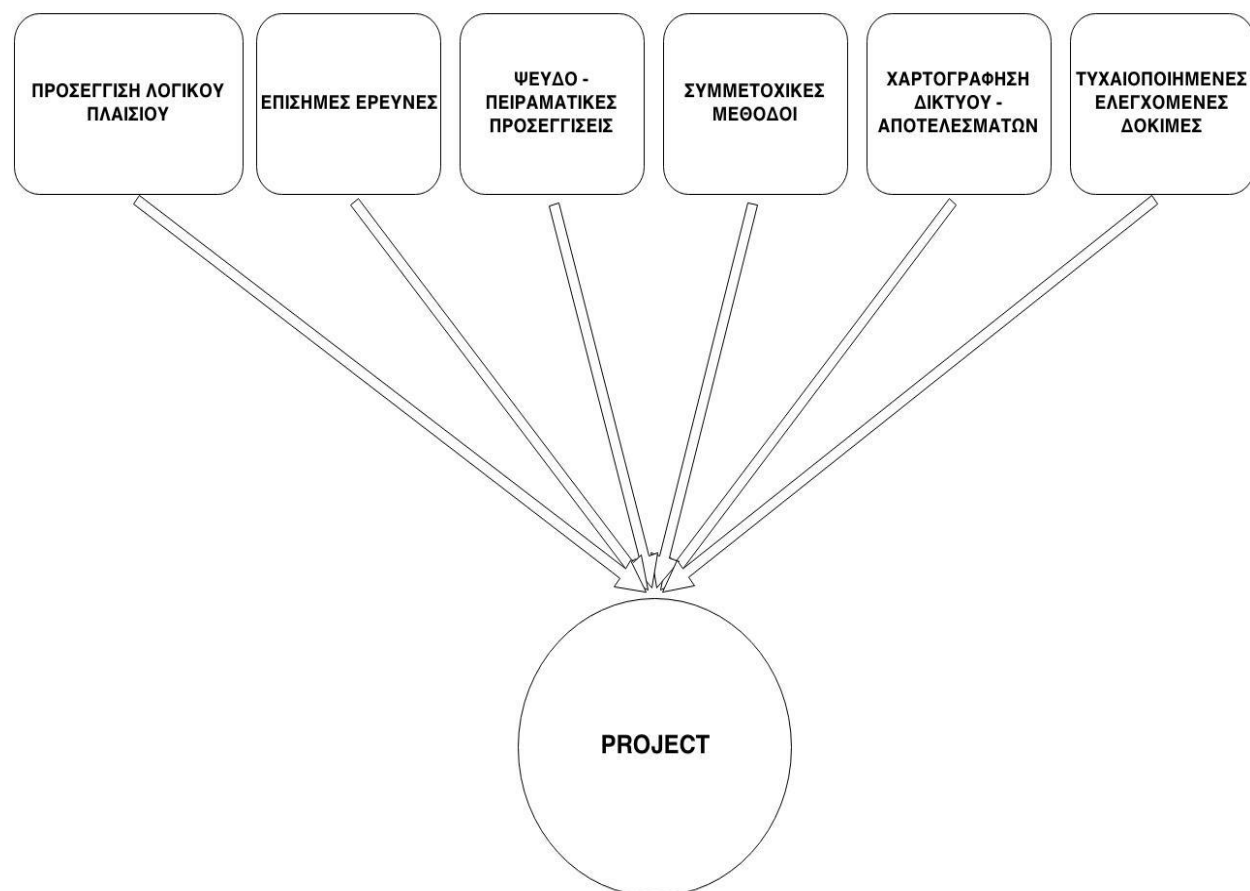
Εικόνα 14: Στήριξη μεθόδων μέσω οργανισμών αξιολόγησης (4^ο επίπεδο)

Εικόνα 15: Στήριξη μεθόδων μέσω μελέτης δεικτών διακυβέρνησης (4^ο επίπεδο)

Εικόνα 16: Στήριξη μεθόδων μέσω project (4^ο επίπεδο)

5.3 Αναγνώριση μεθοδολογικού κενού

Η ενδελεχής μελέτη των μεθόδων, ωστόσο, καταδεικνύει ένα κενό στις συμβατικές μεθόδους αξιολόγησης επιπτώσεων όσον αφορά τα πολιτικά, καθώς η συμμετοχή των πολιτών στις διαδικασίες αξιολόγησης δεν συμβαδίζει με την οικονομική ανάλυση των διαδικασιών που ως αποτέλεσμα φέρει πιο επίσημα στοιχεία. Συνεπώς, η μια πλευρά φέρει μεν αποτελέσματα από το ίδιο το αντικείμενο που αφορούν οι πολιτικές διαδικασίες αλλά αποτυγχάνει να αποδώσει έγκυρο και επίσημο χαρακτήρα στα στοιχεία και αντίθετα.

Οι οικονομικές και συμμετοχικές μέθοδοι αξιολόγησης θεωρούνται ως αλληλοαποκλειόμενες εναλλακτικές λύσεις, καθώς πραγματεύονται διαφορετικά κριτήρια λήψης αποφάσεων. Οι συμμετοχικές μέθοδοι έχουν προταθεί ως μέσο για την καλύτερη αντιμετώπιση προβλημάτων που σχετίζονται με τις μεθόδους οικονομικής αξιολόγησης, όπως η υποθετική αποτίμηση. Ωστόσο, οι συμμετοχικές μέθοδοι δεν προσφέρουν τα ποσοτικά αποτελέσματα των οικονομικών μεθόδων, ούτε σχετίζονται με το θέμα της αποδοτικότητας στην κατανομή των πόρων. Στην εργασία αυτή, θα διερευνήσουμε και προτείνουμε μια εναλλακτική που επιδιώκει να συνδυάσει τα πλεονεκτήματα αυτών των δύο μεθόδων που μέχρι τώρα έμοιαζαν ασυμβίβαστες.

5.4 Προτεινόμενη προσέγγιση: Μέθοδος της συμμετοχικής αξιολόγησης οικονομικού πλαισίου

Από μεθοδολογικής απόψεως, πρόκειται για μια μέθοδο συλλογής και ανάλυσης δεδομένων η οποία προσπαθεί να αποδώσει τις διαστάσεις της οικονομικής κατάστασης ισχύοντος ενός πολύ συγκεκριμένου πολιτικού περιβάλλοντος σε μια περιοχή με την προώθηση των αντιλήψεων των πολιτών.

5.4.1 Περιγραφή

Η μέθοδος αυτή αντιπαραθέτει συμμετοχικές μεθόδους, με μεθόδους που στοχεύουν να τυποποιήσουν τη συλλογή και ανάλυση δεδομένων, όπως για παράδειγμα σε μεγάλες έρευνες για τα νοικοκυριά. Με αυτόν τον τρόπο, επιδιώκεται η ένωση του χάσματος ποσοτικών-ποιοτικών τύπων αξιολόγησης, το οποίο χαρακτηρίζει τη σύγκριση των δεδομένων που προκύπτουν από οικονομετρική έρευνα και δεδομένων που προκύπτουν από συμμετοχικές διαδικασίες. Στην ουσία, πρόκειται για την ενεργή δραστηριοποίηση των πολιτών και την μελέτη της δικής τους προσωπικής οικονομικής κατάστασης με τη μορφή δομημένων διαδικασιών, με απώτερο σκοπό την γενική οικονομική αξιολόγηση ενός πολιτικού μέτρου.

Αυτή η προσέγγιση τονίζει επίσης τη δημιουργικότητα και την ικανότητα των πολιτών να ερευνούν και να αναλύουν την δική τους οικονομική πραγματικότητα. Έτσι, προσπαθούν να κατανοήσουν την πραγματικότητα σε τοπικό επίπεδο, αλλά μέσω της δικής τους προσωπικής ανάλυσης. Από την άλλη πλευρά, για έναν ερευνητή αυτό δεν περιλαμβάνει μόνο την υιοθέτηση μιας σειράς από διαφορετικά εργαλεία, αλλά και εντελώς διαφορετική συμπεριφορά και στάση. Με την αναγνώριση του ρόλου τους ως εξωτερικός παράγοντας, οι ερευνητές θα πρέπει να επαναπροσδιορίσουν τους εαυτούς τους ως διαμεσολαβητές που έχουν να μοιραστούν γνώσεις και να είναι πρόθυμοι να επανεξετάσουν τις δικές τους αξίες και αντιλήψεις. Αυτά τα στοιχεία συμπεριφοράς είναι βασικής σημασίας για την επιτυχία της άσκησης της μεθόδου, αν και είναι ίσως το πιο δύσκολο κομμάτι να τυποποιηθεί και να επαληθευθεί εκ των υστέρων, μελετώντας πιθανά υπάρχοντα ερευνητικά στοιχεία.

5.4.2 Κατάλληλα εργαλεία

Προτείνεται μια ποικιλία εργαλείων όπως οπτικοποίηση δεδομένων, συνεντεύξεις και διάφορες διαδικασίες δειγματοληψίας και γενικά εργαλεία που εφαρμόζονται σε πλαίσια δυναμικών μεθόδων. Παραδειγματικά αναφέρονται κάποιες γενικές μορφές:

- η συμμετοχική χαρτογράφηση και μοντελοποίηση (οι άνθρωποι καλούνται για παράδειγμα να κάνουν χάρτες και αναπαραστάσεις των κοινωνικού, δημογραφικού και περιβάλλοντος υγείας),
- η δημιουργία χρονολογίου και ανάλυση τάσεων και αλλαγών (περιγραφή των αλλαγών σε πρότυπα, δημιουργία χρονολογίου εκδηλώσεων σχετικών με την τοπική ζωή κλπ.),
- εποχιακά ημερολόγια (που περιγράφουν τις εποχιακές διακυμάνσεις στις δραστηριότητες, τη διατροφή, την εργασία, τις δαπάνες, τα χρέη κ.ά.),
- ομαδοποίηση και κατάταξη ευημερίας και πλούτου (με την κατηγοριοποίηση των νοικοκυριών ή των ατόμων, οι οικονομικά διαχωρισμένες ομάδες προσδιορίζονται από δείκτες που είναι τοπικά καλά αντιληπτοί και γεννιέται ένας πλούτος πληροφοριών σχετικά με στοιχεία που αφορούν τα προς το ζην, τα περιουσιακά στοιχεία, την τοπική παραγωγή, πρόσβαση σε παράγοντες που δεν θα είχε τριβή μαζί τους διαφορετικά ο πολίτης).

Η ποικιλία και η ευελιξία των εργαλείων αυτών είναι αυτό που τα διαφοροποιεί από τα υπόλοιπα εργαλεία που έχουν εφαρμογή σε συμμετοχικές μεθόδους. Ωστόσο, χρειάζεται προσοχή κατά την επιλογή των κατάλληλων εργαλείων ώστε να συλλάβουν τις ειδικές πτυχές ενδιαφέροντος σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο. Αυτό ίσως σημαίνει μια πολύ συγκεκριμένη ακολουθία διαδικασιών και εργαλείων κατά την αξιολόγηση συγκεκριμένων πολιτικών ζητημάτων, ώστε τοιουτοτρόπως να αποφευχθούν και τυχόν επαναλήψεις, γεγονός που σημαίνει μάταια απώλεια χρόνου και μπορεί να χαρακτηριστεί ως «βαρετό» για τους συμμετέχοντες.

5.4.3 Ανάλυση και συνεισφορά

Η τελική φάση της συμμετοχικής αξιολόγησης οικονομικού πλαισίου είναι η ανάλυση των αποτελεσμάτων και η ανατροφοδότηση (feedback) των αποτελεσμάτων στην κοινότητα, καθώς και σε άλλους τελικούς χρήστες, στην περίπτωση εκείνη που συμμετέχουν σε στρατηγικές οικονομικής αξιολόγησης πολιτικών προγραμμάτων. Αυτό το τελευταίο στάδιο συνεπάγεται την διερμηνεία όλων των εκροών που παράγονται από διαφορετικές ομάδες για να καταλήξουμε σε μια εκτίμηση. Ιδανικά θα πρέπει να είναι οι ίδιοι οι συμμετέχοντες αυτοί που συνθέτουν τα αποτελέσματα, αλλά αυτό δεν είναι απαραίτητο, μιας και τα αποτελέσματα μπορούν να ελεγχθούν από την κοινότητα.

Αυτή η τελική φάση θα πρέπει σταδιακά να αποτελέσει την έναρξη μιας διαδικασίας αλλαγής στην κοινωνία και στον τρόπο με τον οποίο συμμετέχουν οι πολίτες στη διαδικασία χάραξης πολιτικής, υπερβαίνοντας τα όρια παραγωγής απλά ενός στιγμιότυπου οικονομικής κατάστασης σε μια δεδομένη χρονική στιγμή.

Πρέπει να τονισθεί ιδιαίτερα το γεγονός ότι η δυναμική προσθήκη των εργαλείων internet και ιδιαίτερα η στήριξη μέσω των social media, τα οποία γνωρίζουν ραγδαία ανάπτυξη μπορεί να σταθεί βασικός πυλώνας για την ανάπτυξη τέτοιων μεθόδων, που συνδυάζουν την έμπρακτη εισαγωγή του πολίτη στις διαδικασίες αξιολόγησης ενώ παράλληλα διατηρούν έναν επίσημο και αρκετά αυστηρό χαρακτήρα ανάλυσης δεδομένων.

**• Κεφάλαιο 6. Η αξιολόγηση
επιπτώσεων στη πολιτική στην
Ελλάδα**

6.1 Ιστορική αναδρομή

Όσον αφορά την αξιολόγηση πολιτικών μέτρων στην Ελλάδα μέχρι πρότινος αναφέρεται χαρακτηριστικά (ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΑΛΕΞΙΟΥ, 2013):

- Έλλειψη αξιόπιστου μηχανισμού παρακολούθησης σε επίπεδο δράσης/έργου.
- Έλλειψη ενός καλά οργανωμένου ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος.
- Μη δυνατότητα επιλογής του χρόνου διεξαγωγής της ενδιάμεσης αξιολόγησης με βάση το ποσοστό υλοποίησης.
- Έλλειψη «κουλτούρας αξιολόγησης».

Ωστόσο, με την πάροδο των χρόνων καταρρίπτεται η υπάρχουσα νοοτροπία, ώστε να αποκτηθεί η απαραίτητη τεχνογνωσία και να υιοθετηθούν καινούριες μέθοδοι και τεχνικές αξιολόγησης (νέα εποχή).

Σημαντικό ρόλο διαδραμάτισε το Εργαστήριο Αξιολόγησης Πολιτικών και Προγραμμάτων Ανάπτυξης, το οποίο ιδρύθηκε για να τονίσει, με τις έρευνες, μελέτες και εμπειρογνομosύνες που αναλαμβάνει για λογαριασμό Υπουργείων και δημόσιων φορέων, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και διεθνών οργανισμών, επιχειρήσεων και φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης, την ενσωμάτωση, στο σχεδιασμό της Ανάπτυξης και της Περιφερειακής Ανάπτυξης, των τριών νέων σύγχρονων απαιτήσεων:

- κάθε αναπτυξιακή παρέμβαση πρέπει να λαμβάνει υπόψη τον καταναγκασμό της ανταγωνιστικότητας,
- κάθε σχεδιασμός πρέπει να προωθεί ευρύτατες συνέργιες,
- κάθε πρόγραμμα πρέπει να εξασφαλίζει βιωσιμότητα και αποδοτικότητα.

Ακριβώς γι' αυτό το λόγο, απέκτησε εξαιρετική σημασία η τελειοποίηση και η επιχειρησιακή αξιοποίηση των μεθόδων αξιολόγησης: κάθε πρόγραμμα πρέπει να αποδείξει, από την αρχή:

- ότι διαθέτει συνεπή, κατάλληλη και επίκαιρη στρατηγική,
- ότι διαθέτει κατάλληλους, ποσοτικά επαρκείς και εφικτούς στόχους,
- ότι θα είναι αποτελεσματικό και αποδοτικό,
- ότι υποστηρίζεται από κατάλληλους και αποδοτικούς μηχανισμούς διαχείρισης και εφαρμογής.

Παράλληλα, αρχίζουν να αξιοποιούνται σύγχρονα εργαλεία και να λαμβάνονται πρωτοβουλίες στο διαδίκτυο που εμπεριέχουν την ενεργή συμμετοχή πολιτών, σύνδεση με κοινωνικά μέσα δικτύωσης, επεξεργασία και ανάλυση ανοιχτών δεδομένων.

6.2 Σύγχρονες τεχνολογίες και πολιτικές που στηρίζονται σε ανοικτά δεδομένα (open data) στην Ελλάδα

Η χώρα μας έχει ήδη κάνει σημαντικά βήματα στην κατεύθυνση της ανοικτής διακυβέρνησης, μέσα από την ανάληψη σημαντικών πρωτοβουλιών και την υλοποίηση καινοτόμων δράσεων και προγραμμάτων, με βασικά αντικείμενα την προώθηση της διαφάνειας και της λογοδοσίας, τη συμμετοχή του πολίτη στη λήψη κυβερνητικών αποφάσεων, την ελεύθερη διάθεση της δημόσιας πληροφορίας, καθώς και την παροχή αναβαθμισμένων υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, συμβάλλοντας ουσιαστικά στη συμμετοχική δημοκρατία μέσω της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Παρακάτω αναλύονται κάποιες σημαντικές πρωτοβουλίες στο διαδίκτυο σχετικά με την αξιολόγηση πολιτικών προγραμμάτων στην Ελλάδα.

6.2.1 Ανοικτή Διακυβέρνηση (OpenGov)

Η ανοικτή διακυβέρνηση συνδυάζει πολιτικά και τεχνολογικά χαρακτηριστικά. Βασίζεται σε ένα πλαίσιο πολιτικών αρχών όπως η διαφάνεια, η διαβούλευση, η λογοδοσία και η αποκέντρωση. Σε ό,τι αφορά την τεχνολογία η ανοικτή διακυβέρνηση αξιοποιεί εφαρμογές και εργαλεία ανοικτού κώδικα. Στόχος είναι η δημιουργία καλών πρακτικών που θα καθιερωθούν ως τρόπος διακυβέρνησης. Στο επίκεντρο της ανοικτής διακυβέρνησης είναι οι ανάγκες των πολιτών για πληροφόρηση, για αξιοκρατία και για συμμετοχή στη διαδικασία διαμόρφωσης των αποφάσεων.

Η Μονάδα Τεκμηρίωσης και Καινοτομιών του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ) αναλαμβάνει να μεριμνά για την καλή λειτουργία διαχείριση και τεχνική υποστήριξη του δικτυακού τόπου ανάρτησης των προσκλήσεων εκδήλωσης ενδιαφέροντος για θέσεις μετακλητών του δημοσίου τομέα, καθώς και των σχεδίων νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων που τίθενται σε δημόσια διαβούλευση.

Οι προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος και η δημόσια διαβούλευση νομοθετικών και κανονιστικών πράξεων είναι οι βασικές δράσεις ανοικτής διακυβέρνησης οι οποίες αναρτώνται στον διαδικτυακό τόπο opengov.gr, παράλληλα λειτουργούν το labs.opengov.gr για τη συλλογή ιδεών και προτάσεων βελτίωσης των δημόσιων ηλεκτρονικών υπηρεσιών, η υπηρεσία επικοινωνίας και η υπηρεσία συνδρομητικής ενημέρωσης μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Η δημόσια ηλεκτρονική διαβούλευση όπως διεξάγεται μέσω του OpenGov διανύει έναν κύκλο ζωής που αποτελείται από τέσσερις διαδοχικές φάσεις:

1. Προετοιμασία: Η μονάδα καινοτομίας του ΕΚΔΔΑ σε συνεργασία με τους αρμόδιους συνεργάτες του εκάστοτε Υπουργείου προετοιμάζουν αντίστοιχα την ιστοσελίδα και το υλικό της διαβούλευσης και μεριμνούν για τη συνολική έγκριση του περιεχομένου από το γραφείο του πρωθυπουργού.
2. Δημόσιος σχολιασμός: Μόλις εγκριθεί, η διαβούλευση δημοσιεύεται και είναι ανοικτή σε σχολιασμό. Οι αρμόδιοι συνεργάτες κάθε υπουργείου διαβάζουν και εγκρίνουν τη δημοσίευση των εισερχόμενων σχολίων (moderation). Είναι σημαντικό για την πετυχημένη διεξαγωγή της διαβούλευσης οι αρμόδιοι συνεργάτες κάθε υπουργείου, σε συνεργασία με τη μονάδα καινοτομίας του ΕΚΔΔΑ, να συμμετέχουν ενεργά απαντώντας επώνυμα σε όποια σχόλια χρειάζεται και δημοσιεύοντας απόψεις και υλικό με στόχο τη δημιουργική ανατροφοδότηση της διαβούλευσης.
3. Επεξεργασία συμπερασμάτων: Όταν παρέλθει η χρονική προθεσμία για τη διαβούλευση, το Υπουργείο στέλνει ευχαριστήριο κείμενο που περιλαμβάνει και τα πρώτα συμπεράσματα. Ταυτόχρονα, επεξεργάζεται τα σχόλια των πολιτών συντάσσοντας έκθεση επί της δημόσιας διαβούλευσης η οποία προβλέπεται από το άρθρο 85 παρ. 3 του Κανονισμού της Βουλής.
4. Ολοκλήρωση : Όταν αναρτηθεί ο ψηφισμένος νόμος και η έκθεση επί των αποτελεσμάτων της διαβούλευσης η διαβούλευση θεωρείται ολοκληρωμένη.

Οι προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος δε για τη στελέχωση φορέων σε διάφορους τομείς της Κυβέρνησης, όπως διεξάγονται μέσω του OpenGov περιλαμβάνουν τα ακόλουθα στάδια:

1. Προετοιμασία: Το εκάστοτε Υπουργείο συντάσσει κείμενο καλέσματος με όλες τις απαραίτητες συνοδευτικές πληροφορίες (αριθμός και είδος θέσεων, προσόντα, μέθοδος επιλογής). Επίσης, γνωστοποιεί βασικές πληροφορίες για τον/την μέχρι πρωτινός κατέχοντα τη θέση. Η μονάδα καινοτομίας του ΕΚΔΔΑ μεριμνά για το τεχνικό σκέλος της προετοιμασίας.
2. Δημοσιοποίηση: Η πρόσκληση δημοσιοποιείται και σε αυτή τη φάση η μονάδα καινοτομίας του ΕΚΔΔΑ και το εκάστοτε υπουργείο παρέχουν αντίστοιχα τεχνική υποστήριξη και διευκρινήσεις όπου χρειάζονται.
3. Αξιολόγηση: Το εκάστοτε Υπουργείο ορίζει τα κριτήρια αξιολόγησης και συγκροτεί ομάδα αξιολογητών
4. Επιλογή: Το εκάστοτε Υπουργείο επιλέγει το πρόσωπο που θα καταλάβει τη θέση από τη λίστα των αξιολογημένων βιογραφικών

5. Δημοσιοποίηση: Το επιλεγμένο πρόσωπο και το βιογραφικό του, όπως αυτό υποβλήθηκε στο OpenGov, δημοσιεύονται.

Όσον αφορά το Labs.OpenGov.gr είναι μια δράση στο πλαίσιο της ανοιχτής διακυβέρνησης, που αποσκοπεί να φέρει στο προσκήνιο τις δημιουργικές ιδέες, τους ανθρώπους και τους τρόπους για να εισαχθεί η καινοτομία στις σχέσεις του πολίτη και των επιχειρήσεων με το δημόσιο. Η διαδικτυακή πλατφόρμα Labs.OpenGov.gr γίνεται βήμα διαλόγου ώστε να αποκτήσουν νέα διάσταση, συμμετοχική και αποκεντρωμένη, ο σχεδιασμός και η υλοποίηση των δημόσιων ηλεκτρονικών υπηρεσιών.

Το labs.opengov.gr συντονίζεται από επιστημονική επιτροπή στην οποία συμμετέχουν εμπειρογνώμονες σε θέματα ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και συμμετοχικότητας. Η επιστημονική επιτροπή, σε συνεργασία με τη μονάδα τεκμηρίωσης και καινοτομίας του ΕΚΔΔΑ, μεριμνά για τη σύνταξη του καλέσματος κάθε νέου θεματικού κύκλου, επιλέγει τις προτάσεις που θα παρουσιαστούν δημόσια, συντονίζει τη συζήτηση στην ημερίδα που διεξάγεται στο τέλος κάθε θεματικού κύκλου και καλλιεργεί επαφές με διεθνείς φορείς και πρωτοβουλίες ομοειδούς αντικειμένου.

6.2.2 Διεθνή Πρωτοβουλία Συνεργασίας για Ανοιχτή Διακυβέρνηση (Open Government Partnership – OGP)

Στο πλαίσιο υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής για την Ανοικτή Δημόσια Διοίκηση και Διακυβέρνηση, η Ελλάδα συμμετέχει στη Διεθνή Πρωτοβουλία Συνεργασίας των Ηνωμένων Εθνών για την Ανοιχτή Διακυβέρνηση (Open Government Partnership – OGP).

Το OGP αποσκοπεί στη διασφάλιση συγκεκριμένων κυβερνητικών δεσμεύσεων των μελών του, για την προώθηση της διαφάνειας και την καταπολέμηση της διαφθοράς στο δημόσιο τομέα, την ενδυνάμωση του ρόλου των πολιτών και την αύξηση του βαθμού εμπλοκής τους σε όλα τα επίπεδα της δημόσιας διοίκησης, την ανοιχτή πρόσβαση στη δημόσια πληροφορία, καθώς και την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στη σύγχρονη διακυβέρνηση.

Στην πρωτοβουλία συμμετέχουν έως τώρα 55 χώρες μέλη. Στις 17 και 18 Απριλίου του 2012, πραγματοποιήθηκε η Σύνοδος Κορυφής για το OGP στην Μπραζίλια της Βραζιλίας, με τη συμμετοχή 73 χωρών και σημαντικό αριθμό ΜΚΟ. Η ελληνική αντιπροσωπεία παρουσίασε εκεί την αρχική πρόταση για το εθνικό Σχέδιο Δράσης, το οποίο απέσπασε θετικά σχόλια.

Το επόμενο βήμα ήταν η διαμόρφωση του τελικού Σχεδίου Δράσης, μέσα από ευρεία διαβούλευση και συνεργασία με φορείς της κοινωνίας των πολιτών, εντός και εκτός

Ελλάδας, όπου και υποβλήθηκε στη Διεθνή Πρωτοβουλία του ΟΗΕ, στις 30 Απριλίου του 2014.

Κρίσιμος παράγοντας υπήρξε η ανάπτυξη διαύλων ανοιχτής επικοινωνίας και η καλλιέργεια εμπιστοσύνης μεταξύ των Πολιτών και της Πολιτείας. Σε ένα συμβολικό επίπεδο, διαμορφώνεται ένα νέο «κοινωνικό συμβόλαιο» ανάμεσα στο κράτος και τον πολίτη, με βάση τις αρχές της διαφάνειας, της συμμετοχικότητας, της συνεργατικότητας, της λογοδοσίας, της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας.

Αυτοδιοίκηση, Δημόσιοι και Ιδιωτικοί Φορείς, Ανεξάρτητες Αρχές, Επαγγελματίες, Επιστήμονες, Σύλλογοι, ΜΚΟ και πολίτες κλήθηκαν να καταθέσουν τις προτάσεις, παρατηρήσεις και τα σχόλιά τους, προκειμένου όλοι μαζί να συμβάλλουν στη διαμόρφωση του ελληνικού Σχεδίου Δράσης που σηματοδοτεί το πέρασμα σε μια νέα, σύγχρονη και αποτελεσματική Δημόσια Διοίκηση και στην Ανοικτή Διακυβέρνηση της ψηφιακής πραγματικότητας.

Ο διάλογος αναπτύχθηκε σε τρεις κύριους άξονες:

- Δημόσια συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, με διεύρυνση θεσμών, όπως το open.gov.
- Διαφάνεια και λογοδοσία.
- Ανοικτή διάθεση της δημόσιας πληροφορίας.

Οι κυρίαρχες προκλήσεις για την Ανοικτή Διακυβέρνηση στη χώρα μας, οι οποίες αποτυπώνονται ξεκάθαρα και αναλύονται στο Σχέδιο Δράσης, αφορούν στην αποτελεσματικότερη διαχείριση των δημόσιων πόρων, την ενίσχυση της ακεραιότητας στο δημόσιο τομέα και τη βελτίωση των δημοσίων υπηρεσιών.

Στο πλαίσιο του δημοσίου διαλόγου οριοθετούνται και οι βασικές δεσμεύσεις της χώρας για τη συμμετοχή στο OGP:

- Ενθάρρυνση της Δημόσιας Συμμετοχής: Αύξηση του αριθμού των νομοθετικών πράξεων που διέρχονται τη διαδικασία διαβούλευσης μέσω διαδικτύου και αξιοποίηση των σχολίων και προτάσεων των πολιτών.
- Αποτελεσματικότερη Διαχείριση Δημόσιων Πόρων: Ανάπτυξη και λειτουργία σύγχρονων συστημάτων και εργαλείων διαχείρισης (όπως συστήματος ηλεκτρονικών προμηθειών, ERP, HRMS, κλπ).
- Ανοιχτά Δημόσια Δεδομένα: Ανοικτή διάθεση δημόσιων δεδομένων από το παρατηρητήριο τιμών, αποφάσεις επί νομικών θεμάτων αναφορικά με κρατικά γεωγραφικά δεδομένα και επέκταση της δράσης ανοικτής διάθεσης φορολογικών δεδομένων.

- Ενίσχυση Διαφάνειας: Ενίσχυση της λειτουργικότητας του Προγράμματος Διαφάνειας, δημοσιοποίηση πληροφοριών για τις προμήθειες του Δημόσιου Τομέα, καθώς και ανοικτή, διαφανής και ασφαλής διακίνηση δημόσιων εγγράφων.

6.2.3 Το Πρόγραμμα Δι@ύγεια

Το πρόγραμμα Διαύγεια (Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, Μονάδα Τεκμηρίωσης και Καινοτομιών, 2014) εισάγει για πρώτη φορά στην Ελλάδα την υποχρέωση ανάρτησης όλων των πράξεων των κυβερνητικών και διοικητικών οργάνων στο Διαδίκτυο.

Ο Πολίτης μπορεί να έχει πρόσβαση, από ένα σημείο, στο σύνολο των νόμων και αποφάσεων που εκδίδουν τα κυβερνητικά όργανα, οι φορείς του στενού και του ευρύτερου δημόσιου τομέα, οι Ανεξάρτητες Αρχές καθώς και οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ και Β΄ βαθμού, μέσω του προγράμματος «Δι@ύγεια», το οποίο συντονίζει το Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης & Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

6.2.4 Δημόσια, ανοικτά δεδομένα (geodata.gov.gr)

Το geodata.gov.gr (Ινστιτούτο Πληροφοριακών Συστημάτων / ΕΚ "Αθηνά" σε συνεργασία με την Ομάδα Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, 2014) αποτελεί την πρώτη προσπάθεια για τη δωρεάν διάθεση γεωχωρικών δεδομένων της ευρύτερης Δημόσιας Διοίκησης προς όλους τους πολίτες της χώρας. Η Ελλάδα συγκαταλέγεται στις 8 χώρες σε όλο τον κόσμο που προσφέρουν ανοικτά δεδομένα, μεταξύ των ΗΠΑ, Μεγάλης Βρετανίας, Αυστραλίας ενώ δημοσιεύτηκε ως παράδειγμα καλής πρακτικής στο ePractice.eu.

Ο διαδικτυακός ενημερώνεται διαρκώς με δεδομένα από ολοένα και περισσότερους φορείς της Δημόσιας Διοίκησης, ενώ εμπλουτίζεται και με λειτουργικότητα. Στόχος είναι η σταδιακή προσφορά όλων των γεωχωρικών δεδομένων που διαθέτει η Δημόσια Διοίκηση οι πολίτες να μπορούν:

- Να ελέγχουν τη δημόσια διοίκηση.
- Να συμμετέχουν ενεργά στην προστασία του περιβάλλοντος.
- Να αναπτύσσουν νέες, έξυπνες εφαρμογές και υπηρεσίες.

Τα δεδομένα της δημόσιας διοίκησης είναι προσβάσιμα από όλους χωρίς θεσμικούς και τεχνικούς φραγμούς. Εξασφαλίζοντας πως τα δεδομένα της Δημόσιας Διοίκησης είναι ανοικτά, δίνεται πρακτική βοήθεια:

- Στον ουσιαστικό έλεγχο της δημόσιας διοίκησης. Κάθε απόφαση, έγκριση, κτλ, της δημόσιας διοίκησης που αφορά στο χώρο, στηρίζεται σε νόμους και πληροφορίες για το χώρο, δηλαδή σε γεωχωρικά δεδομένα που έχει στην κατοχή της. Αν όλοι έχουν πρόσβαση σε αυτά τα δεδομένα, τότε μπορούν να ελέγξουμε την ορθότητα και εγκυρότητα των αποφάσεων του δημοσίου.
- Στην προστασία του περιβάλλοντος. Συνδυάζοντας την πρόσβαση σε αεροφωτογραφίες και δορυφορικές εικόνες της χώρας με άλλα γεωχωρικά δεδομένα, όπως είναι οι προστατευόμενες περιοχές, ο αιγιαλός, οι αναδασωτέες περιοχές, κτλ, κάθε πολίτης μπορεί να εντοπίσει πιθανά παράνομες πράξεις και να τις υποδείξει στη δημόσια διοίκηση.
- Στη μείωση της σπατάλης πόρων από τη δημόσια διοίκηση. Δυστυχώς μέχρι και πριν λίγους μήνες, η δημόσια διοίκηση δεν γνώριζε ποια γεωχωρικά δεδομένα είχε στην κατοχή της, με αποτέλεσμα να τα επαναπρομηθεύεται. Ακόμη χειρότερα, πολλοί φορείς του δημοσίου αρνούσαν να διαθέσουν τα γεωχωρικά δεδομένα τους σε άλλους φορείς.
- Στην ανάπτυξη και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας. Τα δεδομένα της δημόσιας διοίκησης είναι χρήσιμα για την ανάπτυξη νέων προϊόντων, τη βελτίωση των υπηρεσιών των επιχειρήσεων, τη μείωση του κόστους προϊόντων και υπηρεσιών, την αξιολόγηση επενδύσεων στη χώρα, καθώς και σε πολλούς άλλους τομείς.

6.2.5 Φόρουμ “Ψηφιακή Ελλάδα 2020”

Το φόρουμ “Ψηφιακή Ελλάδα 2020” είναι ένας μόνιμος μηχανισμός διαβούλευσης και παραγωγής προτάσεων πολιτικής για τις ΤΠΕ (τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών) και την εφαρμογή τους σε κρίσιμους τομείς που θα χαρακτηρίζουν την Ψηφιακή Ελλάδα του 2020.

Αποτελεί ένα μηχανισμό για την αναπτυξιακή αξιοποίηση των ΤΠΕ που θα λειτουργεί μέσα από ανοικτές συναντήσεις που οργανώνονται από τους συμμετέχοντες της κάθε ομάδας και βασίζεται στη συμμετοχή ενεργών πολιτών από τις επιχειρήσεις, την εκπαίδευση – έρευνα και τη δημόσια διοίκηση.

Μέσα από την πλατφόρμα digitalgreece2020.gr ο πολίτης μπορεί να εγγραφεί, να συμμετάσχει σε μια ομάδα, ή στα πλαίσια μιας ομάδας και μπορεί να γράψει σύντομα μηνύματα ή παραπομπές. Οι παρεμβάσεις αξιοποιούνται από τους συντονιστές και τους τεχνικούς υπεύθυνους των ομάδων εργασίας για την συμμετοχική διαμόρφωση

και τον εμπλουτισμό των προτάσεων πολιτικής ανά θεματικό άξονα . Τα παραδοτέα των ομάδων εργασίας αναρτώνται για διαβούλευση και ανάδραση από τα μέλη του digitalgreece2020.gr.

Ο επόμενος στόχος της πλατφόρμας είναι να βελτιωθεί τεχνικά και να υλοποιήσει μηχανισμούς συσσώρευσης της πληροφορίας που παράγεται στα κοινωνικά δίκτυα, τις επιμέρους ομάδες και θεματικές συζητήσεις του φόρουμ προκειμένου να αξιοποιηθεί με τον καλύτερο τρόπο από τις ομάδες εργασίας και από κάθε ενδιαφερόμενο.

Σκοπός του Φόρουμ «Ψηφιακή Ελλάδα 2020» είναι η διαμόρφωση προτάσεων πολιτικής για την ψηφιακή πορεία της χώρας την επόμενη δεκαετία, προσβλέποντας σε ένα νέο αναπτυξιακό περιβάλλον που θα αξιοποιεί το δυναμικό της χώρας, συνδέοντας πόρους, ιδέες και ανθρώπους με τις πρωτοπόρες τεχνολογίες.

Η «Ψηφιακή Ελλάδα 2020» δομείται σε 5 στρατηγικούς πυλώνες:

- Ένα όραμα δυναμικό: Η «Ψηφιακή Ελλάδα 2020» δεν αποσκοπεί σε μία στατική στρατηγική αλλά οραματίζεται σε διαρκή βάση και με δυναμικό τρόπο το ψηφιακό μέλλον της χώρας, Οι προτάσεις της θα κωδικοποιούνται με συγκεκριμένο τρόπο ώστε να είναι αξιοποιήσιμες είτε βραχυπρόθεσμα είτε μακροπρόθεσμα.
- Με ευρωπαϊκό προσανατολισμό: Το Φόρουμ αποσκοπεί στη διατύπωση μίας πρότασης πολιτικής που θα εναρμονίζεται με την Ψηφιακή Ατζέντα 2020 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, θα αξιοποιεί την υπάρχουσα διεθνή εμπειρία αλλά θα είναι απόλυτα προσαρμοσμένη στην ελληνική πραγματικότητα.
- Συλλογικότητα και συμμετοχή: Η «Ψηφιακή Ελλάδα 2020» αποτελεί μια οριζόντια δράση, η οποία βασίζεται στη συμμετοχή ενεργών πολιτών από τις επιχειρήσεις, την εκπαίδευση – έρευνα και τη δημόσια διοίκηση. Μέσα από αυτή τη διαδικασία προσβλέπει σε μια νέα κουλτούρα συλλογικής δουλειάς, που πολλές φορές χάθηκε από την Ελλάδα. Μιας κουλτούρας κοινότητας, συνεργασίας και συλλογικής συνείδησης, η οποία αναδύεται μέσα από αυτή την κρίση περισσότερο επίκαιρη από ποτέ.
- Ένας μηχανισμός με φυσική και ψηφιακή υπόσταση: Η «Ψηφιακή Ελλάδα 2020» αποτελεί ένα μόνιμο μηχανισμό διαβούλευσης με διττή, φυσική και ψηφιακή, υπόσταση. Στη φυσική του μορφή λειτουργεί μέσα από ανοικτές συναντήσεις ομάδων εργασίας που επιτρέπουν τη ανταλλαγή απόψεων και τη σύνθεση διαφορετικών θέσεων. Στην ψηφιακή του μορφή λειτουργεί μέσα από μία πλατφόρμα, όπου ο κάθε πολίτης μπορεί να διατυπώσει τις προτάσεις του και να συμμετέχει σε ένα νοητό διάλογο, αξιοποιώντας τα πλέον σύγχρονα εργαλεία δικτύωσης.

- Υπό την αιγίδα της Πολιτείας: Η Ψηφιακή Ελλάδα 2020» τελεί υπό την αιγίδα των Υπουργείων Υποδομών Μεταφορών και Δικτύων, Οικονομικών, Εσωτερικών Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Οικονομίας Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, Παιδείας δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και του Παρατηρητηρίου για την Κοινωνία της Πληροφορίας.

6.2.6 Ελληνικό μητρώο ανοικτών δεδομένων (Greek open data portal)

Το Ίδρυμα Ανοικτής Γνώσης Ελλάδας Open Knowledge Foundation Greece (OKFN: Greece), που συντονίζει τις δράσεις του Open Knowledge Foundation στη χώρα μας, (OKFN) προσφέρει την πρώτη ολοκληρωμένη Πύλη Ανοικτών Δεδομένων στην Ελλάδα, που περιλαμβάνει το Ελληνικό Μητρώο Ανοικτών Δεδομένων.

Το Μητρώο Ελληνικών Ανοικτών Δεδομένων περιέχει 141 σύνολα δεδομένων στα οποία μπορεί ο χρήστης να περιηγηθεί, για να βρει πληροφορίες και να τα κατεβάσει.

Το Μητρώο Ελληνικών Ανοικτών Δεδομένων είναι ένας κατάλογος που διευθύνεται από μια κοινότητα χρησίων συνόλων δεδομένων στο Διαδίκτυο. Ο χρήστης μπορεί να συλλέξει συνδέσμους εδώ με τα δεδομένα από το διαδίκτυο για χρήση από τον ίδιο και τους άλλους, ή να αναζητήσει τα δεδομένα που έχουν συλλέξει οι άλλοι. Ανάλογα με τον τύπο των δεδομένων (και τους όρους χρήσης του), το Μητρώο Ελληνικών Ανοικτών Δεδομένων μπορεί επίσης να είναι σε θέση να αποθηκεύσει ένα αντίγραφο των δεδομένων ή να το φιλοξενήσει σε μια βάση δεδομένων και να παρέχει ορισμένα βασικά εργαλεία απεικόνισης.

Τα περισσότερα δεδομένα που έχουν καταγραφεί στο Μητρώο Ελληνικών Ανοικτών Δεδομένων έχουν ανοικτή άδεια, κάτι που σημαίνει ότι είναι ελεύθερα προς χρήση και επαναχρησιμοποίηση από οποιονδήποτε, με οποιονδήποτε τρόπο.

Ανοικτά δεδομένα σημαίνει περισσότερη επιχειρηματικότητα, επιστημονική συνεργασία και διαφανής διακυβέρνηση.

- ***Κεφάλαιο 7. Συμπεράσματα και προοπτικές***

7.1 Συμπεράσματα

Η μελέτη, καταγραφή και ανάλυση των προσεγγίσεων, μεθόδων και εργαλείων αξιολόγησης στον τομέα της πολιτικής, η μεθοδολογική ανάπτυξη και η γενική ενασχόληση με το θέμα στα πλαίσια της εργασίας οδηγεί στην παραγωγή κάποιων χρήσιμων συμπερασμάτων:

- Είναι κρίσιμο να συγκρατήσουμε ότι η αξιολόγηση συνδέεται άμεσα με την παράμετρο χρόνος. Δεν πρόκειται για μία έννοια στατική αλλά δυναμική που αλλάζει και μετασχηματίζεται προσαρμοζόμενη στις επιταγές και στις ανάγκες που καλείται να καλύψει, ενώ το εύρος της ποικίλλει και συνδέεται άμεσα με τον εντολοδόχο (οργανισμό ή κυβέρνηση).
- Στο πλαίσιο της οικονομικο-κοινωνικής ανάπτυξης, η αξιολόγηση ως διαδικασία δεν αποτελεί αυτοσκοπό. Η απόφαση για επένδυση χρημάτων, χρόνου και εργασίας σε ένα πρόγραμμα αξιολόγησης, αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα ενός ολοκληρωμένου προγράμματος, όπου η έκθεση αξιολόγησης (σε ποιοτικούς και ποσοτικούς όρους), θα έχει καθοριστικό λόγο. Η αξιολόγηση ως εργαλείο μέτρησης της πορείας ενός έργου, δεν υπάρχει εν κενώ αλλά αναπτύσσεται και λειτουργεί με βάση τους άξονες προσδοκιών για τις υπό εξέταση περιοχές, περιφέρειες και τομείς. Βέβαια κάθε πρόγραμμα οικονομικό – κοινωνικής ανάπτυξης εξελίσσεται με βάση τη δική του λογική και το πεδίο του διαφέρει, κινούμενο σε ένα ευρύ φάσμα που ενδέχεται να καλύπτει τον εκσυγχρονισμό ενός βιομηχανικού τομέα, την ενίσχυση της παραγωγικότητας σε αγροτικές περιοχές, την ένταξη ατόμων με αναπηρία, ή ειδικότερες κατηγορίες πολιτών όπως γυναίκες, νέοι, ηλικιωμένοι σε προγράμματα απασχόλησης.
- Τρεις θα μπορούσαν να θεωρηθούν οι βασικές προϋποθέσεις για μια επιτυχή αξιολόγηση: i) ο αξιολογητής θα πρέπει να επιδιώκει το μέγιστο αποτέλεσμα συνδυάζοντας τις καλύτερες δυνατές μεθόδους με τις αρχές του ρεαλισμού. ii) η διαδικασία αξιολόγησης πρέπει να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της διαδικασίας λήψης των αποφάσεων και υλοποίησης των προγραμμάτων. Και δεν αρκεί να αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της διαδικασίας αξιολόγησης σε επίπεδο αρχών, αλλά πρέπει να εκλαμβάνεται και ως τέτοια η λειτουργία της από τα υπόλοιπα μέρη. Διαφορετικά, ελλοχεύει ο κίνδυνος το έργο της να υπονομεύεται από τους υπολοίπους, μη αποδεχόμενοι το αντικειμενικό και ορθό των αποφάσεών της. Είναι κρίσιμο να σημειώσουμε ότι η διαδικασία αξιολόγησης είναι επιτυχής όταν δημιουργεί κανάλια επικοινωνίας μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων, μέσω διάδρασης και αυτόματης ανατροφοδότησης του συστήματος με νέα δεδομένα και στοιχεία που

προκύπτουν σε κάθε φάση υλοποίησης του προγράμματος. Και iii) είναι πολύ σημαντικό τα προγράμματα να έχουν συνέχεια στο χρόνο (time line of policy). Γιατί μόνο τότε, θα μπορέσει να υπάρξει πραγματική, αντικειμενική αξιολόγηση, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες του χθες, την πορεία που διανύθηκε, τις αποτυχίες και επιτυχίες στην υλοποίηση ενός προγράμματος και τις ανάγκες του αύριο.

- Στη βιβλιογραφία σχετικά με την αξιολόγηση, ως "μέθοδος" μερικές φορές αναφέρεται μια τεχνική συλλογής δεδομένων (συνεντεύξεις, έρευνες, παρατηρήσεις), και άλλες φορές ο σχεδιασμός μιας αξιολόγησης ή προσέγγιση (πειραματική, ψευδο-πειραματική, μη-πειραματική). Αν και ο ορισμός δεν έχει διευθετηθεί πλήρως στη βιβλιογραφία, αυτή η εργασία αντιμετωπίζει τις αξιολογήσεις που συνδυάζουν μεθόδους με οποιαδήποτε έννοια ως αξιολογήσεις μεικτών μεθόδων.
- Οι αξιολογήσεις μεικτών μεθόδων απαιτούν ειδικούς με διαφορετικά είδη δεξιοτήτων. Ακόμα και αν ένας αξιολογητής μπορεί να κατασκευάσει ένα στατιστικό μοντέλο παλινδρόμησης, αυτό δεν σημαίνει ότι το ίδιο πρόσωπο θα είναι σε θέση να διεξαγάγει μια δομημένη παρατήρηση ή να διεξαγάγει αποτελεσματικά μια συνέντευξη της ομάδας εστίασης. Είναι σημαντικό να εξετασθεί κατά το στάδιο του σχεδιασμού το είδος των δεξιοτήτων που θα χρειαστούν και στη συνέχεια να επιλεχθούν τα μέλη της ομάδας ανάλογα, προκειμένου κάθε πτυχή της αξιολόγησης να ολοκληρωθεί με επιτυχία.
- Σε πολλές περιπτώσεις, το ιδανικό μείγμα μεθόδων δεν θα είναι δυνατό, είτε λόγω περιορισμών στην ίδια την αξιολόγηση, όπως περιορισμένο χρονικό διάστημα ή χρηματοδότηση, είτε λόγω συγκυριακών παραγόντων, όπως δύσκολο γεωγραφικό ή πολιτικό περιβάλλον. Όλοι οι αξιολογητές πρέπει να ασχοληθούν με αυτά τα είδη των περιορισμών, καθώς είναι ιδιαίτερα σημαντικά κατά την επιλογή μεταξύ των διαφόρων μεθόδων και τρόπων για την ενσωμάτωσή τους σε έναν σχεδιασμό μεικτών μεθόδων. Σε ορισμένες περιπτώσεις, μια προσέγγιση μεικτών μεθόδων μπορεί να βοηθήσει να ξεπεραστούν μερικά από αυτά τα εμπόδια. Για παράδειγμα, εάν η αξιολόγηση ιδανικά περιλαμβάνει μια μεγάλης κλίμακας έρευνα στα νοικοκυριά, αλλά η μέθοδος αυτή είναι πολύ δαπανηρή και χρονοβόρα, μια ανάλυση υπαρχόντων στοιχείων απογραφής θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί προς επιλογή ενός μικρού δείγματος πληροφοριοδοτών για συνέντευξη, το οποίο περιλαμβάνει μέλη όλων των σχετικών κοινωνικών ομάδων. Ή αν ένα ορισμένο τμήμα πληθυσμού είναι απροσπέλαστο λόγω θεμάτων ασφαλείας, στατιστικές τεχνικές με βάση δευτερεύοντα στοιχεία μπορεί να χρησιμοποιηθούν για να

προσδιορίσουν μια παρόμοια, εναλλακτική ομάδα να συμπεριληφθεί στο δείγμα αξιολόγησης.

- Μέσω της χρήσης των μεικτών μεθόδων αξιολόγησης, τα πορίσματα και τα συμπεράσματα που προκύπτουν από προγράμματα αξιολόγησης μπορούν να εμπλουτισθούν και να ενισχυθούν. Ωστόσο, υπάρχει η τάση ανεπαρκούς χρησιμοποίησης, ή ακόμα και μη χρησιμοποίησης, όλων των δεδομένων που συλλέγονται για αξιολόγηση. Οι αξιολογητές μπορεί να βασίζονται σε μεγάλο βαθμό σε μια συγκεκριμένη πηγή δεδομένων, εάν αυτή δημιουργεί εύπεπτες και κατανοητές πληροφορίες για έναν διαχειριστή του έργου. Για παράδειγμα, σε πάρα πολλές περιπτώσεις, τα ποσοτικά στοιχεία που μπορεί να παρουσιαστούν εύκολα σε γραφήματα ή πίνακες υπερτονίζονται, ενώ ενδεχομένως πιο σημαντικά, αλλά δύσκολο να παρουσιασθούν στοιχεία που προκύπτουν από ποιοτικές μεθόδους αναλύονται και αναφέρονται ανεπαρκώς. Οι εκθέσεις αξιολόγησης θα πρέπει να εντάξουν ενδιαφέρουσες γραφικές παραστάσεις ευρημάτων που προκύπτουν και από ποιοτικά στοιχεία.
- Οι πολιτικές διεργασίες διαμορφώνουν αναπτυξιακό αποτέλεσμα σε όλα τα επίπεδα και σε όλες τις πτυχές της κοινωνίας. Εν ολίγοις, μπορεί κάποιος εύστοχα να επισημάνει ότι η πολιτική αποτελεί το δεσμευτικό περιορισμό για την ανάπτυξη. Το γεγονός αυτό έχει διάφορες επιπτώσεις για τους οργανισμούς ανάπτυξης, γεννώντας ταυτόχρονα την ανάγκη να χρησιμοποιούν κατάλληλες διαδικασίες παρακολούθησης και αξιολόγησης. Μια προσέγγιση αξιολόγησης μεικτών μεθόδων παρέχει συχνά λύση σε μερικές από τις προκλήσεις, μεθοδολογικές ή άλλες, οι οποίες παρουσιάζονται στην εκτίμηση των πολιτικά ενημερωμένων προγραμμάτων. Υπάρχουν αρκετές πιθανές μεθοδολογίες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν μαζί σε μια τέτοια προσέγγιση μεικτών μεθόδων. Το κλειδί έγκειται στη κατανόηση των δυνάμεων, των περιορισμών και της ορθής χρήσης της κάθε μεθόδου, προκειμένου να συζευχθούν μαζί με τέτοιο τρόπο που επιτρέπει τη συμπληρωματική συλλογή και ανάλυση δεδομένων. Ενώ η χρήση μεικτών μεθόδων είναι ισχυρή, μερικοί οργανισμοί και υπηρεσίες ανάπτυξης αδυνατούν να ενστερνιστούν αυτήν την φιλοσοφία αποτελεσματικά. Εν μέρει, αυτό μπορεί να οφείλεται στην έλλειψη γνώσης και κατανόησης για τις σχετικές δυνάμεις και τους περιορισμούς των συγκεκριμένων προσεγγίσεων. Όμως, όπως επιζητά να τονίσει η παρούσα εργασία οι αποφάσεις χρήσης συγκεκριμένων μεθόδων είναι οι ίδιες πολιτικές αποφάσεις, οι οποίες οδηγούνται από πολιτικές πιέσεις, και αυτές μπορούν εν συνεχεία να αποκλείσουν συμφέροντα και προνόμια τρίτων. Συνοψίζοντας, η ίδια η αξιολόγηση δεν είναι τίποτα άλλο παρά μια πολιτική διαδικασία, η οποία υπόκειται σε εσωτερικές και εξωτερικές πολιτικές πιέσεις.

7.2 Προοπτικές

Η παρούσα εργασία έχει πολυχρηστικό χαρακτήρα, καθώς μπορεί να αποτελέσει από απλό αντικείμενο θεωρητικής μελέτης και ενημέρωσης μέχρι αφορμή για περαιτέρω έρευνα και δραστηριοποίηση. Συγκεκριμένα:

- Σε θεωρητικό επίπεδο, ο αναγνώστης μπορεί να ενημερωθεί σχετικά με την έννοια της αξιολόγησης, τις μεθόδους εφαρμογής της και την έννοια της σε πολιτικά ενημερωμένες δράσεις με πλήρεις αναλύσεις μεθόδων, καθώς επίσης και τα σύγχρονα εργαλεία και στρατηγικές που τις πλαισιώνουν. Η μελέτη του μεθοδολογικού χάρτη καταδεικνύει τη σύνδεση των επιμέρους αναλύσεων. Επίσης, μπορεί να ενημερωθεί για την επικρατούσα κατάσταση επί του θέματος στην ελληνική πραγματικότητα.
- Σε πρακτικό επίπεδο, φορείς χάραξης πολιτικής με τη βοήθεια του μεθοδολογικού χάρτη και με την διάθεση του απαραίτητου άψυχου και έμψυχου υλικού, μπορούν να εφαρμόσουν μια πλήρη μεθοδολογία από την επιλογή της θεωρητικής προσέγγισης μέχρι την χρήση των κατάλληλων πρακτικών εργαλείων για την αξιολόγηση πολιτικών δράσεων. Επιμέρους επίπεδα της μεθοδολογίας ή απλά επιρροή στην φιλοσοφία αξιολόγησης, ο βαθμός αξιοποίησης του προτεινόμενου μεθοδολογικού πλαισίου έγκειται στη κρίση του φορέα.
- Σε ερευνητικό επίπεδο, μπορεί να γίνει επέκταση της μεθοδολογίας ή το σημαντικότερο αναγνώριση μεθοδολογικών κενών και αντίστοιχες προτάσεις για την κάλυψη τους. Η εργασία αυτή μπορεί να σταθεί ως βάση για περαιτέρω έρευνα και αξιοποίηση για την παραγωγή νέων πληρέστερων μεθόδων και σύγχρονων εργαλείων.
Αξίζει να τονιστεί η ανάγκη της εισαγωγής της αξιολόγησης πολιτικών δράσεων στη καθημερινή ζωή του πολίτη. Αξιόλογες προσπάθειες έχουν γίνει ώστε οι πολιτικές αποφάσεις που αφορούν τους πολίτες να πηγάζουν από τη θέληση και τις αποφάσεις που λαμβάνουν οι ίδιοι, αλλά ακόμα παρατηρείται ένα χάσμα ανάμεσα στην συμμετοχή των πολιτών και τη τελική χάραξη πολιτικής από τους αρμόδιους φορείς. Ίσως αυτό θα έπρεπε να είναι το πρώτο σημείο, στο οποίο πρέπει να εστιάσουν και να ενταθούν οι επικείμενες έρευνες και μελέτες, που αφορούν την ανοικτή διακυβέρνηση, την ενεργή συμμετοχή πολιτών στα πολιτικά ζητήματα και την αξιολόγηση ανάλογων δράσεων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- (European Commission) Eurostat. (n.d.). Retrieved from <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>
- (2003). Retrieved from sportanddev.org: <http://www.sportanddev.org/>
- Acharya, H. &. (2008). *Big Governance Research: Institutional Constraints, the Validity Gap and BIM*.
- Batliwala, S. (2011). *Strengthening Monitoring and Evaluation for Women's Rights: Twelve Insights for Donors*. Toronto.
- Booth, D. (2011). *Working with the Grain and Swimming Against the Tide: barriers to uptake of research findings on governance and public services in low income Africa*.
- Bradbury, P. R. (2008). *Action Research: Participative Enquiry and Practice*. London: Sage.
- Bryman, A. (2007). "Barriers to integrating quantitative and qualitative research".
- C. Barnett, J. B. (2010). "Measuring the Impact and Value for Money of Governance & Conflict Programmes".
- Cartwright. (2007). *Are RCTs the Gold Standard?*
- Chris Roche, O. A. (2012). *The Evaluation of Politics and the Politics of Evaluation*.
- D.Gray. (2009). *Doing Research in the Real World, 2nd ed*. London: Sage Publications.
- Davidson, J. (2012). "Why 'What's the best tool to measure the effectiveness of X?' is totally the wrong question".
- Development Gateway. (n.d.). Retrieved from <http://www.developmentgateway.org/>
- Dowbor, M. (2008). *Origins of Successful Health Sector Reform: Public Health Professionals and Institutional Opportunities in Brazil*.
- E. Stern, N. S. (2012). "Broadening the Range of Designs and Methods for Impact Evaluations: Report of a Study Commissioned by the Department for International Development". London.
- Fals-Borda, O. (1987). "The Application of Participatory Action-Research in Latin America".
- Garcia, M. (2011). *Improving Donor Support for Governance: The Case for More Rigorous Impact*. German Development Institute.

Gelson Tembo, D. ο. (2011). *Policy Impact Evaluation: A Quick Overview*. Kigali, Rwanda.

GSDRC Applied Knowledge Services. (n.d.). Retrieved from <http://www.gsdr.org/>

Günther Schmid, J. O. (1996). *International Handbook of Labour Market Policy and Evaluation*. Edward Elgar.

Hovland, I. (2007, Ιούλιος). <http://www.odi.org/>. Retrieved from ODI Shaping Policy For Development: <http://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/2426.pdf>

Kothari, B. C. (2001). *Participation: The New Tyranny?* London: Zed Books.

Patton, M. Q. (2011). *The Debate about Randomised Controls in Evaluation: The Gold Standard*.

Putnam, R. (1993). *Making Democracy Work*. Princeton: Princeton University Press.

Segone, M. B. (2011). *How to design and manage equity-focused evaluations, Evaluation Working Paper No. 6*. New York: UNICEF.

Shahidur R. Khandker, G. B. (2010). *Handbook on Impact Evaluation: Quantitative Methods and Practices*. Washington DC 20433.

Stern, E. (2012). *Broadening the range of designs and methods for impact evaluations*.

The World Bank. (2004). *Monitoring & Evaluation: Some Tools, Methods & Approaches*. Washington, D.C. 20433, U.S.A.

Ινστιτούτο Πληροφοριακών Συστημάτων / ΕΚ "Αθηνά" σε συνεργασία με την Ομάδα Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης . (2014). geodata.gov.gr, ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΕΛΟΜΕΝΑ, ΑΝΟΙΚΤΑ ΔΕΛΟΜΕΝΑ. Retrieved from Δημόσια, ανοικτά δεδομένα: <http://geodata.gov.gr/geodata/>

Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, Μονάδα Τεκμηρίωσης και Καινοτομιών. (2014). Retrieved from Ανοικτή Διακυβέρνηση: <http://www.opengov.gr/home/>

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΑΛΕΞΙΟΥ, Ε. Π. (2013). *Εντοπισμός των αδυναμιών του σχεδιασμού, της υλοποίησης και της αξιολόγησης του μέτρου 121 - Εκσυγχρονισμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης για την Ελλάδα 2007-2013* .

Ψηφιακή Ελλάδα 2020. (n.d.). Retrieved from digitalgreece2020.gr: <http://www.digitalgreece2020.gr/participation>